

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Liber Quartus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

qui hic causam pro effectu, ibi pro causâ effectum nominavit, quæ observatio ad quartum quoque testimonium est facta. *Septimum* super adhuc est Augustini testimonium, quo Bellarminus in præsentî Quæstione, utitur vel potius abutitur, quod etsi in se contineat descriptionem Superbiæ, circa primum Protoplastorum lapsum, & quidem tanquam rei lapsum antecedentis, non id tamen fit cum exclusione *Infidelitatis*, quæ iterum omnino præsupponi & subintelligi debet, tanquam fons & origo, unde voluntatis humanæ elatio nata est, homine cometipso suam infidelitatem DEO Creatori ostendente, quo voluntatem propriam voluntati Superioris superciliosè anteposuit. Nunc ut paucis adhuc vindicemus Augustini testimonia, quilibet aperte *Infidelitatem* in descriptione primi lapsus non solum nominat, sed & Inobedienciæ præponit, quam Bellarminus supra, & quidem ex Augustino, cum Superbiâ pro eodem haberi voluit peccato; eminet inter ea, quod idem Bellarminus in responsione ad objectionem *tertiam* tentavit obscurare, discrimen faciens inter Superbiâ & Inobedienciâ *apertam & occultam*, ad quem ferè modum *Pererius* duplicem in hoc peccati actu statuit Superbiâ, Bellarminus autem sub diversis nominibus, *superbiâ & Inobedienciâ*, in faciem sibimetipso contradicens & scribens. Verum non exhaurit distinctio hæc vim testimonii, manifestè *Infidelitatem* præponentis Inobedienciæ, quam de aperta solum, & non simul etiam de occultâ antecedente intelligi debere, Bellarminus quidem dicit, sed non probat, neque etiam poterit probare, verbis Augustini manifestissimis ea inter pro Infidelitatis antecessione obtinentibus. Illud porò testimonium, de quo in responsione ad objectionem *sextam* agit, eam non admittit Glossam, quam ei adfricare conatus est Bellarminus. Dicit expressè Sanctus Pater, *primos parentes nostros voluisse Divinitatem rapere*. Bellarminus respondet vel potius nugatur, hoc non ita accipiendum esse, quali voluerint mutare naturam, sed *Dû optaverint fieri tantum per Imitationem & Similitudinem*, quam ita describit, & per duo alia Augustini testimonia confirmat, ut si dicam, Bellarminum quid scripserit, quidve adfirmarit vel negarit, nescivisse, nec ad animum vocasse; nullam Ei fecero injuriam. Si enim optarunt Protoplasti, ut, *sicut Deus scit bonum & malum, nec aliquo eget Rectore & Governatore, nec alicujus potestati est subditus; ita & ipsi scirent bonum & malum, nec DEI indigerent providentiâ, nec illius imperio & potestati subessent*, quæ Bellarmini id Augustini testimonio duplici confirmantis verba sunt; non video, quid desiderari possit, quò minus dicatur, eos voluisse Naturam mutari, talem optantes Imitationem & Similitudinem DEI, quæ cum ipsâ hominis naturâ simul stare non potuit. Quod præterea addit Bellarminus, Superbiæ hujus, de quâ hæctenus, initium esse non solum potuisse, sed etiam fuisse in homine, *absque ullo errore præcedente, per solam inconsiderationem si-ve incogitantiam*, ad ea pertinet, quæ supra de naturalitate & Supranaturalitate Imaginis Divinæ, & Justitiæ Originalis ex Augustino sufficienter dicta sunt, utpotè ex quibus manifestum esse potest, Bellarminum non sine magno errore initium hujus Superbiæ ab omni errore liberatum voluisse. Et dum rem hanc per simile ex Theologiâ Morali hodiernâ de *morosâ delectatione* conatur illustare, ad eorum pertinet censum, de quibus infra bono cum DEO agetur uberius, nobis jam, præteritis Quæstionibus cæteris, quas Bellarminus de primo hoc peccato, nescio, contra quos adversarios, inutili ferè operâ proposuit, ad sequentia progredientibus.

LIBRI QUARTI

CAPVT VNDECIMVM,

DE

Animæ Origine.

IN hoc etiam libro primam omittimus de *Originali Peccato* Controversiam, quam Bellarminus prolixissimè contra Pelagianos, & aliquâ ex parte contra Zvinglianos per integra decem capita proposuit, utut fortè non deessent, quæ contra ipsum et quoque Bellarminum & socios, propter nimiam hujus peccati *extenuationem*, possent & fortè

fortè deberent urgeri, si id præmissis ageretur, & non iterum ab aliis esset ostensum. Rectè igitur vià ad eam Quæstionem fit processus, in quâ apertè Bellarminus Evangelicis contradicit, ut & hic videatur, à quâ parte fter Augustinus. Dicitur ea non immeritò vexatissima, de quâ pro & contra ab hostibus pariter & Fidei, ut vide-deri volunt, sociis plurima hodiè scribuntur & leguntur, nobis de Augustini iterum auctoritate sollicitis, & duce quidem Bellarmino, qui aniam indicat Augustino præbitam, ut hanc Quæstionem agitareet controversam. Nimirum inter objectiones ex ratione contra peccatum originis pro Sententiâ Pelagianorum decimam & ultimam recenset hanc: *Peccatum non in carne, sed in Anima sedem habet. Sed anima non trahitur ex Adamo; aut si trahitur, non propagatione, sed imitatione trahitur.* Bellarminus subjungit, *Hoc argumentum semper Augustino difficillimum, ac penè visum est insolubile; quâ etiam de causâ nunquam certò sibi persuadere potuit, animas creari ex nihilo, non à parentibus trahi.* Post capite prænotato sex diversas de Origine Animarum refert Sententias, inter quas numero & ordine quartam hanc esse dicit, *Animas non minus à parentibus trahi, quàm corpora; ita ut ex animâ Patris sit anima filii, quemadmodum ex corpore Patris est corpus filii.* In discussione hujus Sententiæ monet inter alia ex Augustino, *nullum fortè locum Scripturæ inveniri, in quo perspicuè doceatur, Animas non fieri ex propagine sed creari.* Et ubi in adductione testimoniorum contra hanc Sententiam ex Scriptis Patrum ad Augustinum venit, sequentia de Eo observavit: *Augustinus, quamvis incertam esse crediderit Animarum Originem, scribens, opinionem, quæ Animarum adferit propagationem, fortioribus niti argumentis, quàm Sententias aliorum ceteras, alibi tamen eam apertissimè refellit Sententiam, statuens, Animarum propagationem inconsideratâ defendi temeritate, & de Sententiâ Tertulliani judicans, nihil eâ perverius dici posse.* Pluribus deinde contra hanc Sententiam notatis, ad quintam pergit eorum, qui censent, *Anima Originem latere, nec aliquid temerè definiendum esse, cujus Sententiæ ad mortem usque Augustinum fuisse scribit, quod intelligi posse putat præsertim ex quatuor libris de Origine Animæ, utpotè quos Senex jam ideò scripserit, ut ostenderet, se de hac re non sine magnâ causâ non audere certam proferre Sententiam.* Nos tamen, ita Bellarminus, hoc tempore hanc Sententiam minimè tutam esse censemus, & ideò sextâ subscribimus Sententiæ, quæ docet, *hominibus singulis Animas singulas non ex propagine, sed ex nihilo tunc primùm creari & infundi, cum in utero Matris fetus concepti atque ad animationem preparati sunt; quæ Sententiâ est Hilarii, Ambrosii, Hieronymi, Chrysostomi, Theodoretii, Cyrilli Alexandrini, Leonis Magni &c. quamvis de quartâ idem Bellarminus monuit Sententiâ, testari Hieronymum, in eâ fuisse maximam partem occidentalium Scriptorum.* Pergit autem Bellarminus, *Ratio, cur quintam judicemus explodendam, sextam verò amplectendam, duplex est. Primò enim habemus hoc tempore præter testimonia Patrum, qui Augustini tempora præcesserunt, Rescriptum Leonis primi, Decretum Leonis decimi in Concilio Lateranensi, Consensum omnium Theologorum, qui his quingentis Annis floruerunt, deniq; Rationes egregias à Theologis excogitatas, quibus caruit Augustinus. Deinde, tota causâ, quæ impedivit Augustinum, ne creationem novarum Animarum certò sibi persuaderet, argumentum fuit Pelagianorum contra Originis peccatum. Nam cetera contra novam creationem Animarum facillè putavit se dissolvere posse, & re ipsâ dissolvit; sed tamen ingenuè confitetur, se neque legendo, neque orando, neque ratiocinando invenire potuisse, quomodo cum Animarum creatione peccatum Originis defendatur.* Cæterum, ita porrò Bellarminus, remotâ quæstione peccati originalis Augustinus Sententiâ de Animarum creatione verissimam esse non dubitavit. Nam in *O-* lib. 1.
lib. 10.
de Gen.
cap. 23.
Epist. 157
ad Opat.
Epist. 28.
ad Hieron.
inter Au-
gust.
cap. 19.

Animâ sunt cavendi, ita scripsit: *Nihil istorum quatuor dicentes, quoniam quodlibet eorum falsum atque impium est, hanc Sententiâ suam (de novâ Animarum creatione) non solum me non vetante, sed etiam favente & gratias agente, defendant.* Et alibi ad Hieronymum: *Licet nemo faciat optando, ut verum sit, quod verum non est; tamen si fieri posset, optarem, ut hæc Sententiâ esset vera, sicut opto, ut si vera est, abs Te liquidissime ac invictissime defendatur.* Et iterum alibi ad Opatum: *Si inveneris, quod Te querere admonui, quod ipse adhuc fateor non inveni, defende quantum potes & adfere, Animarum infantium ejusmodi esse novitatem, ut nullâ ducantur propagatione; & nobiscum, quod inveneris, fraternâ charitate communica. Si autem non inveneris, neque sic jam temerè in aliam Tuam deflectatur adfensio Sententiâ, ut eas ex illâ unâ credas propagando traduci; ne fortè alius*
inve-

invenire possit, quod ipse non possit, aut aliquando invenias, quod nunc non potes. Et in-
tra: Si potes animas sic alienas defendere à propagatione, ut hoc tamen Chirographo, quod so-
la Christi morte est rumpendum, ratione rectissima demonstrantur obstricta, non solum mi-
mine prohibente id defende, verum etiam nobis, quomodo tecum defendere possimus, osten-
de. Si autem non potes, melius Origo Animæ lateat. Bellarminus subjungit, Ex his lo-
cis est perspicuum, Augustino Sententiam de Creatione Animarum longè visam esse
veriorē, quàm Sententiam de Propagatione. Nec objici debet, quod in opere de
Genesi ad literam, loco supra citato, videatur magis propendere in Sententiam de
Propagatione; neque enim confert eo in loco Sententiam cum Sententiâ, sed argu-
menta cum argumentis, ac dicit, Sententiam de Propagatione niti argumento fortiori.
Non tamen inde sequitur, eam Sententiam illi visam fuisse veriorē. Adde, quod
Epistolam ad Hieronymum de Origine Animæ scripsit posterius, quàm libros de Ge-
nesi, & Epistolam ad Optatum adhuc posterius, & post utramque scripsit libros qua-
tuor de Anima Origine jam Senex valde, ut ex secundo Retractionum libro potest in-
telligi. In his autem Scriptis semper magis ac magis invenitur recessisse à Sententiâ
de Propagine, & adcessisse ad Sententiam de Creatione Animarum. Igitur sola tra-
ductio Originalis Peccati Augustinum impedit, quò minus crederet Animarum
creationem. At reverà, ita adhuc Bellarminus, neque Animarum creatio impedit pec-
cati traductionem, neque propagatio animarum ex anima Adami propagationem pec-
cati juvat. Quare cum illud argumentum de Origine peccati solum cunctationis
fuerit causa, illud autem non minus facile dissolvatur posita Animarum creatione, quàm po-
sita propagine; nulla est causa, cur amplius dubitandum esse credamus. Certe, si nunc
inter homines viveret Augustinus, non solum faveret, sed gratias etiam ageret illi, qui hanc
tuentur Sententiam.

Hucusque Bellarminus de Animæ origine ad Sententiam Augustini, quibus-
cum quomodo convenient, quæ Velosillus, Lucentis Episcopus, circa eandem, luis in
Augustinum Advertentiis, primo statim Quæsto inseruit, Lector eruditus judicet.
Sunt autem sequentia: Pro Augustino respondemus, inquit, defensore Eum non indigeres
pluribus enim locis suam exposuit mentem. Igitur falso imponitur Illi, quod usque ad Vita
terminum dubius manserit circa Animæ Originem. Nam sexto de Animæ origine libro,
postquam enumeravit quedam, quæ dicit esse multum aperteque perveria & Fidei
Catholicæ adversa, inter ea, inquit, primum est, quod dixerunt quidam, DEUM non de
nihilò animam, sed de seipso fecisse. Ex propriâ ergo definit Sententiâ, Adversum esse
Fidei Catholicæ, adterere, quod DEUS animam non faciat de nihilò. Et Sermonem post vi-
gesimum quinto ad Fratres in Eremito, de quo ita in antecessum Scriptor advertenti-
arum: Dominus scit, quanto gaudio & lætitiâ Cor meum exultavit, quando locum hunc tam
expressum & evidentem reperi contra eos, qui adserunt, circa Originem Animæ dubium sem-
per mansisse Augustinum; in quorum confusionem & damnationem solus hic locus sufficiens,
sic enim scribit: Dicitis, (vel, dicetis) Fratres, cur Festum Nativitatis sacri Iohannis cele-
bramus? Numquid in peccato est conceptus? Et ideo attendite, quod prius seminatur homo,
postea concipitur, & caro formatur; deinde post dies quadraginta septem creatur Anima &
corpori infunditur, secundum Sanctum Patrem & Martyrem Cyprianum, cui in omnibus com-
pellor credere, qui per Spiritum Sanctum optime locutus est. Addit Episcopus Lucentis,
Quid clarius & manifestius in libris retractionum retractavit & adseruit, quam quod hoc
hoc fateretur? Nempe, se compelli credere, Animam à DEO creari & corpori infundi, quia per
Spiritum Sanctum Cyprianus Martyr ita sibi tradiderit, & à DEO inspiratus optime locutus
sit, sicut in aliis, ita & in hac veritate Fidei Catholicæ, cui Ecclesia consentiat. Pergit Velo-
sillus, & suam hanc Sententiam adhuc aliis quatuor Augustini testimoniis confirmatum
it: Contra Fortunatum Disputatione primâ ait, Animam dico esse factam à DEO, & e-
minia, quæ DEUS fecit, de nihilò fecit. Et in actis cum Felice Manichæo, Dico, Animam
non Dei naturam, sed à Deo factam. Et libri ad Orosium contra Priscillianistas & Orige-
nistas capite secundo fateretur, se credere, Animam ex nihilò factam à DEO. Contra adver-
sarium Legis & Prophetarum ait, Animam non esse partem DEI, nec de substantiâ & natura
Ejus creatam, sed ex nihilò factam, dubitare fas non est.

lib. II.
cap. 16.

E recentioribus hæc de re Sententiam dicat Launojus, Sorbonista Parisiensis an-
te hæc non semel laudatus, qui in Dissertatione de vero Authore Professionis Fidei, quæ
Pelagio, Hieronymo, Augustino tribui vulgò solet, ejusque tertio capite, Augustini non

non esse hanc Professionem Fidei, rationibus quinque potissimum ostenditur, hanc quarto propositur loco: Augustinus non facile adsentitur articulo huic, Animas à Deo dari credimus, quas ab Ipso factas dicimus. Non facile, inquam, adsentitur, cum quotidianam Animarum Creationem Dogmatibus Ecclesiasticis non adscribat, ut primum liquet ex libri de hæresibus numero octogesimo: Luciferianos à Lucifero, Caralitano Episcopo, exortos & celebriter nominatos nec Epiphanius, nec Philastrius posuit inter hereticos. Apud quendam tamen, cujus nomen in eodem Eius opusculo non invenimus, Luciferianos in hereticis postis legi per hæc verba: Luciferiani, inquit, cum in omnibus Catholicam teneant Veritatem, in hunc stultissimè prolabantur errorem, ut animam dicant ex Transfusione generari, eandemque dicant & de carne, & carnis esse Substantiam. Virum ergo iste propter hoc, quod isti sentiunt de Animâ, si tamen verè ita sentiunt, inter hereticos non crediderit esse ponendos, rectè crediderit; an etiam si id sentirent, vel non sentirent, ideo tamen sint heretici, quia dissensionem suam pertinaci animositate firmarunt, alia est questio, neq; hoc loco mihi videtur esse tractanda. Subjicit loco critique Launojus, Non sic opinor cum eâ ageret Sententiâ Augustinus, quæ explorata in Ecclesiâ doctrinæ repugnaret, ac ubi dixisset aliquando, credimus. Deindè in Epistolâ ad Hieronymum probat, nullis Scripturæ locis eam aptè confirmari Sententiâ, quæ singulas singulis nascentibus animas dari contenderet à Deo. Hoc autem de Ecclesiastico dogmate Augustinum dixisse, quis in suum induceret animum? Tum in Epistolâ ad Optatum scribit, Aliquid certum de Origine Animæ nondum in Scripturis Canonicis reperi. Et post alia: A me cum quævisset Amicus mihi charissimus & Divinarum studiosus Literarum, quid de hæc Questione sentirem, eiq; remotâ verecundiâ hinc astus meos & ignorantiam meam falsus essem, scripsit inde trans Mare ad Virum doctissimum, cui rescripsit ille, ut me potius consuleret, nesciens, quod jam fecerit, nec aliquid à me certum ac definitum audire potuerit. Denique in Opere ad Vincentium Victorem de Origine Animæ: Eam me reprehendisti, quæ non corrigere humilitas, sed partim fateri, partim defendere Veritas cogit. Hæc autem sunt, unum, quod de Origine Animarum, quæ post primum hominem sunt datæ vel dantur hominibus, non sum ausus aliquid definire, quia fateor me nescire. Et ibidem, Divina Testimonia, quæ ad istam Questionem solvendam referre voluisti, non id aperiant. Aliud est, quod illa demonstrant, sine quo verè non possumus pèr vivere, quod scilicet animarum nostrarum DEum habeamus datorem, creatorem, formatorem; sed quomodo id faciat, utrum novis eas stando, an de Parentibus trahendo, non exprimitur, nisi de unâ illa, quam primo homini dedit. Et post alia: Velles me definire, quod ipse definivisti, ut in tales contruderer angustias, in quales ipse contrusus adversus Fidem Catholicam tot ac tanta locutus es, ut eas, si fideliter atq; humiliter recolas atq; consideres, videas profecto, quantum profuisset tibi, si scripsisses nescire, quod nescis, & quantum tibi proficit, si vel nunc scias. Et iterum post aliqua: Ego, si hoc, quod de Animarum querimus Origine, nec Deo, nec aliquo homine spiritali docente potero scire, paratior sum defendere, quam rectè etiam hoc DEUS, sicut alia multa, scire nos noluerit, quam temerè dicere, quod aut ita sit obscurum, ut hoc non solum ad aliorum intelligentiam perducere nequeam, sed nec ipse intelligam; aut certè etiam hereticos adjuvet, qui propterea conantur persuadere, ab omni noxâ puras esse parvulorum animas, ne scilicet eadem noxâ in auctorem DEum recurrat & redeat. Addit iterum pro epicrisi Sorbonista: Ex his omnibus extra, quam manifestum est, relata ex Fidei professione verba, cum ad Augustinum minime pertineant, ipsam quoq; Fidei professionem minime ad Eundem pertinere. Quis enim & quâ ratione probaret illa esse adscripta, vel Augustinum in Ecclesiâ dogmatibus eam de Origine Animæ Sententiâ posuisse, quam in Scripturis Canonicis non comperisse & nescire se fatetur, quam definire non audeat, & quæ tandem ipsius Augustini iudicio Pelagianos adjuvat?

Conter hæc, amicissime Lector, cum advertentis, vel si verum licet scribere, advertentis Episcopi Lucensis, & utriusque cum observationibus Bellarmini, & vide, annon tres hi Scriptores diversis planè agantur motibus circa exhibendam Augustini de Animæ Origine Sententiâ, Bellarmino quidem Ei dubitationem ad mortem usq; cum propensione tamen ad Creationem, vel osillo patrociniû creationis expressum, Launojus autem neq; hoc, neque illud adscribentibus, Fratribus Cadmæis semetiplos conficientibus, præterquam quod ipse Bellarm. non pauca iterum suppeditat, quæ satis feliciter contra ipsamet possunt usurpari, Launoji quoq; observatis in Veritatis Evangelicæ ulû contra Bellarm. pariter & vel osillum cedentibus, nimirum, loco maximi nobis inlervit præjudicii, quod Bellarm. & quidem, ut præ te fert, ex Augustino monet, nullû fortasse locum Scripturæ inveniri, in quo perspicuè doceatur, Animas non fieri ex propagine, sed creati; quod tamen Launojus ex eodem Augustino candidius aliquantò proponit, scribens, Augustinum probare,

Lib. IV.
cap. 1.
& 2.

NB.

nulla Scripturæ locis eam aptè confirmari sententiam, quæ singulas singulis nascentibus animas dari à Deo contendat. Quorsum pertinet, quod idem Bellarminus contra quartam demonstraturus Sententiam à se recensitam, & quidem ut scribit efficaciter, Animas non propagari ex Parentibus, sed creari, duobus id modis fieri posse contendit, primum traditione Ecclesiasticâ, deinde rationibus evidenter ductis ex Fidei principiis, omittens probationem à Scripturâ, quam aliàs & de jure quidem præmisit. Accedit, quod facti coactus fuit ex Augustino Bellarminus, opinionem, quæ Animarum adserit propagationem, fortioribus niti argumentis, quam Sententias aliorum ceteras. Quamvis autem Bellarminus subjungat, Augustinum alibi apertissime eam refellere Sententiam, statuendo, Animarum propagationem inconsideratâ defendi temeritate, additâ de opinione Tertulliani censurâ, nihil eâ perversius dici posse, non uno in Veritatem impingit modo. Falsum est, Augustinum in Epistolâ ad Opratum apertissime Sententiam de propagatione Animarum refellere, nisi dicendum sit, Eum refellere alteram quoque de Animarum Creatione Sententiam. Demonstrat nimirum ibi, quod Lemma Epistolæ præscriptum indicat, quid de Animarum Origine certum sit, & quid adhuc salvâ Fidei rectitudine queri nescire possit; ostendens, quæ qualesve ab utrâque parte possint urgeri difficultates, ne vel creatio animarum, vel earum propagatio extra omnem dubitationis aleam posita esse videatur, monito hoc præmisso, aliquid certum de Anima Origine se nondum comperisse, id quod Launojum quoque vidimus adnotasse. Falsum est insuper, quod Bellarminus scribit, Augustinum statuisse, Animarum propagationem inconsideratâ defendi temeritate; non enim id ita scripsit Augustinus, sed contra eos agere se dixit, qui Animarum propagationem inconsideratâ defendunt temeritate, id quod aliud est longè. Nemini enim ignotum est, optimam quoque causam malè defendi posse, quod ipsi causæ in se nocere non debet, cum non à defensoris bonitate dependeat, quia aliàs mala non raro causa obtineret. Falsum est præterea, si Bellarminus in eâ fuit opinione, Augustino eorum Sententiam, qui Animarum propagationem docent, habitam fuisse pro eadem, quam Tertullianus habuit; cum Sanctus Doctor non nisi sub conditione certâ loquatur, ut latis clarè verba testantur: *Qui animas ex unâ propagari adserunt, quam Deus primo dedit homini, atque ita eas ex Parentibus trahi dicunt, si (Nota benè) si Tertulliani sequuntur opinionem, profecto eas non Spiritus, sed corpora esse contendunt, & corpulentis exoriri seminibus, quo perversius quid dici potest?* Atque ita paucis lineolis & verbis Bellarminus triplicis falsi criminis reum se fecit. De cætero, dum in eo fuit, ut ostenderet, Augustinum usque ad mortem in eâ fuisse Sententiâ, Animæ originem latere, nec aliquid temere disjunctum esse, addens, Eum libros quatuor de Origine Animæ idè scripturâ, ut doceret, se de hac re non sine magnâ causâ non audeat certam proferre Sententiam, hæc cum subjunctâ Epistolâ, hoc tempore hanc Augustini Sententiam minime tutam esse; Evangelicis responsum lupeditavit, quo aliàs uti hæceis, ubi autoritas Augustini loco clypei objicitur, ut potè eodem jure cum Bellarmino gaudentibus. Et quamvis pluribus aliorum Patrum auctoritatibus contra animarum propagationem pro earum creatione defendendâ nati se existimat Bellarminus, quæ jam Examini subijcere Instituti ratio non patitur; sufficit tamen, quod ex Hieronymo debuit agnoscere, pro animarum propagatione maximam partem occidentalium Scriptorum fuisse, quibus etiam ex numero Orientalium liceret accedere, si id jam ageretur.

Rationes etiam, quas ad suæ Sententiæ confirmationem adducit Bellarminus, nullæ omnino sunt, nec quidquam contra auctoritatem Augustini obtinent. Non primæ, quæ ad Leonis primi & decimi, Pontificum Romanorum, decreta & rescripta, consentaneum quoque à proximis Annis quingentis Theologorum, Rationes item post Augustini tempora à defensoribus Animarum creationis excogitatas, atque Augustino ignotas provocat; cum sit ita liceat argumentari, Augustini auctoritas in pluribus aliis damnatum sit passura non exiguum. Non secundæ, quia id ipsum, quod Augustinum impedivit, ne Animarum creationem statueret, argumentum videlicet Pelagianorum contra Originis Peccatum, & dum neque legendo, neque orando, neque ratiocinando potuit invenire, quem modo cum Animarum creatione peccatum Originis defendatur; non ita leve debet videri, ut Bellarminus putat, quin potius grave & momentosum satis, quod quemvis rem hanc non superficiali, sed accuratâ mentis trutinâ ponderantem deterrere potest, ne Animarum creationem sibi patiatur imponi, tam insigni absurdo, quod inde per legitimam deducitur consequentiam, laborantem & oneratam, causâ tandem in Deum tanquam peccati auctorem delabente, quod tamen omnibus modis est cavendum, ne

In Dei Sanctitatem & Iustitiam peccetur. Estque iterum inter falsitates paulò ante enumeratas recensendum, quod Bellarminus impudenter ausus est adserere, putasse Augustinum, cetera contra novam Animarum creationem se facile posse dissolvere & res ipsa dissolvissè, quod iste statim Augustini locus docebit, quem à Bellarmino objectum nunc examinabimus. Nugatur enim porro Bellarminus, non argumentatur, dum de Augustino dicit, *Eum remotà questione originalis peccati Sententiam de Animarum creatione verissimam esse non dubitasse.* Atqui nullibi locorum, quæ hanc tractant Controversiam, dixit Augustinus, removeri posse peccati originalis quæstionem, adeoque posito hoc obice non potuit de veritate Creationis esse indubius, nisi dicendum sit, Eum existimasse, veram esse Sententiam, quam notæ obnoxiam vidit & non semel agnovit absurditati, quod Doctore & disputatore tam accurato, & qui tam multas contra non unum Orthodoxæ Veritatis hostem reportavit victorias, adscribere sine summâ Ejus injuriâ & obtentæ hæcenus in Ecclesiâ autoritatis læsione vix licet. Et si ea Sancti & Augusti Patris loca, ad quæ Bellarminus hic provocat, & ritè inspiciamus, & diligenter evolvamus, Bellarminum adeò non juvare deprehenduntur, ut potius causæ Ejus possint è diametro opponi.

Primus certè ex penultimo primi de *Anime Origine* libri capite ita directè Bellarmino adversatur, ut magis & directius non possit. Notatu dignissima sunt verba, quibus suam de hac Quæstione & Sententiâ expressit mentem, nullatenus planè Creationi addictam: *Animarum novarum sine propagatione insufflationem defendi quidem minime prohibemus, sed ab eis, qui poterint aliquid invenire, vel in Canonicis libris, quod non sit ambiguum dissolvende huic Quæstioni obligatissime, vel in ratiocinationibus suis, quod non sit contrarium Catholicae veritati.* Et post aliqua: *Quicumque volunt defendere, quod dicuntur Animæ novæ nascentibus insufflari, non de parentibus trahi, aliquid illorum quatuor cavcant omnimodo, hoc est, ne dicant, à Deo fieri animas peccatrices per alienum originale peccatum; ne dicant, parvulos, qui sine Baptismo exierint, pervenire posse ad Vitam æternam Regnumque Cælorum, Originali Peccato per quodlibet aliud resolutis; ne dicant, animas alicubi peccasse ante carnem, & hoc merito in carnem peccatricem fuisse detrusas; ne dicant, peccata, quæ in eis inventa non sunt, quia sunt præscita, merito fuisse punita, cum ad eam, ubi ea committerent, vitam permissè non fuerint pervenire.* Nihil ergo istorum quatuor dicentes, quoniam quodlibet eorum falsum est atque impium, etiam inveniant Scripturarum certissima de hac re testimonia, & suam hanc Sententiam non solum me non vetante, verum favente etiam & gratias agente defendant. Si autem non inveniunt certissimam de hac re auctoritatem Divinorum Eloquentium, & aliquid illorum quatuor per inopiam dicere compelluntur, cohibeant se, ne per ipsam inopiam animas etiam parvulorum non habere peccatum originale secundum hæresin PELAGIANAM olim damnabilem nuperimèque damnatam dicere compellantur. Melius enim homini est fateri se nescire, quod nescit, quam vel in damnatam hæresin incurrere, vel novam condere, dum temerè audent defendere, quod nescit. Eiusdem planè tenoris sunt cætera duo Augustini testimonia ex Epistolis ad Hieronymum & Optatum desumpta, ut potè non nisi hypotheticis locutionibus rem hanc tractantia, ex quibus tamen Bellarminus Lectorem incuriosum & minus cautum voluit persuasum, Augustinum remotà Quæstione originalis peccati Sententiam de Animarum creatione verissimam esse non dubitasse, quod falsum, imò falsissimum; imò neque illud exindè est peripicuum, quod idem Bellarminus pronunciat audaciter, Augustino Sententiam de Animarum creatione visam esse veriore longè, quam de Propagatione, id quod ex eo nunc loco erit manifestum, quem Bellarminus, etiam clarum satis, obscurare tamen & Evangelicis eripere conatur. Est is desumptus ex opere de *Genesis ad litteram*, de quo Bellarminus fatetur, ibi scribere Augustinum, Opinionem, quæ Animarum adserit propagationem, fortioribus niti argumentis, quam Sententias aliorum cæteras. Poterat id quidem satis esse, si nihil præterea scripsisset Augustinus. At amplius quid ibi exhibet Sanctus Doctor, quam Bellarminus Lectori voluit persuasum. Postquam enim non quasvis de Animæ Origine Sententias, sed has duas tantum, quæ de ejus creatione & propagatione agunt, inter se contulisset, ac argumenta, quæ pro utràque solent urgeri, ponderasset, ita de iis animi Sententiam explicavit: *His, inquit, pertractatis, omnia paria, vel penè paria ex utroque latere rationum testimoniorumque monumenta pronuntiare, nisi eorum Sententia, qui Animas ex parentibus creari putant, præponderaret.* Manifestum hic est iterum, ambages Bellarmini, quas hic quærit, vix, quam Pater Augustinus ostendit, non officere. Et quomodo ausus est dicere & scribere Bellarminus, Augustinum ibi non conferre Sen-

NB.

sententiam cum Sententiâ, sed argumenta cum argumentis; nec sequi exinde, quia agnovit Sententiam de Propagatione fortioribus niti argumentis, eam illi visam fuisse veriorē? An enim putavit Bellarminus, sibi cum talibus rem esse, qui Judicio careant, nec verum à falso docti sint discernere, ad eòque quovis Somnio & cerebri malè sani figmento patiantur se seduci. Tale nimirum est, quo apertissimam Augustini Sententiam eludere conatur, separans minimè separanda, sed inter se conjunctissima. Nam nulum ob finem alium argumenta cum argumentis contulit Augustinus, quàm ut ex accuratâ illorum collatione pateat, quæ ex his duabus de Creatione & Propagatione Sententiis propior ad Veritatem accederet & amplectenda sit, ut hunc non atigerit Scopum, rem in medio relinquere coactus, hæc tamen ingenuâ confessione subjunctâ, *Sententiam eorum, qui Animas ex parentibus creari putant, præponderare, id est, juxta Bellarmini paraphrasin, fortioribus niti argumentis;* quo posito, annon vita fuerit Augustino hæc Sententia verior, præ alterâ videlicet, quæ Creationem à DEO immediatam statuit, quâ cum facta fuit comparatio, judicet, quicumque Judicium sub hæcâ nondum vendidit.

Nunc ultimum super adhuc est Bellarmini refugium, idque chronologicum, quo libros Augustini hanc tractantes Controversiam juxta seriem temporis, quo scripti sunt, in ordinem redigere laborat, ostenturus, Sanctum Patrem in posterioribus Scriptis inveniri semper magis atque magis recessisse à Sententiâ de propagatione, & accessisse ad Sententiam de Creatione animarum. Verùm si Opus de Origine Animæ evolvamus, ad quod Bellarminus hic provocat, tanquam id, quod jam valdè Senex scripserit, libris Retractionum de eo testimonium exhibentibus, & falsum scripsisse, & contra semetipsum scripsisse Bellarminum constabit. Supra enim, ubi docere voluit Bellarminus, Augustinum in eâ ad Mortem usque Sententiâ fuisse, id intelligi posse putavit præsertim ex quatuor de Animæ Origine libris, id eò scriptis, ut ostenderet, se de hæc re non sine magnâ causâ non audere certam proferre Sententiam. Et si illa præprimis considerentur verba, quæ ex hoc Opere Launojus exhibet latis ponderosa; quibus similia adhuc plura leguntur ibi, Bellarminum veratim scripsisse manifestum erit, hic autem fallâ, dum sibi metipsum iterum contrarius, & paulò ante scriptorum immemor ex eodem Opere voluit evincere, Augustinum magis semper atque magis inveniri recessisse à Sententiâ de Propagatione, & accessisse ad Sententiam de Creatione Animarum, quæ duo simul uno itare loco non possunt. Quid si autem ex Scripto, quod demùm post libros de Animæ Origine scripsit Augustinus, ostendatur, Eum e contrario magis videri adpropinquare ad Sententiam de propagatione Animarum? Est id, quod contra Julianum observavit. Ibi certè talia leguntur, quæ Eum non procul abfuisse à Sententiâ de propagatione testari possunt: *Ideo, inquit, secunda Nativitas est instituta, quia Nativitas prima est damnata, cui tamen damnatæ certior Dei bonitas exhibetur, ut de maledictò Semine Rationalis Natura formetur, quâ Ejus adjuventissima bonitate malorum hominum tanta multitudo apertissimè nutriuntur, & occulto Dei opere vegetatur. Quæ bonitas operationis Ejus si subtrahatur formandis promovendisque Seminibus, & vivificandis quibusque viventibus, non solum gignenda non aguntur, sed ad nihilum penitus etiam genita rediguntur.* Nota bene, Lector amice, Augustinum adserere, de Semine maledictò formari Naturam rationalem. Jam si id verum est, quod Sanctus Pater tanquam indubitanter verum pronuntiat, sequitur omninò, Animam hominis, per quam est & dicitur rationalis, esse & formari de Semine hoc maledictò. Et si argumentum, quod ibi contra adverlarium tractat Augustinus, ex debito attendamus, congruere ei quam optimè hanc Sententiam observabimus. Agit nimirum de Ratione Peccati Originalis, quod Substantia quidem non sit, sed tamen qualitas mala, ad eòque positivi quid inferens. Quomodò autem illa qualitas mala & vitiositas, cujus respectu Nativitas prima secundum Augustini Sententiam est damnata, e maledictò Semine, ut iterum Augustinus loquitur, posset trahi & juxta ejusdem loquendi formulam formari, si ipsa hominis Anima, cui vitiosa hæc qualitas inest & inhæret, inde non haberet originem? Ut ad eò Augustinus non ita obscure suam Mentem, quæ erga Sententiam de Animarum propagatione fuit, his indicaverit verbis, quidquid etiam videatur Bellarmini omnia ad suam vi etiam trahenti hypothesein, quâ semel suscepit defendendam; qui dum porro existimat, *neg, Animarum creationem impedire peccati introductionem, neg, propagationem earum ex animâ Adamî juxta propagationem peccati, atq, argumentum de originis peccati,* quod

lib. 6.
cap. 8.

iteratò dicit solùm fuisse cunctationis causam & impedimentum, quo minus crederet animarum creationem Augustinus,) non minus facile dissolvi possit à Animarum creatione, quam propagine, illudque te gloriatur demonstrasse, fucum facit Lectori, plusque de suo promittit labore, quam reverà præstitit, præpimis cum de Augustino vanam spem conceperit, fore, ut si nunc inter homines viveret, non solum sciveret, sed etiam gratias is ageret, qui de Animarum creatione tucntur Sententiam, sibi absque dubio non minimam vel postremam debitæ laudis partem attribuens, utpotè qui in hac etiam Quæstione controversâ, sicut in cæteris omnibus, non parùm defudârît, & hinc aliquid amplius ante alios promeritus.

Sed à Bellarmino ad *Velosillum*, qui crudiori & rudiori adhuc Minervâ, quam Bellarminus, hanc rem tractavit, iis ulus contra Bellarminum pariter & Evangelicos ex Augustino testimoniis, quæ partim sunt impertinentia & Statum Controversiæ non attingunt, partim auctoritatem exhibent suspectam & aliorum magis cordatorum iudicio invalidam. Ad impertinentia pertinet, quod primo statim loco sicit, *sexto* (quarto debuit dicere, quia quatuor tantùm de hoc argumento libros scripsit Augustinus,) de *Animæ Origine* libro desumptum, utpotè à Scopo tractationis planè abluens, cum agat de *Origine animæ Adami*, quod ostendunt verba, quæ *Launojus*, supra ex eo adduxit libro, addito discrimine expresso & observatione non negligendâ, non nisi de unâ illâ intelligi debere Animâ, quam DEUS primo dedit homini, de quâ cætera etiam quatuor Augustini testimonia veniunt explicanda, ut ipse tenor verborum à Lucensi Episcopo laudatorum testatur; nobis autem sermo sit de *Origine animæ Adami & Evigænarum* post primam creationem & formationem, quæ iterùm res sunt omninò diversissimæ. Auctoritatis suspectæ, imò suspectissimæ est testimonium ex Sermone quodam ad *Frates in Eremo* depromptum, super cuius inventione quamvis insigni gaudio te adfectum fuisse testetur *Advertentiarum* Scriptor, in eo tamen ipso insignis se reum fecit inadvertentiæ, dum huic testimonio tam insigniter videri voluit confusus, quod ex iis desumptum est Sermonibus, quos *Bellarminus*, *Baronius*, *Possevinus* & alii omninò abjudicaverunt Augustino, pro indignis habentes, qui huic Sancto Patri & Doctori adscribantur. Neque in eo errârunt hi Censores. Siquidem, si præsentis tantùm argumenti habeamus aliquem respectum, id sufficientem suppeditare nobis possint, ne laudata ex hoc opere Sermonum à *Velosillo* verba pro sincerè & verè Augustinianis agnoscere cogamur, ni creduli nimis esse velimus. Provocat Scriptor eorum ad Cypriani auctoritatem, utpotè qui per Spiritum Sanctum optime sit locutus, & cui in omnibus credere compellatur. Addit Episcopus Lucensis, Augustinum in libris *Retractionum* retractasse idem & adscripsisse, se compelli credere, Animam à Deo creari & corpori infundi, quia per Spiritum Sanctum ita Cyprianus Martyr sibi tradiderit, & à Deo inspiratus optime sit locutus &c. Verùm quamvis maximi ex debito habuerit Cypriani auctoritatem Augustinus, non tanti tamen, ut non liberè ab Eius Sententiâ discedendum putaverit. In cæterè ad Hieronymum Epistolâ, in quâ de hac Quæstione egit copiosissimè, sequentibus verbis notatu dignis suam de Cypriani auctoritate Sententiam exposuit: *Contra Cypriani aliquam opinionem, ubi, quod videndum fuit, fortasse non vidit, sentiat quisque, quod libet; tantùm contra Apostolicam Fidem manifestissimam nemo sentiat.* Ita autem de Cypriano scribere non potuisset Augustinus, si credidisset, Eum sicut in aliis, ita etiam in hac veritate Fidei à DEO inspiratum optime locutum esse, eidemque Ecclesiam consentire. Neque est prætermittendum, ea Scriptorem *Advertentiarum* Augustino in *Retractionibus* adscribere verba, quæ nullibi in eis legantur, & rem nimis faciunt suspectam. Quasi verò scripserit Augustinus, *Cyprianum Martyrem sibi per Spiritum Sanctum tradidisse, Animam à Deo creari & corpori infundi;* & non potius scribendum fuerit, si hujus Sententiæ authorem laudare voluisset vel potuisset Cyprianum, Spiritum Sanctum id sibi per Cyprianum Martyrem tradidisse; inversâ nimirum loquendi vel scribendi formulâ, cum prior nullo planè modo possit habere locum, nisi ad revelationem & adparitionem à Spiritu Sancto, Cypriani Martyris mandato vel instinctu factam, novi videlicet & antehac inauditi generis, recurrere velimus. Accedit, eundem *Velosillum*, omisâ hic citatione libri & capitis *retractionum*, in quibus hæc de Cypriano verba legantur, alibi, nimirum Quæsitio post trigésimum secundo suarum in decimum Augustini Tomum *Advertentiarum*, ubi eandem proponit Quæstionem, provocare ad primum prioris dictarum *retractionum* libri caput, adque ea S. Doctoris verba, quæ pleniore Textu ita habent: *In secundi contra Aca-*

p. 542. &
543.

demicos libri capite nono, cum de Animo agerem, dixi, Securior rediturus in Cœlum; iturus autem, quam rediturus dixissem securius, propter eos, qui putant, animos humanos pro meritis peccatorum suorum de Cœlo lapsos sive dejectos in ista detrudunt corpora. Sed hoc Ego propterea non dubitavi dicere, quia ita dixi in COELUM, tanquam dicerem ad Eum, qui ejus est author & conditor, sicut Beatus Cyprianus non cunctatus est dicere. Nam cum e terra corpus, Spiritum e Cœlo possideamus, ipsi terra sumus & Cœlum. Et in libro Ecclesiastæ scriptum est, Spiritus revertatur ad DEum, qui condidit illum; quod utique sic est intelligendum, ut non resstatur Apostolo dicenti, nondum natos nihil egisse boni aut mali. Sine controversiâ ergo quædam originalis regio Beatitudinis animi DEus ipse est, qui cum non quidem de se ipso genuit, sed de nullâ re aliâ condidit, sicut corpus condidit e terrâ. Nam quod attinet ad ejus originem, quâ sit, ut sit in corpore, utrum de illo uno sit, qui primum creatus est, quando factus est homo in animam vivam, an semper ita (similiter) sicut singulis singule, neg. tunc sciam, neq. adhuc scio. Ex quibus Patris augustini verbis præter alia id in primis patet, vel illum & hic jure meritoque dici posse Inadvertentiarum Scriptorem, qui dum contra alios probare voluit, Eum usque ad Mortem de Animâ Origine non dubitasse, quod Bellarminus de Eo scripsit, eum suppeditavit locum, qui apertissimè id exprimit, ut non potuerit apertius & expressius. Constat ex iis insuper, Augustinum hic aliam planè Cypriano Sententiam adscribere, quam Episcopo Lucensi ob inadvertentiam tantò Antistite indignam videbatur, cujus sub hoc Elogio satis splendido opus aliam planè Inscriptionem desiderat. Alibi etiam in iisdem retractationibus animum dubitantem, ut utriusque ex parte à Sententiâ de Animarum creatione abluentem, & hinc Sententiâ de earum per Parentes propagatione aliquatenus propiorem, testatus est Augustinus, mentionem faciens ejus libri vel Epistolæ, quam de hac Quæstione ad Hieronymum scripserat olim, quam se post Eius obitum edidisse scribit, ut qui legit, admoneatur, aut non querere omnino, quo modo detur Anima nascentibus, aut certe de re obscurissimâ eam hujus Quæstionis admittere solutionem; quæ contraria non sit apertissimè rebus, quas de Originali Peccato Fides Catholica novit in parvulis, nisi regenerentur in Christo, sine dubitatione damnandis; de quâ posteriori & aliquantò rigidiori Sententiâ Augustini supra dictum. Post memorans alios quatuor de hoc argumento contra Vincentium quendam Victorem libros, ita de iis exposuit in Retractationibus Sententiam: In iis omnibus, in quibus multa differuntur necessaria, defendi de Origine Animarum, quæ singulis dantur hominibus, cunctationem meam. Si hæc Inadvertentiarum Scriptori advenisset, ut omnino debuit, Instituto satis ex asse volens facere, distulisset tam audacter contra Bellarminum scribere, falsò imponi Augustino, quod usque ad Vitæ terminum dubius manserit circa Animæ originem; nisi possit ostendi, Eum post scriptos Retractationum libros animum in hac re dubium mutasse, ac Animæ à DEO creationem, ejus propagationem per Parentes oppositam, certis quibusdam argumentis defendisse, testimonio ex opere Sermonum ad Fratres in Eremito, ut dictum, suspecto ac insufficienti, ut potè quod post libros Retractationum, at non ab Augustino est profectum, testibus domesticis hic fide non indignis.

cap. 12.

vid. lib. 10. de Gen. c. 6. & 7.

Lib. II. cap. 45.

cap. 56.

Nunc si ea porò attendamus testimonia, quæ Lannojus Sorbonista ex Augustino collegit, ostensurus, quod Animarum creationem quotidianam Dogmatibus Ecclesiasticis non adscripserit, amplius adhuc inadvertentiam Episcopi Lucensis, & simul audaciam Bellarmini sibi metipso in hoc contrarii exhibent, quæ hic repetere necessum non est. Id adhuc agendum restat, quod supra jam contra Bellarminum ostendi cceptum est, eam vidisse Augustinum in Sententiâ de Creatione animarum difficilia & absurda, quæ nullo planè modo censuit esse toleranda. Certè in laudata hæctenus non semel ad Hieronymum Epistolâ maximam hujus rei difficultatem verbis exposuit sequentibus: Doce, quod doceam; doce, quod teneam, & dic mihi, si anima singillatim in singulis hodie nascentibus sunt, ubi in parvulis peccant, ut indigeant in Sacramento Christi Remissione peccati peccantes in Adamo, ex quo propagata est caro peccati; aut si non peccant, quâ infirmitate Creatoris ita peccato obligentur alieno, cum exinde propagatis mortalibus membris inseruntur, ut eas, nisi per Ecclesiam fuerit subventum, damnatio consequatur, cum in earum potestate non sit, ut eis possit Baptismi gratiâ subveniri? Tot igitur animarum millia, quæ in mortibus parvulorum sine indulgentiâ Sacramenti Christiani de corporibus exeunt, quæ equitate damnantur, si nova create nullo suo precedente peccato, sed voluntate Creatoris singule singulis nascentibus adhererunt, quibus eas animandis ille creavit & dedit, qui noverat utique, quod unaquæque earum nulli sit à

culpa sine Christi Baptismo de corpore fuerat exitura? Quoniam igitur neque de Deo possumus dicere, quod vel cogat animas fieri peccatrices, vel puniat innocentes; neque fas nobis est negare, eas, quae sine Christi Sacramento de corporibus exierint, etiam parvulorum, non nisi in damnationem trahi; Obsecro te, quomodo haec defenditur opinio, qua creduntur animae non ex illa unâ primi hominis fieri omnes, sed sicut illa uni una, ita singulis singulae? Hoc non quasi argumentum Pelagianorum, ut marginalium glossarum auctori visum est, sed objectionem ex propria mente contra Animarum creationem Hieronymo proposuit & opposuit Augustinus, solutu non ita difficilem, ut Bellarminus existimavit, cui si coram fuisset agendum cum aliquo Propagationis vel Traducis propugnatore, scio, aqua hæsisset, agnitus, facilius esse scribere, quam loqui. Multum verò objectionem hanc negotii fecisse Augustino, quò minus eorum amplecteretur Sententiam, qui Animarum creationem defendunt, exindè etiam est manifestum, quod ad pleraque ex sacris Oracula, quæ traductioni favent, & argumenta ex illis deducta, nihil ex divite Eruditionis omnigenæ penu potuerit invenire, quod solidè reponat, ad ea autem è contrario, quæ pro creatione laudari solent, semper aliquid habuerit in promptu, quod responsi loco opponat, ne in eam descendere cogeret Sententiam. Uno & altero res hæc demonstrabitur Exemplo. Eminet inter dicta, quæ Propagationem svadent, illud Mosaicum, quo Deus quievit legitur *ab omnibus suis operibus, quæ fecerat.* De eo Sanctus Doctor hæc habet: *Novas fieri animas, quæ nec ipsæ, nec ratio earum, tanquam in parente proles sexto die illo facta sit, cum his operibus, à quibus consummatis & inchoatis Deus in die septimo requievit, si dixerimus, cavendum est, ne frustra tam diligenter Scriptura commendat, sex diebus consummasse Deum omnia sua opera, quæ fecit bona valde, si aliquas adhuc naturas fuerat creaturus, quas nec ipsas, nec earum ibirationes causaliter fecerit; nisi intelligatur, rationem quidem singillatim faciendarum animarum nascentibus quibusque dandarum in seipso habere, non in creaturâ aliquâ condidisse.* In utramque quidem Augustinus partem hic disputat, sicut ferè solet ubique, hanc agitans Quætionem; sed si methodum disputandi ab Eo in hujus Quætionis ventilatione adhibitam attendamus, tale in his verbis argumentum contra novam creationem, videlicet immediatam observabimus, cui satis ex debito factum est nullibi. Atque in hunc modum de hæc DEI Creatoris quiete scripsit in ad Hieronymum Epistolâ, eum continuans discursum, quem proximè ex eâ habuimus, inquit: *Ea, quæ dicuntur alia, contra hanc opinionem de Animarum Creatione, facile puto posse me refellere, sicuti est illud, quo eam sibi quidam videntur urgere, quomodo consummaverit Deus omnia sua opera sexto die, & septimo requieverit, si novas adhuc creat animas? Quibus si dixerimus, quod ex Evangelio in Epistolâ supra dictâ posuisti, Pater meus usque nunc operatur; respondent, operatur, dictum est, institutas administrando, non novas instituendo Naturas, ne Genesios Scripturæ contradicatur, ubi legitur apertissimè DE Joh. V. VM omnia contummasse sua opera. Nam & quod Eum requievisse scriptum est, utiq; à creandis novis creaturis intelligendum est, non à gubernandis, quia tunc ea, quæ non erant, fecit, à quibus faciendis requievit, quia consummaverat omnia, quæ antequam essent, vidit esse faciendâ, ut deinceps non ea, quæ non erant, sed ex iis, quæ jam erant, crearet, & faceret, quidquid faceret. Itautrumq; verum esse monstratur, & quod dictum est, & requievit ab operi- Gen. II. bus suis, & quod dictum est, usque nunc operatur, quoniam Genesi Evangelium non potest esse contrarium.* His Augustinus verbis proponit Sententiam eorum, qui Traducem animæ ex Divinâ post Creationem quiete iverunt suo tempore probatam contra novam ejus creationem. Nunc videamus, quid reponendum putaverit ex parte eorum, qui contra Traducianos, ut vocabantur, sùm pro creatione militabant: *Iis, inquit, qui hæc idè dicunt, ne credatur modò DEUS, sicut illam unam, novas animas, quæ non erant, facere, sed ex illâ unâ, quæ jam erat, eas creare, vel ex fonte aliquo sive thesauro quodam, quem tunc fecit, eas mittere; facile respondetur, etiam illis sex diebus multa DEUS, um creasse ex iis naturis, quas jam creaverat, sicut ex aquis Alites & pisces, ex Terrâ autem arbores, fœnum, animalia. Sed quod ea, quæ non erant, tunc fecerit, manifestum est. Nulla enim erat avis, nullus piscis, nulla arbor, nullum animal; & benè intelligitur, ab iis quievit creatis, quæ non erant & creata sunt, id est, cessavisse, ne ultra, quæ non erant, crearentur. Sed nunc quod dicitur, animas non in nescio quo fonte jam existentes mittere, nec de seipso tanquam suas particulas irrorare, nec de illâ unâ originaliter trahere, nec pro delictis ante Carnem commissis compedire carnis vinculis, sed novas creare singulas singulis, suam cuiq; nascenti; non aliquid facere dicitur, quod antè non fecerat. Jam enim texto die fecerat hominem ad Imaginem suam, quod utiq;*

»secundum Animam rationalem fecisse intelligitur. Hoc & nunc facit, non instituen-
 »do, quod non erat, sed multiplicando, quod erat. Unde & illud verum est, quod à re-
 »bus, quæ non erant, instituendis requievit; & hoc verum est, quod non solum gubernan-
 »do, quæ fecit, verum etiam aliquid, non quod nondum, sed quod jam creaverat, nume-
 »rosius creando usque nunc operatur. Facile quidem putavit hoc responsum, quod
 nomine patronorum Creationis contra Traducianorum ex Divinâ post Creationem
 quiete argumentum exhibuit Augustinus; sed si ipsum ejus tenorem accuratè atten-
 damus, facile patebit, quantis viribus suum torserit Ingenium, quàm in omnes se ver-
 terit partes, & tamen non invenerit, quod solidè & cum efficaciâ responderet, ne novâ
 stante Animarum creatione immediatâ, continuata operatio Creatoris in Evangelio
 expressa, adscriptæ Eidem quieti post Creationem videatur contraria. *Creatione*
 inquam *immediatam* & nova. Nam si sanctus Doctor intellexisset *mediatam*, quo sensu
 Animarum per Parentes propagationem non semel dicit *Creationem*, tanto non opus
 fuisset adparatu. Estque omnino certum, quæcunque ex Sententiâ patronorum Crea-
 tionis ad conciliandum duplex hoc utriusque Testamenti Oraculum scripsit Augus-
 tinus, in antecessum per ea esse refutata, quæ ex mente Traducianorum protulit, immota
 adhuc & nihil minus quàm infirmata. Id quod testimonium præbet, Sanctum Docto-
 rem problematicè quasi hanc tractando Quæstionem argumenta partis adversariæ, ut
 voluit videri, firmiora, quàm ut sufficienter eis respondere posset, proposuisse.

Parebit hoc, ubi plus ultra i verimus, visuri, quid ad cætera Sacræ Scripturæ pro Ani-
 marum per Parentes propagatione, contra novam earum & Immediatam à Deo crea-
 tionem, Oracula & ex iis argumenta habeat Sanctus Doctor. Et quidem de formatio-
 ne Evæ ex costa Adami ex mente Traducianorum ita scribit: *Illi, qui propaginem adse-*
runt Animarum, hinc se putant in victus suam munire Sententiam, quia cum scriptum sit,
Deum detraxisse costam de latere Viri, eamque ædificasse in Mulierem, non est additum,
quod in ejus faciem sufflaverit vita flatum, idè, inquiunt, quia jam de viro fuerat animata;
nam si non fuisset, nequaquam nos, inquiunt, Sacra Scriptura hujus rei cognitione fraudasset.
Ad illud verò, quod Adamus ait, hoc nunc os ex ossibus meis, & Caro de carne mea, nec
ait, Spiritus vel anima de spiritu meo, vel anima de anima meâ; sic ab eis responderi potest,
ut à parte totum intelligatur hoc dictum, os & caro mea, sed quæ animata fuerint detracta, non
mortua. Neque enim facere hoc omnipotentem potuisse idè negandum est, quia nullus homi-
num potest aliquid cum Animâ de carne humanâ præcidere. Nam quod Adam adjunxit,
Hæc vocabitur Mulier, quia de Viro suo sumta est; cur non ait potius, unde opinio confir-
mareretur istorum, quoniam de Viro suo sumta est ejus Caro? Hic utique illi, qui contra sentiunt,
possunt dicere, quia non est scriptum, carnem Mulieris, sed Mulierem de Viro suo sumtam debe-
re totam accipi cum Animâ & spiritu. Nam etsi Anima sexu caret, non tamen, quando adpel-
lantur Mulieres, Anima excepta eas necesse est intelligi. Et paucis interjectis: Si scriptum
esset, insufflavit vita flatum in faciem Mulieris, & facta est in animam viventem, neque sic
esset jam consequens, ut non propagaretur Anima ex parentibus, nisi etiam de filio eorum hoc
similiter scriptum legeretur. Fieri enim potuit, ut membrum non animatum de corpore ex-
traheretur. Quamvis verò in proximè sequentibus addat, neque illos, qui Animarum
propaginem defendunt, ex eo, quod non sufflavit Deus in faciem Mulieris, aliquid adjuvanti,
neque etiam illos, qui eam negant, idè, quia non dixit Adamus, anima de anima meâ, debere sibi
persuadere, quod nesciunt, rem hic quoque in ambiguo relinquens, Sententiâ adhuc dum
suspensâ; ea tamen ad Mosaicam formationis Evæ descriptionem pro Animarum pro-
pagatione adduxit, quibus ex asse satis non potuit facere. Ita dum Apostolus docet,
per unum hominem peccatum in hunc Mundum intravisse; & per unius hominis inobedienti-
am peccatores constitutos esse multos, occasione ejus Pater augustus sequentia Propagatio-
nis vel Traducis defensoribus suppeditat: Ex his Apostoli verbis, qui Animarum defendunt
propaginem, suam sic adstruere moluntur Sententiam. Si secundum solam Carnem, inquit,
unt, potest intelligi peccatum vel peccator, non cogimur in his verbis credere ex Parentibus
animam. Si autem, quamvis per illecebram carnis, non tamen peccat, nisi Anima, quomodo
accipiendum est, quod dicitur, in quo omnes peccaverunt, si non ex Adamo etiam anima fuerit
Caro est propagata; aut quomodo per illius inobedientiam peccatores constituti sunt multi,
tantum in illo secundum carnem, non etiam secundum Animam fuerunt? Cavendum est enim,
ne vel Deus videatur esse peccati author, si dat animam carni, in quâ eam peccare necessum sit;
vel esse possit anima, præter ipsius Christi, cui liberandæ à peccato non sit Gratia Christi missa.

lib. 1. de
Anim. o-
rig. c. 18.

Rom V.

lib. 10. de
Gen. ad
lit. c. 11.

Via, quia non peccavit in Adamo, si omnes in eo peccasse secundum carnem tantum, quæ de illo est creata, non etiam secundum Animam dictum est. Quod usque adeo contrarium est Fidei Ecclesiasticæ, ut parentes ad percipiendam Gratiam S. Baptismi etiam cum parvulis atque infantibus currant; in quibus si hoc vinculum peccati solvitur, quod tantummodo carnis, non etiam quod animæ est, merito queritur, quid obesse eis, si in illa ætate de corpore sine Baptismo exierint? Si enim per hoc Sacramentum corpori eorum, & non animæ etiam consulitur, deberent & mortui baptizari. At cum videamus hoc universaliter Ecclesiam retinere, ut cum viventibus curratur, & viventibus succurratur, ne cum mortui fuerint, nihil possit fieri, quod proficit; non videmus, quid aliud possit intelligi, nisi unumquemque parvulum non esse nisi (ex) Adam & corpore & anima, & ideo illi Gratiam Christi esse necessariam, et as quippe illa in se ipsa nihil egit vel boni vel mali. Proinde Anima ibi est innocentissima, si ex Adamo non est propagata. Unde quomodo possit iuste in condemnationem ire, si de corpore exierit sine Baptismo? Quisquis istam de Animâ tenens Sententiam poterit demonstrare, mirandus est. Vides, amice Lector, quantis argumentorum fulcris ex hoc Oraculo Pauli suffulciat Augustinus de Animarum propagine Sententiam, nec in sequentibus invenitur, quod ea possit infirmare aut omnino subruere, quin potius plura adhuc subministrat fundamenta, ad ulteriorem hujus Sententiæ confirmationem infervientia.

Plura jam non addo, ne demonstratio hæc prolixior sit justo; subjuncturus adhuc unum vel alterum, quibus defensores Creationis è sacro solent uti Codice, testimonium, ac ostensus, ea Augustino minus visa fuisse ad ejus probationem idonea. Præcipuum ferè est illud regii Ecclesiasticæ, scribentis, *Spiritu reverti ad Dominum, qui dedit illum,* cap. 12. quo insigniter gloriari & superbitæ solent, quibus nova & immediata Animarum placet creatio. At aliter visum fuit Augustino, qui in Epistolâ ad Hieronymum ita de eo: *Plus hoc suffragatur eis, qui ex unâ putant omnes esse animas. Nam sicut convertitur, inquit, pulvis in terram, sicut fuit, & tamen Caro, de quâ hoc dictum est, ad hominem non revertitur, ex quo propagata est, sed ad terram, unde primus homo factus est; sic & Spiritus ex illius unius spiritu propagatus non tamen ad eum revertitur, sed ad Dominum, à quo illi datus est.* Et juxta Sententiam hanc regius Ecclesiasticæ ad Adami hominis primi animam respexit, secundum quem modum Augustinus in Epistolâ ad Optatum adhuc clarius scripsit: *Facillimè respondetur, Corpus in terram revertetur, de quâ factum est primi hominis corpus; & Spiritus ad Deum, à quo facta est primi hominis Anima. Sicut enim nostrum corpus, inquit, nimirum Propagationis defensores, quamvis ex primo corpore illo sit propagatum, eò tamen redit, unde ipsum corpus primum est effectum, sic Anima nostra, quamvis ex illa animâ sit propagata, non ad nihilum, quia est immortalis, sed ad illum redit, à quo ipsa prima Anima est facta.* Adhuc plenius & uberius alibi, scribens, hoc regii Ecclesiasticæ Oraculum *neutri quidem Sententiæ contra alteram suffragari, sed in utraq; illud consistere;* lib. 10, de Gen. c. 9. attamen Traducianorum contra Creationis defensores responsum eò habens loco, quo moveri non potuit. Ita autem Doctor augustus: *Cum isti, nimirum Creationis patroni, dixerint, hinc probari, non à Parentibus, sed à Deo animam dari, quod converso pulvis, vere in terram suam, id est, Carne, quæ de pulvere est facta, revertetur Spiritus ad Deum, qui dedit illum; respondent illi, nimirum propagationis defensores, utique ita est: Redit enim Spiritus ad Deum, qui eum dedit homini primo, quando in ejus faciem sufflavit, converso pulvere, id est, humano corpore, in terram tuam, unde primitus est factum. Neque enim ad parentes spiritus erat rediturus, quamvis inde sit creatus ex illo uno, qui homini primo datus est; sicut nec ipsa Caro post mortem ad parentes revertitur, à quibus eam certò constat esse propagatam. Quemadmodum igitur caro non redit ad hominem, ex quibus est creata, sed ad terram, unde primo homini est formata; ita & spiritus non redit ad homines, à quibus est transfusus, sed ad Deum, à quo illi primæ carni est datus. Quo sanè testimonio satis admonemur, ex nihilo Deum fecisse animam, quam primo homini dedit, non ex aliquâ jam factâ creatura, sicut corpus ex terrâ. Et ideo eum redit, non habet, quò redeat, nisi ad Authorem, qui eam dedit, non ad eam Creaturam, ex quâ est facta, sicut corpus ad terram. Nulla est enim creatura, ex quâ facta est, quia ex nihilo facta est; ac per hoc ad factorem suum redit, quæ redit, à quo ex nihilo facta est. Quid huic responso solidè opponeret Augustinus, non invenio, eoque ipso non parum roboris, ei conferens Sententiæ, in cujus gratiam illud adduxit. Et quia præter alia è Psalmo Davidis post trigessimum tertio argumentum pro Animarum creatione solitum fuit urgeri, audire juvat, quid de illo senserit Sanctus Pater, verbis sequentibus in ad Hieronymum Epistolâ suam exprimens Sententiam:*

Nolo

Pfal. 33. Nolo mihi dicatur pro hâc (de Creatione) Sententiâ debere accipi, quod scriptum est: *Quis- xit spiritum hominis in ipso, & qui finxit singillatim corda eorum.* Aliquid fortissimum atque invictissimum est requirendum, quod nos (non) cogat Deum credere ullarum animarum sine aliqua culpâ damnatorem. Ubi non video, quâ de causâ scripserit Glossator marginalium editor, conjunctionem non videri superesse, quæ tamen ex mente Augustini omninò ad Sententiâ ritè perficiendam requiritur, nisi contra Dei Sanctitatem & Justiciam scripserit possit videri. Neque scopum Augustini adsecutus est idem Glossator, dum sermonem hunc pertinere putavit ad argumentationem Pelagianorum, quod futurâ quoque in alio quodam Hujus Epistolæ Textu contra Eum vindicando fuit observatum. Plura nunc hujus generis ex Augustino cumulare superfedeo, ex his namque satis constat superque, quæ mens fuerit augustissimo Doctore de hâc Quæstione controversâ, illo jam tempore non absque plurimo animorum motu à Scriptoribus Ecclesiasticis ventilatâ. Nimirum, quamvis in alterutram partem certi quid determinare non est ausus, ea tamen in iteratâ sæpius & repetitâ tractatione ejus pro Animarum per Parentes propagatione exhibuit documenta, quæ Eum huic Sententiæ non parum favisse ostendunt, ad minimum nullibi occurrente tali absurdo, quo Sententiâ de Creatione difficulter premi observavit, ob id ipsum persuaderi nunquam sibi passus, ut ejus in se susciperet defensionem, quam potius non uno in loco graviter oppugnavit. Placuit autem hæc aliquantò prolixius deducere, ut quia non paucis hodie è Pseudo-Evangelicorum numero Animarum nova creatio præ earum propagatione placet, inde etiâ constet, non favere illis Augustinum, ut ut non semel ad Eius soleant confugere auctoritatem, locis videlicet, quibus utuntur, non ritè inspectis, nec ex debito collatis, quod ab aliis etiam sufficienter est ostensum. Non repetam nunc Lectori curiosi objecturus singularem *Iohannes Marci*, Medici Pragensis, de Animæ cum corpore in momento Nativitatis conjunctione Sententiâ, de quâ *Caramuel* in Theologiâ primùm *Fundamental*, post in Theologiâ etiam *Intentionali*, cujus aliqua mentio in *Vindictis Evangelico-Thomisticis* occurrit; neque dicam de tertîa celeberrimâ antehâc Philôphi, *Cornelii Martini* Sententiâ, qui sicut Deo non esse putat impossibile, neque terminos videre existimat contradictorios, si dicatur, posse, si Deus veller, ut ex substantia alicujus Angeli emanaret Angelus ejusdem naturæ, per absolutam Dei Omnipotentiam ab Angelo produci Angelum, imò levius videatur, efficere, ut ex Angelo alius emanet Angelus, quam ex nihilo eundem creare; Ita etiam posse Eum efficere, ut ex animâ Parentum emanet alia, quæ isdem sit qualitatibus cum parentis animâ, idque toties posse, quoties Ei videatur, ut neque de propagatione vel animæ vel peccati originalis magna restet controversia; de his, inquam, hâc occasione, utpotè ad Institutum præfens impertinentibus, agi opus non est, operam nunc nostram sollicitante Controversiâ sequenti, cujus decisiò non planè nihil ab hâc, quam modò tractavimus, dependet.

vid. D.
Calov.
Harm.
P. 480.
D. Krom,
AntiSynec-
pag 135.

Comp.
Theol.
pag. 205.

Tom. II.
P. 426.
& seqq.

His dudum conjectis in chartam prodierunt duo Scriptores *Patavini*, quibus hanc de *Animæ origine* Controversiam post alios plures, nominatim contra *Bellarminum* pro Augustini auctoritate visum est readsumere, è quorum prolixiori Tractatione, quantum Institutum præfenti videbitur inservire, lubet breviter excerpte, ne quid Lectori curiosus huc pertinens possit desiderare. Prior est *Franciscus Macedo*, Ordinis *Minor*, qui in *Collationibus Thomistico-Scotisticis* hanc Quæstionem versans agnoscit & cum pluribus aliis fatetur, illam summum Augustini ingenium torfisse non parum; & quanquam multi ex Authoribus Scholasticis ingentes de illâ excitent controversias, & varias evadendi vias excogitent, tamen non nisi ope sili *Augustiniani* evadere Labyrintho, quod ipsi tanquam *Thesoro* meliori divina tradiderit Sipientia. Quale autem fuerit *Filium* lud, his exponit verbis: *Augustinus ita se gerebat, ut Veritatem Catholicam de transmissione peccati adsereret, de quâ constabat; de modo transmittendi non curaret, cum is esset in occulto, & aliud esset rem tenere, aliud modum inquirere, atque ita declinando difficultatem modè traducendi, quia Fides non revelarat, traduci peccatum, quod Fides docuerat, defendebat.* Paucis quibusdam interpositis addit, *Augustinum de Anima origine dubium visisse ad Mortem usque, quo Eum nomine malevoli quidam Theologi recentiores, multò minus docti & modesti, quam Svarezius & Bellarminus, criminantur, quâ tamen ratione necessum sit Gregorium Magnum & Nyssenum, item Eucherium, & alios ante Gregorium Patres, & post Eum non planè nullos, qui de Anima origine ambigunt, criminari. Quamvis verò de Creatione se non ambigere scribit Macedo, sed eam tenere adfirmat, ingenio tamen simul agnoscit, eam difficulter admodum posse naturali ratione cum eâ peccati propa-*

gine conciliari. Imò audet dicere, nec illam hæctenus à Theologis (suos nimirum Romano Catholicos intelligit) clarè & sine controversa conciliatam esse, qui dum facile argumentum illud, quod etiam Bellarmino teste semper visum fuit Augustino difficillimum & penitus insolubile, solvi existiment, integram penè & solidam relinquunt difficultatem. Et ubi inter alios Bellarmini quoque modum, quo difficultatem ab Augustino observatam conatus est omninò tollere, quasi invalidum prævio Examine rigorosiori rejecit, id præsertim censoriè notavit, quod non multum jurari vel declarari traductionem peccati existimavit Bellarminus, si animæ propagentur ex traduce, atque parum ad eò id interesse ad Questionem, monens, contrarium putasse Augustinum & sequaces antelaudatos, sequentibus de suo additis: *Quis enim non videt, si anima ex Patris animâ ferret, multò fortè intellectu facilius, cum animâ transire qualitates & affectiones animæ; quem ad modum (cum corpore) transeunt (qualitates & affectiones) corporis, cum sit corpus ex corpore. Nam cum peccatum originis fuerit in animâ & voluntate Adami, si hæc anima & voluntas per traducem ad posterum eat, quocumque eat, secum vehet peccatum; nec opus erit inquirere, undè peccatum & quomodo transmittatur, cum transmittatur anima, quæ peccavit, cum præsertim sit peccatum Naturæ, quod cum naturâ transfunditur, naturæ autem præcipua pars sit forma.* Post examen modi, quem Vasquezius invenisse sibi visus est, viam indagans Macedo novam ad traductionem originalis peccati, Augustino iterum proposito, idè Eum inter duas de Animæ origine Sententias, novam videlicet ejus à DEO creationem, & à parentibus propagationem vel traductionem, constitutum, utra earum vera esset, dubitasse scribit, tum quia non videbat locos in Scripturis pro alterutrâ expressos, tum quia contractio peccati originalis, quæ per generationem fit, difficulter cum creatione animarum à Deo scorsim facta videbatur coherere. E contrario aliquibus iterum interfertis, ut iteratò adfirmet, se non dubium aut cunctatorem, sed certum & alacrem amplecti Sententiam de singulari Animarum creatione, & secundum illam statuere de peccati traduce, idè, quia celebretur in Ecclesia, videlicet Romanâ, & Scholâ, id est, inter Doctores, nec fas esse ab eâ dissentire; tamen videre se fatetur in gratiam Augustini & cæterorum de Doctrinâ Catholicâ bene meritorum, facile in Sententia de Animarum traduce peccati originalis traducem currere. Id etiam repetit contra Bellarminum, uti supra vidimus, scribentem, si nunc Augustinus viveret inter homines, non solum favorurum Sententiæ de singularum creatione, sed gratias quoque acturum iis, qui eam tuerentur; Augustinum hoc optasse, ut Sententia de Creatione proficeret ad tuendum peccati traducem, ut potè quæ ratio sola ipsum à constanti assensu retraxerit, & qui soleret momentis sacrorum Locorum duci, nullum inveniret, quo penitus convinceretur, ipsomet Bellarmino è claris Augustini verbis id agnoscente. Alia prætermitto plura, quæ Macedo in gratiam Augustini & Sententiæ de Animarum per Parentes propagatione hinc indè Disputationi suæ inseruit, quæ satis manifestè docent, Eum ab hac Sententia non ad eò fuisse alienum, opinionem vero de Creatione non ob aliam ferè rationem defendisse, quam quia inter suæ Religionis homines vidit receptam, ne eam detereus apud eosdem hæreticæ novitatis suspicionem incurreret, omni modo vitandam. Hunc Macedonem non tam secutus, quam comitatus est Henricus de Noris, in Vindiciis Augustinianis, quæ eodem Annò, loco, typographo, cum Collationibus Macedonianis prodierunt, ejusdem etiam tum Cathedræ Doctore, qui contra Morainium vel Martironum, Augustini in hac Controversia dubitationem pro errore aliquo habentem, disputans, statim sub initium id observavit, Augustinum in hanc Questionem totius & summi (quidem) ingenii vires contulisse, nihilque penitus indiscussum reliquisse, quò rei veritatem adsequeretur; sed cum neutram Questionis partem efficaci auctoritate aut demonstrati varatione sibi animadverteret probari, neutri, fusè eà re in diversis operibus ventilatâ, adhæsisse. Verum exortis post eà Pelagianis, qui peccatum originale inficiabantur, illud præcipuè jactantes argumentum, creati à Deo animas, nec illas à Deo produci posse cum peccato; Sententiam, quæ Animarum propagationem defendebat, Doctore Sancto probabiliorè videri capisse, citato in rei testimonium loco ex Opere de Genesi ad litteram, de quo supra dictum. Quamvis autem hoc non obstante loco satis expresso Vindex hic Augustinianus nihilo minus Patrem augustissimum usque ad vitæ finem in dubio perseverasse scribat, addens, tantum valuisse Ejus exemplum, ut Sapientissimi Patres eundem subsequi per plura secula cum Eo de animarum origine dubitarent, donec opinione Scholasticorum prævalente, traduce antiquato, creatio evaserit communis in Ecclesia, cum hac observatione, Bellarminum contendentem, ex Ecclesiastica traditione certam esse de Creatione Sententiam, falli & fallum esse; Hieronymi tamen testimonium liberaliter suppeditavit, de suo

P. 101. &
seqq.

de suo tempore scribentis, traducem defendisse Ecclesiam occidentalem, contra eundem Bellarminum post plurimum Ecclesiae Doctorum loca, ad quæ is provocaverat, accuratius pensitata, id etiam Examini subiciens, quod ex Augustini quâdam ad Optatum Epistolâ monuit, Eum apertissimè Sententiam de traduce ibidem refellisse, scribentem videlicet, *Propaginem animarum inconsideratâ temeritate defendi, hæc subjuncta notatione, Augustinum ibi traducis adfertores arguere temeritatis inconsideratæ, (quod supra quoque observatum,) non quod putaret, illos falsum adserere, sed quod culparet promtam eorum audaciam, quâ opinionem non certis stabilitam argumentis uti veram contentiosè defenderent; unde, (scribit Vindex Augustinianus) apud eundem inconsideratâ etiam temeritate alii mordicus oppositam de Creatione Sententiam sustinebant. Sed neque, pergitidem, quod Augustinus de Sententia Tertulliani dixit, contra Sententiam de traduce Animarum eo modo, quo ab Augustino explicabatur, ut argumentis Sententiæ contrariæ responderet, est accipiendum; nam Tertullianus inde reprehenditur ab Augustino, non quod traducem animarum poneret, sed quod non rectè illum adsereret, cum putaret, animam esse corpoream, atque adeo per semen corporeum generantis traduci. Pluribus interpositis, Quare illa Augustini censura eos tantum perstringit, qui animam corpoream juxta Tertulliani errorem ex corpulentis Seminibus originem trahere adserverant. Repetit post plura, Augustinum dubitasse, num Anima per incorporeum Semen traduceretur, in quâ Sententia nullam videri debere evidentem repugnantiam, cum plerique Scholasticorum admittant, Materiam spiritualem non esse impossibilem. Quod ubi quibusdam autoritatibus Lectori poluit ob oculos, id ideò factura à se monet, ut insulas quorundam Censuras refellat, qui reprehendunt Augustinum, quod traducem Animarum adseruerit probabilem, cum tamen evidenter conitet, Animas non posse educi de potentia materiæ corporeæ, nisi sint mortales. Etenim, pergit Vindex, nusquam Doctor sanctus est arbitratus, Animas educi posse de potentia corporeæ, sed tantum de materia spiritali, quam esse possibilem Doctor es concedunt. Illâ autem concessâ, non video, cureductio formæ spiritalis ex materia spiritali adeo evidenter impossibilis adpareat, ut errori debeat Augustino verti, quod illam educationem duxerit probabilem. Tandem, se non probare supra etiam à Macedone improbatâ Bellarmini verba scribit, quibus indicavit, si nunc inter homines videret Augustinum, non solum faviturum, sed etiam gratias acturum iis, qui Sententiam de Creatione tuerentur. At ita respondet Vindex, cur hæc gratias recentioribus deberet Augustinus? An, quod ex Scriptura Sententiam de Creatione ostenderint? At omnia sacrarum literarum testimonia expendit excussitque Augustinus. An Scholasticorum sequeretur auctoritatem? Imò potius adhuc in veteri persisteret dubitatione. An rationibus eorum contra traducem cogimur? At illæ, præterquam, quod ab adfirmantibus materiam spiritualem facile solvi possunt, id evincerent tantum, ut Augustinus ab admittendo traduce contineret adsensum, quod & semper fecit, non autem in Sententiam de Creatione eundem traheret, in quâ non minoribus se premi sentiebat difficultatibus, præcipue verò, quod datâ eâ Sententia, quam Pelagiani etiam toto urgebant conatu, difficultas traducendi peccatum originale statim emergit, quâ adeo premuntur Scholastici, ut in modo adsignando, quo labes illa per generationem trahatur, minimè convenient inter se, sed sese invicem acerrimè oppugnent. Hac ille etiam inter plura, quibus se nuper opposuit Bruno Nersus, Ordinis quidem cum Macedone ejusdem, sed non ejusdem Sententiæ, ut ut eo non nominato, imò potius sibi juncto, eam in Norisio impugnavit acerrimè, iis tamen hinc inde insertis, quæ radios Evangelicæ Veritatis præbent non obscuros, breviter nunc indicandos. Agnoscit nimirum hic AntiNorisus cum eo, quem refutandum sumit, Augustinum quidem in hæc parte semper fuisse dubium & ancipitem, sed ad Traducem vel Traducianos magis inclinasse. Fatetur, Augustini tempore & aliquot Seculis proximè sublequentibus Veritatem Catholicam, (ita vocat Dogma vel Sententiam de Creatione,) quoad nos nondum fuisse, atque adeo impune eam rejicere & alteri adbare e quem vis potuisse, vel, uti Augustinus &c. ad sensum sustinere & neutram adprobare. Ad testimonium Hieronymi de consensu Occidentalium nihil aliud habet, quod respondeat, quam divinare se non posse, de quibus loquatur, & quinam fuerint hi Occidentales, cum ex Latinis nullum sciat, qui vel Eidem fuerint coætanei, vel ante illum scripserint, præter unum Tertullianum, qui opinionem illam Traducianorum docuerit. Sufficit, Hieronymo non incognitos fuisse. Addit, quamvis Valentini opinio de Creatione visa fuerit esse hæc aperta, propter Augustinum. De Gregorio M. Augustini vestigia sequente movet.*

Prodr. Ve.
lit. pag. 34.
& seqq.

Sententiam de Creatione nondum eo tempore in Ecclesia firmatam fuisse. Cetera, quæ prolixius opponit *Noriso*, plus verborum, quam rationum habentia, quanti sint ponderis, ex supra dictis potest constare.

Neque dum satis est de *Anima origine* dictum, post omnes enim, quorum mentio facta, alius occurrit Author, non præmittendus omnino, habens nimirum aliqua, quæ observasse, non planè nullius erit operæ pretium. Est autem *Matthias Hausorius*, Ordinis Francisci, qui in secundâ *Collationum Theologicarum* Parte, quibus *Alesem*, *Bonaventuram*, *Scorum* cum Augustino conciliare tentat, ad hanc Quæstionem notavit sequentia: *Alphonsus à Castro* inter hæreses de Anima excusat traducem animarum ab hæresi, *Primo*, quia non reprobatur ullâ expressa Scriptura Sacrà, vel definitione Ecclesiæ; *Secundo*, quia Augustinus non tantum fuit dubius, sed sub hæresi Luciferianorum & Tertullianitarum negat, eos ideo fuisse hæreticos. *Tertio*, quia non tantum Patres Augustino priores, sed etiam posteriores in illâ fuerunt opinione, vel dubio, *Quarto*, quia Thomas non dicit esse hæresin, sed errorem, nec reprobatur ex Sacrà Scriptura aut Sacris Conciliis, sed rationibus solis naturalibus. Verum sensus Luciferianorum & Tertullianitarum videtur esse hæreticus, scribit contra ordinis sui Socium *Collator Scotisticus*, quod videlicet animæ traducantur seu generentur per transfusionem, ut ipsum corpus, seu ex Semine materiali, quia hoc est (docere) animam esse materialem, non spiritualem. Sed, ita suam exponit mentem de mente Augustini, sensus Augustini neque est hæreticus, nec erroneus, imò verissimus, quod nimirum singulæ rationales animæ creentur quidem ex nihilo materia intrinseca, aut substantiæ propriæ vel alienæ, non tamen ex nihilo corporis humani, sed ex natura & anima primi hominis, id est, ad ejus similitudinem & ad exigentiam ac informationem corporis humani, sicque dici possunt traduci naturaliter & exemplariter, primo, quia Augustinus sæpè reprobatur traductionem, in sensu Luciferiano & Tertulliano, ut perversissimam; ergò ipse habet sensum longè alium (videlicet) spiritualem. Secundo, quia expressè in Epistola ad Hieronymum supponit, animam esse incorpoream, indivisibilem & totam in singulis partibus corporis; ergò non dubitat, quin tota simul producat ex nihilo materiæ, & ex nihilo animæ propriæ vel alienæ, sed tantum (annon) ex natura & exemplari animæ primæ. Tertio, quia hunc sensum suum satis indicat opere vel Commentario in Genesin, ex quo jam aliqua in medium fuere producta. Quarto, quia in Epistola ad Optatum, hanc suam ultimam conjecturam omnibus aliis præterit, utrum ex una animâ hominis primi (singulæ rationales animæ creentur) sicut Deus fingit singulatim facies hominum, ex uno tamen corpore hominis primi, non materialiter, nec causaliter, sed exemplariter. Quinto, quia Augustinus ubique proficitur, se non probare traductionem animarum, nisi in sensu necessario ad contrahendum originale peccatum; hic autem sensus est ad hoc necessarius & sufficiens, ab ipso Augustino sæpè expressus & applicatus. Non potest enim concipi, quâ æquitate animæ contrahant originale peccatum, nisi aliquo ex illis modis oriatur ex primo Parente. Sexto tandem ex illo Pauli, in similitudinem prævaricationis Adæ, qui est forma futuri, quo Augustinus utitur tam sæpè ad probandam æquitatem DEI in creandis hominibus corpore & animâ similibus Adamo. Ita quidem *Collator Scotistico Augustinianus* vel potius *Augustinianus Scotisticus*, mentem Patris sanctissimi magis involvens, quam evolvens, plusque eam obsecrans, quam illustrans, utut in his etiam tenebris & ex illis aliqui non obscure transpareant Veritatis radii, qui Sententiæ Evangelicorum possunt inservire aliqua ex parte. In genere sufficiat hic iteratò observasse, ex mente *Alphonsi Castrensis*, celeberrimi Sæculo superiori Scriptoris, animæ traductionem, ritè videlicet explicatam, non esse hæreticam, nullibi in Scripturâ vel etiam Ecclesia damnatam, nec quemquam ob ejus defensionem pro hæretico habitum, sed liberè ante & post Augustini tempora defensionem, & non nisi rationibus ex lumine naturali infringendam. An verò *Collator* ex asse mentem Augustini sit adsecutus, nunc prolixè non discutio, sed iudicio Lectoris relinquo, quod ex supra dictis contra Bellarminum non erit difficile. Ea tantum exinde noto, quæ ad traductionem orthodoxè intellectam uberius confirmandam pertinent, videlicet, quod quasi ad mentem Augustini scribit, singulas rationales animas creari (forsitan scribere voluit, produci) ex nihilo materia intrinseca, quod vix aliter intellectum voluit, quam si scripsisset, ex nihilo immateriali intrinseco, quia in proximè sequentibus hoc ita explicavit, ex natura & anima primi hominis, quod locum non haberet, si animæ à Deo crearentur immediatè, & sic hominū corporibus infunderetur. Atq; hic esse potest sensus spiritualis, quem primâ ratione tribuit Augustino, & in secundâ uberius exponit,

Uuu

addito

addito insuper loco in tertia, ubi Augustinus ipse hanc suam sistit mentem, quin etiam in quarta provocat ad auctoritatem Ejus, alibi per comparisonem cum facie corporis eam illustrantis, accedente præsertim in quinta illius sensus necessitate ob originalis peccati contractionem, quæ aliàs non posset concipi, Paulo tandem quoque pondus addente in sexta, cujus auctoritate Augustinus in hæc ipsa Quæstione usus est sæpissimè; quæ omnia & singula, si ex debito attendantur, non parum momenti addunt Sententiæ Evangelicorum de translatione animarum ab Augustino defensæ.

CAPVT DECIMVM QVINTVM & SEXTVM,

De Originalis peccati subjecto.

IN demonstratione, quam hic Bellarminus in se suscepit, ut ostendat, Beatam Virginem Mariam sine peccato originali conceptam esse, tria tractat capita, *primum*, non haberi apud Catholicos (Romano-Papæos) pro re certâ ac exploratâ & Catholicâ Fide tenendâ, Beatam Virginem sine peccato fuisse conceptam; *secundum*, hanc ipsam opinionem non esse ullo modo hæreticam vel erroneam judicandam; *tertium*, non etiam esse temerariam, sed piam admodum & probabilem, atque adeò contrariâ Sententiæ longè probabiliorem. De tertio hoc monet porro, non expectandum esse, ut expressum DEI Verbum adferatur, aut certa aliqua definitio Ecclesiæ, sed probabiles tantum congruentesque rationes adferendas esse, ex Scripturâ, Patribus, consensu Ecclesiæ &c. Has postquam suo adduxit numero, ubi argumenta in contrarium solvere adgressus est, præmisit explicationem, quomodo accipiendum sit, quod dicitur, Beatam Virginem originali peccato semper caruisse. Tribus enim modis, inquit, peccatum primi Parentis cum filiis ejus communicatur. *Primo* dicuntur in ipso Adamo peccasse filii, cum Domini præceptum in Paradiso transgressus est. Et quoniam tunc non ipsi erant in actu, sed in potentia, idè quoque tunc peccatum non actu, sed potentia contraxerunt, siue quod est idem, non in se, sed in Parente peccaverunt, quemadmodum non in se, sed in parente subsistebant. *Deindè* rursus dicuntur in peccato concipi omnes Adæ filii, cum primum fœtus in utero Matris incipit existere, quamvis informis & inanimis. Tameñ enim peccatum propriè non possit esse, nisi in Anima rationali, & fœtus conformati incipiat longo tempore ante animationem; tamen quia tunc reverà homo incipit existere, ratione unius suæ partis, undè filii in uteris Matrum gestari novem Mensibus dicuntur, & pars illa ex natura corrupta originem habet, & vitiosa rectè nominari potest, atque ei ex vi suæ generationis debetur, ut cum primum sortita fuerit Animam rationalem, indè existat homo peccator & Iræ Dei filius, propterea non immeritò dicuntur homines tunc primum in Iniquitatibus generari. *Tertio demique* dicuntur homines concipi in peccato, cum animæ corporibus inspirantur; tunc enim primum incipiunt propriè & re ipsa homines esse & habere voluntatem originali Justitiâ denudatam, à Deo averfam & informem. In applicacione triplicis modi hujus Bellarminus pergit: *Quod primum attinet*, non defunt, qui existiment, Beatam Virginem sine peccato in Adamo; dicunt enim, legem de non gustando ligno Scientiæ boni & mali datam fuisse primo Parenti pro se & omnibus posteris, excepta Virgine Maria, ac proindè Illam, ut erat in lumbis Adami, gustasse quidem cum illo cibum veritum, nō peccasse tamen, quia prohibitio ad eam non pertinebat. *Addit Bellarminus*, Hæc Sententiâ nobis non admodum rata esse videtur, & contrariæ omnino subscribimus. Nam convenit inter Catholicos, Beatam Virginem per Christi Sangvinem verè redemptam esse, & quod Apostolus ait, Christus pro omnibus est mortuus, sine ulla exceptione accipiendum esse. At si Beata Virgo neque actu, neque potentia, neque in se, neque in Parente suo peccavit, quomodo redempta dici potest? Jam *quod secundum attinet modum*, si Beata Virgo non fuit libera à peccato primi Parentis, ut diximus, quatenus erat in lumbis ejus, profectò prima Ejus conceptio similis fuit conceptioni aliorum, Nimirum habuit originem ex natura corruptâ, eiq; ex vi generationis debebatur, ut contraheret peccatum, cum primum ad eam Anima rationalis accederet. Sed *quod tertium attinet modum*, sine peccati originalis maculâ fuisse existimamus animam Beatæ Virginis in ipso etiam primo instanti suæ creationis & infusionis in corpus, ita ut nunquã Persona illa actu existens habuerit peccatû. Atq; hoc solum est, in quo B. Virgo difert à cæteris, qui per Gratiâ Dei, Christi q; passionis meritû à peccato originali fuerunt liberati, quod alii comuniter liberati sint post Nativitatē, aliqui præci ante Nativitatē, sed post animationem; Ipsa sola in ipso instanti animationis. *Hæc Bellarm.* quæ omnindè præmitti debuerunt, ut de Sententiâ, contra quam ex Augustino aginunc debet, Lectori Veritatis studioso eò melius constaret. Videamus ergo, quo

II. Mao-
cab. 7.

II. Cor. 5.

Augustini testimonio eam fulciat. Id verbis exhibet sequentibus: *Excepta Sancta Virgine Mariâ, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccato agitur, habere volo* de Nat. & Grat. c. 36
Quaestionem. Indè enim scimus, quod Ei plus Gratia fuerit collatum ad vincendum omni ex parte peccatum, quâ concipere ac parere meruit Enim, quem constat nullum habuisse peccatum.
 De hac Augustini Sententia ita Bellarminus: *Ad hunc locum responderi solet, Augustinum de peccato actuali, non de originali locutum esse. Cæterùm multa sunt, quæ nos contra sentire cogunt, Primum, quod Augustinus dicat, se nullam prorsus quaestionem de Virgine Sanctâ habere velle, cum de peccatis agitur; quibus verbis indicat satis, se quaestionem de Eâ habere nolle, cum agitur etiã de peccato originali. Deindè, quod addat, Illi gratiam fuisse collatam ad vincendum omni ex parte peccatum; quomodo enim omni ex parte peccatum vicit, si peccato originali fuit contaminata? Tertio, quod dicat; se propter honorem Domini non minus postulare videtur, ut Ejus Mater caruerit originali peccato, quàm actuali, cum illud mortale fuerit necessariò, hoc esse potuerit veniale. Denig, quia ex Augustini Sententiã nemo vivit sine peccato actuali, qui habuit peccatum originale, hæc enim Ejus alibi sunt verba: Nullus est hominum præter Christum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu, quia nullus est hominum præter Iesum, qui peccatum non habuerit infantilis ætatis exortu.* lib. V. in Jul. c. 9.
 Cum ergò, ita porrò Bellarminus, Sancta Virgo non fecerit ex Augustini Sententiã peccatum actuale, ut ex loco supra citato adversarii etiã colligunt, sequitur ex ejusdem Augustini Sententiã, ut neq; habuerit originale peccatum, si suam ex opere adversus Julianum admittat doctrinam. Post in responsione ad argumenta partis adversaria quatuor Augustini testimonia ex Chemnitio adducit, eis satis facere studens. Et primum quidem est idem, quod Bellarminus pro se ex libro de Natura & Gratia adduxit, id quod Chemnitius observavit, *Manifestissimum esse, quod non sentiat Augustinus, Mariam sine peccato conceptam fuisse; aliàs enim non opus fuisset, inquit, ipsi Gratiam conferri ad vincendum peccatum.* Bellarminus respondet, si Beatissima Virgo natura suâ fuisset impeccabilis, quod nemo Catholicorum dicit, sine dubio non eguisset Gratia ad vincendum omni ex parte peccatum. At cum per Gratiam in ipsa Creatione infusam vicerit originale peccatum, hoc est, aditum ei omninò præcluserit, & rursum per Gratiam tum habitalem, tum directionis & protectionis, tum etiã cooperationis Divinæ, maculas omnes peccati actualis evaserit; falsum est professò, quod Chemnitius dicit, non opus fuisse conferri Beatæ Virgini Mariæ Gratiam ad vincendum peccatum, si sine peccato fuit concepta. Annon enim Adamus & Eva sine peccato fuerunt creati, & tamen ad vincendum peccatum eguerunt Gratia? Non igitur concipi sine peccato, sed impeccabilem esse naturâ requiritur, & sufficit, ut quis non egeat Gratia ad vincendum omni ex parte peccatum, *Secundum Augustini testimonium est: Firmissime tene & nullatenus dubita, omnem hominem, qui per concubitum Viri & Mulieris concipitur, nati cum peccato originali &c.* de Fide ad Petrum, c. 26. Et huic testimonio, dicit Bellarminus, addere Chemnitium aliud in eandem Sententiam ex libro de Nuptiis & Concupiscentiã, ut & ex Ambrosio. *Respondet autem Bellarminus, nihil aliud his probari testimoniis, nisi nullum esse præter Christum, qui ex vi generationis non traxerit originale peccatum. Sequitur ergò tertium Augustini testimonium, quod ita habet: Quis esse vel fuisse in hac Vita hominem vel aliquos homines putat, excepto uno Mediatore Dei & hominum, quibus necessaria non fuerit remissio peccatorum, contrarius est Divina Scriptura, ubi Apostolus ait, Per unum hominem peccatum intravit in Mundum &c.* de Perfect. Instit. Bellarminus respondet, non negamus, Beatæ Virgini necessarium fuisse remissionem peccatorum, & Christum ejus fuisse, ut cæterorum omnium redemptorem; sed dicimus, remissa Ei fuisse peccata, non in quâ inciderat, sed in quâ incidisset, nisi gratia Dei per Christi Meritum fuisset præventa. Neque est hic loquendi modus à Scripturis Divinis vel ab Augustini disputatione alienus. Certè in Psalmo post octogesimum quinto dicit Propheta, *Eruiſti animam meam de Inferno inferiori;* & in Psalmo post centesimum & quadragiesimum tertio, *Redemiſti servum tuum de gladio maligno.* Nec tamen in Infernum inferiorum Propheta ceciderat, aut à gladio maligno cæsus fuerat; sed quia periculum erat, ne id fieret, & gratia Dei periculum illud evaserat, ideò gratias agit, ac dicit, *Eruiſti, &c.* in quem locum Augustinus ita loquitur: *Quemadmodum si Medicus videat tibi imminentem ægritudinem fortè ex aliquo labore & dicat, Parce tibi, sic te tracta, requiesce, his utere cibis; nam si non feceris ægrotabis: Tu autem si feceris, & salvus eris, rectè dicis Medico, liberaſti me ab ægritudine: non in quâ jam eras, sed in quâ futurus eras. Nescio quis causam habens molestam mittendus erat in Carcerem, venit alius, defendit eum;*

Gratias agens, quid dicit? Eruiſti animam meam de Carcere. Suspendendus erat debitor, ſolutum eſt pro eo, liberatus dicitur de ſuſpendio. In his omnibus non erant, ſed quia talibus agebantur meritis, ut niſi ſubventum eſſet, ibi eſſent; inde ſe recte dicunt liberari, quo per liberatores ſuos perducere non ſunt permiſſi. Quartum nunc reſtat Auguſtini teſtimonium, exinde deſumptum, unde Bellarminus etiam ſuppeditas quaſiuit, ſequentibus conſtans verbis: Si ſine dubio Chriſti caro non eſt caro peccati, ſed ſimilis carni peccati, quid reſtat, ut intelligamus, niſi ea excepta omnem reliquam carnem humanam eſſe carnem peccati? Et hinc adparet, illam concupiſcentiam, per quam Chriſtus noluit concipi, feciſſe in humano genere propaginem mali; quia Maria corpus, quamvis inde venerit, eam tamen non trajecit in corpus, quod non inde concepit. Cæterum corpus Chriſti inde dictum eſſe in ſimilitudine carnis peccati, quia omnis alia hominum caro peccati eſt, quisquis negat, & carnem Chriſti ita comparat in venitur hæreticus. Bellarminus reſpondet, fateamur, carnem Chriſti non fuiſſe carnem peccati, & carnem aliorum hominum, etiam Beatæ Virginis Mariæ carnem fuiſſe peccati; nec tamen inde cogimur fateri, in ipſo primo inſtanti creationis animæ Virginis Beatiffimæ non fuiſſe illi Gratiam Juſtificationis infulam, quæ peccati originalis maculæ omnino aditus præcluderetur. Neque enim caro peccati dicitur ea, quæ peccatum habeat in ſe, ſed quæ ex ſe & ex natura ſua peccatum haberet, niſi illud Gratia excluderet; item quæ non ſine Parentum libidine eſt propagata, quæ que ſi ordine naturali gignat, peccatum omnino trajiciat in prolem; quæ denique Morti aliisque malis expatentis primi peccato ortis ſubdita ſit. Jam verò Beata Virgo ex natura ſua & vi Conceptionis primi peccato originali ſine dubio fuiſſet polluenta, niſi ſingulare privilegium Gratiæ interceſſiſſet. Item non ſine parentum libidine concepta, Morti atque ærumnis ex Adami peccato manantibus ſubdita fuit. Denique, ſi eadem Virgo, quod eſt evidens ſignum corruptæ naturæ quoad carnem, ſolemni more ex complexu virili concepiſſet filios, illæ ejus proles originali peccato minime caruiſſent. Ita recte dicitur caro B. Virginis fuiſſe caro peccati, Chriſtus autem, qui non carnem peccati, ſed ſimilitudinem habuit carnis peccati, ex vi conceptionis peccato pollui non potuit; ſine enim libidine fuit conceptus, Mortem & ærumnas ſpontè ſua adſum ſit, & ſi liberos gignere voluiſſet, abſq; originali peccato ſine controverſiâ genuiſſet. Hac iterum Bellarminus, cujus Sententia ut amplius intelligatur, juvat ea etiam adſcribere, quæ ad tertium genus teſtimoniorum è Scripturis obſervavit, vide licet, Beatam Virginem tribus temporibus peccato fuiſſe obnoxiam, Primò, quamdiu in lumbis Adami & cæterorum parentum ſuorum fuit; toto enim illo tempore, inquit, ſicut in potentia Adami filia fuit, ſic fuit in potentia peccato obnoxia. Deinde rurſus, quando concepta eſt in utero Matris ante animationem. Tametsi enim tunc non fuerit integrè in rerum naturâ, fuit tamen ex parte, & ratione illius verè dicebatur ipſa exiſtere, ſic enim dicuntur proles in utero Matris novem menſibus deliteſcere. Toto autem illo tempore, quod inter primam conceptionem & infulionem animæ rationalis interceſſit, fuit illa non in potentia, ſed in actu, quamvis ratione partis unius, originali peccato obnoxia, quo ſine dubio fuiſſet polluta, niſi per Gratiam prætervata fuiſſet. Denique, obnoxia peccato fuit ipſa integrè exiſtens in primo inſtanti conjunctionis Animæ rationalis cum corpore. Tametsi enim in eodem temporis inſtanti fuerit juſtificata, tamen quia ordine naturæ prius eſt ſubjectum, quàm accidentia, id eſt prius fuit ordine naturæ Perſona illa extra ſuas cauſas, quàm aut peccatum aut Juſtitia illâ inhæreret. Itaque in priori illo inſtanti naturæ obnoxia fuit peccato, quia ſine dubio peccatum continuo contraxiſſet, niſi in illo ipſo temporis puncto ornata fuiſſet luce Juſtitia, quo peccati labe infici debuiſſet. Addantur ea, quæ in proximè antecedentibus ad ſecundum genus teſtimoniorum è Scripturis monuit, & manifeſtum erit, in non paucis ea infringi poteſt Sententia, quam opere tanto defendit, & pro qua hodiernum tot Scriptores deſudant. Inſtituti ratio non patitur, id prolixius oſtendere, eaque omnia rigoroſo ſubjicere Examini, quod Lectoris ſtudioſi judicio, utpotè non admodum difficile commendatur. Nunc id ſaltem venit expendendum, an Auguſtinus Sententiæ hujus, quam Bellarminus propugnat, & pleriq; Romanenſis Eccleſiæ Doctores, fuerit Patronus, & num jure hic ad Eum fiat provocatio, Ante autem, quam id fiat, nõ præter rem erit, quia plurimi Scriptores Papæi non planè nullo tempore in hoc argumento fuerint occupati, imò occupatiſſimi, videre, quid alii partim ante, partim verò poſt Bellarminum de Auguſtini conſenſu & authoritate exhibuerint, ut ad quas partes pertineat Sanctus Doctor, eò clarius Lectori pateat.

Ante Bellarminum imò plus, quam ante duo Secula, de hac Quæstione egit prolixissimè & iusto opere, nuper demum in lucem, studio & labore Petri de Abvâ & Astorgâ, Ordinis Minorum, Bruxellis è variarum in Hispaniâ, Galliâ, Flandriâ, Bibliothecarum Manuscriptis protracto & edito, Iohannes de Segoviâ, Toletanus, pro informatione Patrum Concilii Basileensis septem Allegationes & totidem Avisamenta, id est, Consilia vel Monita scribens, plurima in eo hic & ibi facta mentione Augustini, undè, quia liber hic fortè in pauciorum venit manus, placet excerpere, quæ Scopo videntur intervire. Notandum verò statim à principio, agere Authorem in toto opere contra quandam Scriptorem Ordinis Prædicatorum, Iohannem de Monte nigro, quem sibi proposuit directè oppugnandum. Prætermisissis autem generalioribus ea tantùm videamus, quibus vel Beatæ Virgini Mariæ hoc Immaculatæ Conceptionis Elogium adscribere videtur Augustinus, vel quæ in contrariam adducta Sententiam vindicare studuit Concilii Basiliensis Informator. Igitur dum Allegationis secundæ Documento etiam secundo ostendere laboravit, *decussè Virginem Beatissimam præservari à peccato originali*, le-
 prem Ejus prærogativas adducens, quarum ratione decuerit esse Eam à peccato origi-
 nali immunem, ad ultimam sequentia Augustini commendavit verba: *Quis potuit in*
Mariæ animâ vel carne locus esse vitiorum, quando ad Cæli vicem omnia continentis Templum
Dominus est effecta? Hæc est reverè à Domus, de quâ dicitur per Salomonem, Sapientia ædifica-
vit sibi domum, excidit columnas septem; septem namque Virginalis hujus domus colum-
nis fabricata est, quia Mater hæc veneranda Divinis Spiritus Sancti donis fuit dotata, quam
utique ætalem eterna ædificavit Sapientia, ut digna esset omnino, ex quâ Ipse carnem adsumeret,
inestimabile pretium Salutis humane. Quid dignius hac Virgine, quid sanctius in humani ge-
neris semine potuit exoriri? In allegatione tertiâ probaturus, Beatissimam Virginem Ma-
riam fuisse à Deo præservatam, & nunquam contraxisse Peccatum Originale, è Sermone de
Adumtione Virginis septem colligens testimonia, hoc tertio adposuit loco: Maria etsi
communicat erumnis Evæ, non communicat parturiendo cum dolore; promeruit enim hoc
singularis Ejus Sanctitas & Gratiâ singularis, quâ Dei susceptione singulariter estimata est di-
gna. Non igitur immeritò excipitur à quibusdam generalibus verâ estimatione, quam tanta
servat Gratiâ & atollit Dignitas prærogativa. Septimo sequentia ex libro de Naturâ &
Gratiâ, præter citata à Bellarmino subjungit: Exceptâ hac Virgine, si omnes Sancti & Sancti
et possent congregari, & quæreretur ab eis, an peccatum haberent, quid responderent, nisi quod
Iohannes ait, Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus? Illa au-
tem Virgo Gratiâ singulari est præventa atque repleta, ut ipsum haberet sui ventris fructum,
quem ex initio habet universitas Dominum. In allegatione sextâ, quâ multiplicat San-
ctorum testimonia, quod de Beatâ Virgine fuerit Fides ab antiquo, & ipsa sit vivificatrix
omnium bonorum, post plura Bernhaldi, hæc etiam Augustini, nullâ tamen operis men-
tionem factâ, adducit: Hæc est Domina Regum, decus Mulierum, gemma Virginum, refugium
peccatorum, omniumq. reparatio credentium. Quidquid ergò boni Mundus habet, habet ab
illa, ex quâ Salus nostra manat initium. Item, Hæc est, quæ sola meruit Mater & Christi
Sponsa vocari; hæc primæ Matris damnâ resolvit, hæc homini perditæ redemptionem adduxit.
 Ex libro autem de Agone Christiano sequentia: Dominus JESUS CHRISTUS, qui ve-
 nerat ad homines liberandos, in quibus & Mares & femina pertinent ad Salutem, nec mares
 fastidivit, quia Marem suscepit, nec feminas, quia de Fæminâ natus est. Huc magnum accedit
 Sacramentum, ut quia per Fæminam Mors nobis acciderat, Vita nobis per Fæminam nasceretur,
 ut de utraq. natura, id est, feminina & masculina, victus cruciaretur diabolus, quoniam de
 ambarum subversione letabatur; cui parum fuerat ad pœnam, si ambe in nobis liberarentur
 nature, nisi etiam per ambas liberaremur. In allegatione septimâ respondet ad authori-
 tates Scripturæ, testimoniis Patrum firmatas, quas contra immaculatam Beatæ Virginis
 conceptionem ab Adversario oppositas exhibet. Prima fuit oraculum Pauli, quo om-
 nes peccavisse homines dicuntur, hæc cum Augustini ex libro de quinque blasphemis
 explicatione: Peccatum protoplasti omnes trahimus, non morum imitatione, sed seminis
 conceptione, & peccatum ejus non solum ipsum, sed omne nocuit genus humanum, cum ejus da-
 mnationem simul & culpam suscepimus, quod Vas electionis probavit, cum dixit, omnes pec-
 caverunt, &c. Dicendo, omnes, nullum excepit. Et ex capite primo libri de Naturâ &
 Gratiâ: Quicumq. non putantur pertinere ad hos homines, qui peccaverunt & egent gloria
 DEI, profecto nullam habent necessitatem, ut fiant Christiani, quia non opus est sanis Medicus,
 sed aegrotantibus; unde non venit ille justos vocare, sed peccatores. Secunda autoritas pro-
 ponit ejusdem Apostoli oraculum, quo peccatum per unum hominem in hunc Mundum
 intravisse legitur, hæc cum Augustini ex cap. post vicesimū sexto Enchiridii expositione:

- Rom. 7. Adam post peccatum exul effectus stirpem quoque suam, quam peccando in se tanquam in radice vitiauerat, pœnâ Mortis & damnatione obstrinxit, ut quicquid prolis ex illo, & simul damnatâ, per quam peccaverat, Coniuge per carnalem concupiscentiam, in quâ inobediencia pœna similis retributa est, nasceretur, originale traheret peccatum, quo traheretur per errores doloresq; diversos ad extremum illud cum desertoribus Angelis, vitiatoribus & possessoribus & consortibus suis, sine fine Supplicium. Tertia autoritas ex eodem est loco, quo per unius delictum in omnes homines in condemnationem docetur ab Apollonio processum, hac cum Augustini ex Epistola ad Opratum illustratione: *Fides Christiana in eo vel maximè consistit, quod per hominem Mors, & per hominem Resurrectio mortuorum. Sicut enim in Adamo omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vi uisicabuntur &c. Et si quæ alia declarant testimonia, neminem nasci ex Adamo, nisi vinculo delicti & damnationis obstrictum, neminemque liberari inde, nisi renascendo per Christum. Illud tenere debemus tam inconcusse, ut sciamus, eum, qui hoc negaverit, nullo modo ad Christi fidem, & ad eam, quæ per Christum datur pusillis & magnis, Dei gratiam pertinere. Ad quintam autoritatem,*
- Matth. 9. Christi oraculo nixam, Non est opus valentibus, sed malè habentibus Medicus, sequentia Augustini ex Tractatu parvo, de Verbis Apostoli, Fidelis Sermo & omni acceptione dignus &c. laudantur: *Qui dicit, Ego non sum peccator, vel non fui, ingratus est Salvatoris, nullus (quippe) hominum in illâ, quæ ab Adamo fuit, mortali massa, nullus omnino hominum non agrotus, nullus sine Christi gratiâ sanus. Nemo vobis alienas & falsas insinuat doctrinas, hoc Ecclesia semper habuit & tenuit, hoc Majorum fide percepit, hoc usq; in finem perseveranter custodit; quoniam non est opus sanis Medicus, sed agrotantibus. Ad nonam & ultimam autoritatem, Oraculo Pauli fultam, Unus pro omnibus est mortuus &c. Augustinus ex sexto contra Pelagium libro commendatur, ex hoc & alio ex Epistola ad Romanos capite quinto, quod Sententiam huic parallelam continet, contra Julianum demonstrans, omnes parvulos contrahere peccatum originale. Autoritates has sequuntur novem media rationum contra immaculatam Beatæ Virginis Conceptionem, in quibus talem non semel Augustini mentio occurrit. Ad primum hæc Eius verba ex secundo de Fide ad Petrum libro referuntur: *Licet caro Christi & omnium hominum unius ejusdemque sit natura, hæc tamen, quam Deus Verbum ex Mariâ Virgine sibi unire dignatus est, sine peccato concepta, sine peccato nata est, ut potè secundum quam Deus æternus & misericorditer Iustus & conceptus & natus est. Et ex eodem: Solus abstulit peccatum conceptionis atque natiuitatis humane Vnigenitus Dei, qui dum conciperetur, veritatem Carnis accepit ex Virgine, & cum nasceretur, integritatem Virginitatis servavit in Matre. Iterùm exinde: Firmissime tene, & nullatenus dubita, omnem hominem, qui per concubitum viri & mulieris concipitur, cum originali peccato nasci, impietati subditum mortique subjectum, & ob hoc naturâ filium ire, à quâ nullus liberatur, nisi per fidem Mediatoris Dei & hominum, Hominis IESV Christi, qui sine peccato conceptus, sine peccato natus, sine peccato mortuus, peccatum pro nobis factus est, id est, Sacrificium pro peccatis nostris. Ad medium secundum ex secundo Eius de Baptismo parvulorum libro hæc citantur: *Solus ille homo factus manens Deus peccatum non habuit, nec adsumsit carnem peccati, quam vis de maternâ carne peccati. Et ex decimo super Genesim ad literam libro: Non est consequens, ut per Adami inobedientiam etiam Christus ipsi constituatur peccator, per cuius unius obedientiam liberati ab illo reatu iusti constituentur multi. Et quid incoquinatius illo Virginis utero, cuius Caro etiam si venit de propagine peccati, non tamen de peccati propagine concepit &c. Et iterùm: Christi corpus, quamvis in carne Femina adsumtum est, quæ de carnis peccati propagine fuerat concepta; tamen quia non sic in eâ conceptum est, quomodo illa fuerat concepta, nec ipsa erat caro peccati, sed similitudo carnis peccati. Item in eodem: Cum sit in semine & visibili corpulentia & in visibili ratio, utrumq; concurrat ex Abrahamo, vel ex ipso etiam Adamo usque ad corpus Mariæ, quæ & ipsum eodem modo conceptum & exortum est; Christus verò visibilem carnis substantiam de carne Virginis sumsit, ratio autem conceptionis Eius non à semine virili, sed longe aliter ac desuper venit. Iterùm ibidem: *Quamvis nullius hominis anima sit in Patris sui lumbis, tamen secundum carnem in lumbis Abrahae dicimus constitutum Levi decimatum, & ibi constitutum secundum carnem non decimatum Christum; secundum rationem quippe illam seminalem ibi fuit Levi, quâ ratione per concubitum venturus erat in Matrem, secundum quam rationem non erat ibi caro Christi, quamvis secundum ipsam ibi fuerit caro Mariæ. Et in Psalmum trigessimum quartum: *Mariæ ex Adamo mortua est propter peccatum, Adam mortuus est propter peccatum, & caro Domini ex Mariâ Virgine mortua est propter delenda peccata. Ad medium sextum sequentia laudantur Zolimi, Ponit-*****

Pontificis Romani verba, quae Augustinus Epistolae ad Optatum quasi ex sua mente scripta inseruit: *Fidelis Dominus, in verbis suis, ejusque Baptismus re ac verbis, id est, opere, confessione & remissione peccatorum, verè à in omni Sexu, et aetate, conditione generis humani eandem tenet plenitudinem.* Nullus enim, nisi qui servus peccati est, liber efficitur; nec dici potest redemptus, nisi qui verè per peccatum antè fuerit captivus, sicut est scriptum, si vos liberaverit Filius, verè eritis liberi. *Per Ipsum enim renascimur spiritualiter, per Ipsum crucifigimur Mundo, ipsius morte Mortis ab Adamo omnibus nobis introductæ atq; transmissæ, illud propagatione contractum universæ animæ chirographum rumpitur, in quo nullus omnino natorum ante, quàm liberetur per Baptismum, non obnoxius tenetur.* Ad medium novum & ultimum ex libro Eius de Naturâ & Gratiâ hæc habentur: *Cum aliquoties in Scripturis inveniatur, homines esse dictos sine querelâ, non tamen invenitur, quod dictus sit sine peccato, nisi unus solus, de quo dictum est apertè, Eum, qui non noverat peccatum &c.* Etenim expertus est omnia secundum similitudinem absq; peccato in carne, quæ habebat similitudinem carnis peccati, quamvis non esset caro peccati; quam tamen non haberet similitudinem, nisi cætera caro omnis esset caro peccati. Jam in responsione ad hæc Augustini & aliorum Ecclesiæ Doctorum contra immaculatam Beatæ Virginis conceptionem testimonia laudatus Concilii Basileensis Informator, præter generalia quædam illud etiam urget in specie, quod Bellarminus paulò ante ad tertium ex Augustino testimonium notasse vidimus, nimirum posse intelligi, homini peccata dimitti, etiamsi ea non commiserit. Additur ad hoc, inquit Segovia, ex doctrinâ Salvatoris, capite septimo Lucæ, & Augustini super eadem Homiliâ post vicesimam tertiâ: *Hic multa commisit & multorum debitor factus est; ille Deo gubernante commisit pauca.* Cui deputat ille, quod commisit; huic & iste deputat, quod non commisit. *Adulter non fuisti in illa vitâ tuâ præterita, plena ignorantia nondum illuminatus, nondum discernens bonum malumq;, nondum credens in illum, qui te regebat nescientem.* Hoc tibi dicit Deus: *Regebam te mihi, servabam te mihi; ut adulterium non committeres, suator defuit; ut suator deesset, Ego feci; locus & tempus defuit; & ut hæc decissent, Ego feci.* Adfuit suator, non defuit locus, non defuit tempus; ut non consentiret, Ego terrui. *Agnosce ergò Gratiam ejus, cui debes & quod non admististi. Mihi deberis, quod factum est, & dimissum vidisti; mihi debes & tu, quod non admististi.* *Nullum est enim peccatum, quod fecit homo, quod non possit facere alter homo, si desit Receptor, à quo factus est homo.* Post hæc & alia respondet porro & observat Defensor Immaculatæ Conceptionis, esse aliquem à peccato immunem ex Gratiâ Dei secundum Augustini doctrinam, verbis sequentibus: *Pro responsione ad auctoritatem Augustini de Naturâ & Gratiâ & alias multas, quæ ex adverso generaliter contra hanc Doctrinam allegantur, quasi dicere velit, quod Doctrina hæc, quia adserit, in Beatissimâ Virgine nihil culpæ aut peccati fuisse, idè contra ipsam militent prædictæ aut similes intentiones; attendendum est, quod tempore Augustini contra Gratiam Dei insurrexerint Juliana & Pelagiana hæreses, quæ; ut ex Sententiâ Augustini refert Magister, sic adseriebant, in tantum extollentes arbitrium voluntatis, ut Gratiæ Dei locum non relinquerent, dicendo, quod sine Gratiâ posset homo Divina implere mandata & æternam obtinere Vitam; nec oporteat, quod Ecclesia porrigeret Orationes pro infidelibus aut peccatoribus, ut convertantur, siue ut piis augeatur Gratia, quia absque Gratiâ auxilio quocumque ex solâ virtute naturæ & arbitrii libertate poterant converti, si vellent; adseriebant etiam, parvulos omnes sine ullo peccati vinculo nasci.* Adversus hujusmodi hæreses Fidei pietatem destruentes Augustinus in multis suarum Doctrinarum locis arguit vehementissimè, & specialiter in libro (vel opere) contra Julianum, & in isto de Naturâ & Gratiâ. In hoc autem libro declarat intentionem suam, dicens, *quod sua disceptatio adversus eos non sit super hoc, quasi reputetur impossibile, hominem siue naturam humanam sine aliquo esse peccato, sed super hoc, cujus auxilio hoc possibile sit, videlicet, Naturæ & (vel) Gratiæ?* Etenim si consentiant ipsi, quod auxilio Gratiæ Dei hoc sit possibile, dicitur, quod jam pax sit inter ipsos. Nam sicut ipsi opponunt se, dicendo, velle se Naturam defendere; ita & Augustinus in defendendo Gratiam. Equidem Deus simul est Creator & Salvator. Undè in capite vicesimo in vehit contra eos, dicens, *Qui in Naturâ justificamini, à Gratiâ excidistis.* De hæc Augustini intentione habetur capite post vicesimum primo libri de Naturâ & Gratiâ, dicit enim sic in „Adversarii persona: In ipsa non peccandi possibilitate contendit, in qua nec nos adversus Eum certare opus est. Nam neque illud nimis curo, utrum fuerint hic aliqui, vel „sunt, vel esse possint, qui perfectam, cui nihil esset addendum, habuerint, vel habeant, „vel habituri sint charitatem Dei, ipsa est enim verissima, plenissima, perfectissimaque

Pag. 299

conf.
P. 489.
& seqq.
Lib. II.
distinct.
28. & 30.

Justitia, quoniam id, quod voluntate hominis per Dei gratiam adjutâ fieri posse con-
 fiteor & defendo, quando, vel ubi, vel in quo fiat, nimium certare non debeo; neque
 de ipsâ possibilitate contendo, cum sanctâ & adjutâ hominis voluntate possibilitas ipsa
 simul cum effectu in Sanctis, proveniat, dum Charitas Dei, quantum plenissimè Natu-
 ra nostra sana atque purgata capere potest, diffunditur in cordibus nostris per Spiritum
 Sanctum, qui datus est nobis. Melius itaque Dei causa agitur, quàm se Ille agendo di-
 cit defendere Naturam. *Item capite post quinquagesimum octavo:* Proinde si rectè senti-
 mus, sicut pro membris sanatis agere gratias, ita pro sanandis orare debemus, ut ablo-
 lutissimâ, cui nihil possit addi, Sanitate perfruamur perfectâ Dei suavitate, plenâ liber-
 tate. Non enim abnuimus, humanam naturam esse posse sine peccato, aut ullo modo
 negare debemus perfici posse, quam perficere non negamus; sed gratiâ Dei per Domi-
 num nostrum Jesum Christum eo adjuvante fieri dicimus, ut justa sit & beata, à quo
 creata est, ut sit. *Item capite sequenti:* Quod verò contra eos disputant, qui dicunt: Et quis
 nolit sine peccato esse, si hoc in hominis potestate esset positum? Rectè quidem dispu-
 tant, hoc ipsum eos confiteri, impossibile non esse, quia hoc vel multi, vel omnes vo-
 lunt. Sed hoc undè sit possibile, confiteantur, & pax est. Ipsa est enim Gratiâ Dei per
 Dominum nostrum Jesum Christum. Ipsa natura Dei Gratiâ per Dominum nostrum
 Jesum Christum vel sanatur, quia est viciata, vel quia sibi non sufficit, adjuvatur. Utrum
 enim in hoc Seculo fuerit, vel sit, vel esse possit aliquis ita vivens justè, ut nullum habe-
 at omninò peccatum; potest esse aliqua Quæstio inter veros piosque Christianos. Possit
 tamen esse, post hanc certè Vitam, quisquis ambigit, desipit. Sed Ego nec de istâ volo
 contendere Vitâ. Addit Concilii Basileensis Informatior: *Ex his patet clarè de Augustini*
intentione, quod disceptatio sua principaliter esset super abnegatione Gratiæ, non autem
 super immunitate peccati, dummodò hoc non virtuti Naturæ, sed Divinæ Gratiæ dono
 attribueretur. Undè, quia hæc Doctrina adserit, Immunitatem Originalis peccati fuisse
 in Beatissimâ Virgine, non virtute quidem Naturæ, sed dono gratiæ singularissimo; hu-
 jusmodi auctoritates Augustini generales contra eam non militant. Et quidem Iplemet
 dicit, penes se nullum esse dubium, quin in hac vita ex auxilio Gratiæ Dei possit homo
 esse à peccato immunis. Quod autem illi conabantur defendere hæretici, videlicet vir-
 tutem & sanitatem Naturæ, doctrina hæc maximè redarguit; confiteatur enim juxta Sen-
 tentiam Augustini allegatam ex adverso, quod nullus sine Gratiâ Christi sit sanus, & ideo
 dicit, quod ex modo suæ Conceptionis communi cum omnibus aliis propter corruptio-
 nem Naturæ humanæ, quæ inoleverit ex penâ primi peccati, necessitas intuerit Beatis-
 simæ Virgini Mariæ culpam contrahendi originale, sed auxilio Divinæ Gratiæ præve-
 nientis non contraxerit. De hoc autem Divinæ Gratiæ auxilio, quod tuere specialius in
 Beatissima Virgine, quàm in aliis, quantum rationabile sit adserere, quæ supra tuere ab-
 undantius commemorata, satis demonstrant; nec si non contraxit, ideo non inde dicitur
 eguisse auxilio Gratiæ, imò hoc eidem suffragante non peccavit. *Pluribus interpositis:* Ad
 pag. 307. **AUTHORITATEM EX ENCHIRIDIO ALLEGATAM,** super hoc, quod peccatum Adami
 non solum ipsum, sed omne infecerit humanum genus, cum sit de illis, quæ loquuntur
 universaliter, non facièdo mentionem de Beatissima Virgine, differtur responso ad o-
 ctavum usq; medium, ibi enim declarabitur de hujusmodi Propositionum universalita-
 te. **SED CUM DICIT,** quod, quia Adamus stirpem suam pena Mortis & damnationis ob-
 strinxit, aut quod omne nocuit genus humanum; negatur illatio, quod eodem modo
 dicatur comprehendi omne suppositum generis humani. Ratio autem negationis nota
 esse creditur ex superioribus, Christus namque est suppositum generis humani. *Adver-*
tiam ex scripturâ auctoritatem, Augustini auctoritate illustratam hæc inter alia notantur: Di-
 Rom. 5. citur, quod, ut docet Augustinus libro de Natura & Gratiâ, per hoc, quod Apostolus di-
 cit, Sicut per unius delictum in omnes homines &c. non sit intelligendum, quod omnes
 homines per Gratiâ Christi sint justificati, sed, quod sicut omnes, qui sunt justificati,
 sint justificati per Gratiâ Christi; sic omnes, qui sunt condemnati, fuerint condemnati
 non alterius, quàm ex delicto primi Parentis, ita ut, sicut nullus est justificatus, nisi per
 Gratiâ Christi, ita nemo condemnatus est, nisi per delictum illius, primi nimirum Pa-
 rentis. Sermo est de condemnatione non aliter acceptâ, quàm loquitur Apostolus in
 præsentia auctoritate. Et secundum istam Augustini intelligentiam, quam Ipse hic & aliis
 pluribus locis Operum suorum ad istam & similes multas Auctoritates universaliter de-
 cludat. *Aliquibus iterum interjectis:* Porro dicitur, quod Augustini auctoritas ex Epistola
 ad

ad Opratum super hoc inducta viam aperiat huic responsioni. Dicit enim, quod incuncte debeamus tenere, neminem nasci ex Adamo, nisi vinculo delicti obstrictum: neminemque liberari inde, nisi renascatur per Christum. Unde adparet, quod loquatur de lege communi; nam plures fuerunt ab hoc liberati, sanctificati in Utero ante, quam in Baptismo renascerentur per Christum. Sicut ergo hoc secundum dicit pertinere ad Fidem, loquendo de Lege communi, & non excludendo singularis privilegii gratiam; (aliis Augustinus in hoc non fideliter loqui videretur,) ita & præcedens potest intelligi, quod loquatur de Lege communi. Et hoc sic esse de Lege communi verum, doctrina hæc de S. Conceptione Virginis Beatissimæ infallibiliter confitetur. *Ad quintam auctoritatem ita scribit*: Dicitur, quod Beatissimæ Virgini opus fuerit Medico, & maxime opus. Equidem, si fas est dicere, plus indiget Medico, qui ex necessitate Naturæ infirmabilis est, & ab infirmitate, ne unquam incurrat, curatur, quàm qui liberatur. Illi enim necessaria est omni tempore adfidentia Medici, ut præservare doceat à contrariis Sanitati; huic autem adfistere consuevit modico tempore, videlicet, usquequò ab infirmitate curatur. Unde magni Principes, & alii, qui possunt, continuo quasi habent propè se Medicos, ut ipsorum auxilio præservati, rarius aut nunquam infirmitates curabiles incurrant. Nec ut allegabatur ex auctoritate Augustini, Beatissima Virgo Maria esset ex hoc ingrata Salvatori, quin imò præ aliis omnibus grata, quia maximo Sanitatis beneficio potita, prout de hoc Proposito plenius fuit supra deductum. Unum verò ex hæc Augustini auctoritate attendendum est: Nullus omnino hominum non ægrotus, nullus sine Christi gratiâ sanus. Itaque ex intentione ipsius est, quod qui non est sanus Dei gratiâ, ille sit ægrotus: dicere autem, aliquem semper fuisse sanum gratiâ Christi, non repugnat huic, quod absque illâ omnis homo sit ægrotus. Hæc verò doctrina confitetur, Beatissimam Virginem semper fuisse sanam, non aliâ, quàm ex Dei gratiâ. Unde in hoc non computatur inter illas doctrinas, quas Augustinus vocat alienas & fallas, ut ex adverso prætenditur; sed potius, ut in primâ Allegatione dictum est, Matrem Dei Sanctam esse & Immaculatam, Ecclesia semper tenuit, ac majori Fide percepit, & hoc usque in finem perleveranter custodit. *Ad nonam & ultimam Scripturæ & ei conjunctam Augustini auctoritatem hæc iterum inter alia habet*: Primò interrogandum esset, ubi adversa Positio specificè legerit, quod Christus pro Virgine Matre sua tanquam pro Peccatrice fuerit mortuus? Quantum enim est de allegatis, in omnibus nõ reperitur. *Deinde dicitur*, quod cum sub illa generalitate, qua dicitur, omnes homines esse peccatores, Augustinus jam semel fuerit professus Virginem non comprehendendi sub hac deductione, nec fuerit de Eius intentione, Beatissimam Virginem debere intelligi peccatricem. Est, quod Augustinus multas adducat auctoritates de Peccato Originali, principaliter tamen se refert ad illam: *Omnes in Adamo peccaverunt*. Unde si rationabiliter ab hac generalitate intelligitur exceptam fuisse Virginem Beatissimam, prout jam constat ex dictis; simili modo intelligenda erit hæc exceptio ab omnibus Auctoritatibus, quæ generaliter in S. Scriptura de Originali Peccato loquuntur, eadem namque ratio militat in omnibus. *Sequuntur nunc media rationum, Augustini ut plurimum auctoritate firmatarum, ad quæ Concilii Basileensis Informator itidem respondere tentat. Et quidem ad primum post aliquam in genere, ita in specie ad Augustini testimonia scribit*: Augustinus quia non fecit mentionem de dono Gratia Divina, ideo simpliciter dixit, quod, quia sine libidine non est Parentum concubitus, ideo filiorum exinde nascentium non possit esse sine peccato conceptus. Ista tamen duo non contradicunt, Genitus ex libidine non potest concipi absque peccato originali, & Genitus ex libidine cum auxilio Divina Gratia absque originali peccato potest concipi. Itaque doctrina hæc de S. Conceptione Virginis Beatissimæ non repugnat doctrinae Augustini, quia non virtute Naturæ, quod Augustinus dicit impossibile, sed Operatione Muneris Divini singularis adferit. Virginem Beatissimam fuisse absque Originali Peccato conceptam. *Ad secundum ex eodem libro patet similiter responsio*, siquidem Augustinus loquitur de cursu communi, secundum quem omnes per concubitum nascentes originale contrahunt peccatum. Non autem ipse dicit expressè, quod Beatissima Virgo, etsi hoc modo est concepta, originale contraxerit peccatum. *Ad tertium ex eodem*, Augustinus manifestè seipsum declarat, quod loquatur de communi lege; aliis certum est, quod non habeat verum. Dicit enim, omnem hominem, qui per concubitum concipitur, nasci cum peccato originali. Constat autem, Johannem Baptistam, Jeremiam & alios, de quibus communiter tenemus, quod fuerint in Utero sanctificati, non fuisse natos cum Originali Peccato; & sic jam dicendo, omnes, sub hoc Signo universali concluderentur etiam

etiam privilegiati, & illud caput, *Firmissimè*, non diceretur Regula Fidei. Idem constat etiam ex adterione contrariâ, Beatissimam Virginem non esse natam cum peccato originali: & cum de ipsâ in hoc passu non fiat exceptio, intelligendum est igitur, quod loquatur, ut dictum est, de Lege communi. Unde sicut in Nativitate autoritas hæc non excludit singularem Gratiâ Privilegii, ita nec in Conceptione. Unum verò ex hæc authoritate excerpitur, quod peccatum sumatur in distrahente satis significatione ab intelligentiâ communiter pro Sacrificio, & secundum hoc caro Sacrificii vocari potest caro peccati, & sic ratio peccati non semper dat intelligi culpam subiecto præinuisse aut inesse. Hæc tamen significatio, quod Sacrificium pro Peccato vocetur peccatum, ex Novo habetur, ac etiam ex V. T. *Insertis iterum non paucis*: Est porrò circa hoc advertendum, quod Augustinus, cum fuerit vehementissimus hæreticorum confutator, quandoque contra aliquem invehebat errorem, ut efficacius improbarer, videbatur aliquando ad alterum Veritatis extremum declinare. Et quidem cum Pelagiani hæretici adfirmarent, parvulos nullum contrahere peccatum originale, Augustinus in tantum execrabatur illorum errorem, quod in pœnâ originalis peccati videatur excedere. Simili modo reperitur etiam in quibusdam aliis operibus, & hoc etiam patet legitimum *Retractionum*, ubi proficitur, se aliquando amplius expressisse ex causâ dicendi. Itaque cum pro tempore suo crebresceret error ille Pelagianorum in loquendo de originali peccato, ut directè illis contradiceret, communiter sub terminis universalibus loquitur, frequenter adhuc non excipiendo Christum. Verum quia in aliquibus excepit, intelligitur sic fuisse intentionem suam. Et ita, ut jam deductum est, intelligi potest de Beatissimâ Virgine, ex quo semel Eam excepit. *Ad medium secundum septem adducit modos, quomodo dicatur de carne peccati, in duobus ultimis respondens ad testimonia Augustini. De sexto hæc habet*: Potest dici caro peccati propter Mortis necessitatem & alias pœnalitates puras in eâ existentes, quæ provenerunt ex primi Parentis peccato. Constat enim quod in S. Scripturâ peccatum sæpè accipitur pro pœnâ peccati; & prout supra declaratum fuit isto modo non competeret Christo, quia pœnalitates in Eo voluntarie fuerunt adsumptæ, sed Beatissimæ Virgini infuerunt ex necessitate Naturæ. Veruntamen Augustinus in autoritate superius adductâ videtur adpropinquare ad istam significationem de corpore Mortis sive peccati, id in Christo fuisse propter Mortem, quæ venit ex peccato Adami, & exemplificando, quomodo effectus aliquando denominatur eodem nomine, quo causa ipsius, dicit, quod verba vocentur Lingua Græcâ aut Lingua Latînâ, (*Nota Lector, hic non ablativum, sed nominativum intelligi debere*;) & Scriptura alicujus dicitur esse manus ipsius, quia per manum ejus est facta. Sic ergò, quod mors Domini dicitur peccatum, quia ex peccato facta est. Ex quâ doctrina adparet manifestè, quod necessitas Mortis sive pœnalitates aliæ, quæ sunt in nobis propter peccatum primi Parentis, dicantur peccatum, quia sunt facta ex peccato; & sic Caro illis ex necessitate subiecta meriti dicitur caro peccati. Unde ex hoc evidenter adparet responsio ad ultimam partem hujus autoritatis, inductam è contra, quod Maria ex Adamo mortua sit propter peccatum Adæ. Sic etiam supra dictum est, quod quicumque innocens politus in hoc Exilio moriturus esset de necessitate propter peccatum illius, nimirum Adami. Itaque illatio non sequitur, Maria est mortua propter peccatum Adami, ergò contraxit peccatum originale. Patet etiam responsio ad aliam Augustini autoritatem ex libro de *Baptismo parvulorum*. Equidem manifestum est jam, carnem Beatissimæ Virginis posse dici carnem peccati ex necessariâ subiectione pœnalitatum, quamvis nunquam contraxerit Peccatum Originale. Ad hunc etiam sensum potest intelligi autoritas ex opere contra Julianum, (*quod quarto supra loco Bellarminum adduxisse, & ad illud parâsse responsum vidimus*;) constat enim quod multis omnino alia Caro humana dicatur caro peccati, & tamen non sic dicatur de carne Christi. Et sic attendi hoc potest, quod licet in istâ ac in aliis ex adverso inductis autoritatibus mentio fiat de peccato, Virginem nominando, nunquam simpliciter tamen, ut intelligatur culpabilis persona ipsius, vel Anima, sed determinatè duntaxat, referendo se ad Mortem vel ad Carnem. In carne autem est certum non esse peccatum, prout culpa dicitur, ex quo persona dicitur odiosa & obominabilis Deo; quod nunquam fuisse Virginem Beatissimam, vel Ejus animam, hæc doctrina defendit. De carne verò, an, & si fuerit subiecta corruptioni vitiositatis, aut Mortis sive peccati, citra reatum culpæ, non est materia presentis disceptationis, sed de peccato sive culpâ originali, quam qui contrahunt omnes Diabolus incipit quasi vernaculos possidere. *De modo contra medium secundum septimo ita*: Potest dici caro peccati illa, quæ nec dum subiecta est necessitatibus & aliis pœnalitatibus puris; sed quæ actu est vel aliquan-

in Plat. 34.

conf.
Pag. 497.

dō fuit subjecta aliis passionibus vitiosis five ignominiosis, ut fomiti ac concupiscentia
 & similibus, & hoc absq; unquam contractione aliqua peccati originalis, prout supra de-
 claratum extitit. *Ex isto septimo modo* carnem adlumendi evidenter adparet responsio ad
 auctoritatem Augustini super Genesin ad literam, quibus adsertio contraria maximè
 confidebat. *Ad primam*, omisso nunc super illo, & quid incoquinatius &c. patet, quod
 Augustinus hic duo dicat, quæ aliquibus primà facie hujus Doctrinæ videntur contra-
 rari. Primum est, quod caro Virginis Beatissimæ venerit de propagatione peccati. Se-
 cundum, quod corpus Christi non fuerit conceptum per legem concupiscentia. Ex pri-
 mo non sequitur intentum Adsertionis contraria; stat enim, carnem Virginis venisse de
 propagatione peccati, & animam Ejus five personam nunquam fuisse infectam originali
 culpâ. Sæpè enim dictum est, quod illa caro poterat dici caro peccati, quia in ipsâ juxta
 multorum Sententiam erat vis transfusiva originalis peccati, quæ carnem potuit contin-
 gere, nunquam transfundi. Multo minus sequitur ex secundo, Christus non fuit conce-
 ptus per legem concupiscentia, ergo Beatissima Virgo contraxit originale peccatum;
 connexio enim, quam fecit Augustinus, id non dicit. Sed esto, quod diceret, etiam non
 inest jure inter illa habitudo necessitatis; potuit enim esse in Virgine vel in Ejus carne lex
 fomitis & concupiscentia, & tamen nunquam originale peccatum. *Similiter patet respon-
 sio ad secundam.* Nam quod caro Beatissimæ Virginis alio fuerit concepta modo, quam
 Christi caro, non arguit, in eâ fuisse originale peccatum eo ipso. Quod autem dicat,
 Christum non accepisse reatum moriendi, & ex hoc præsupponat, (quod tamen Autho-
 ritas non dicit,) hunc moriendi reatum fuisse in Virgine, undè concludit, quia hic reatus
 propriè dicitur peccatum originale, ergo sequitur, quod Virgo fuerit concepta in origi-
 nali peccato; jam supra patuit, quanta sit differentia inter necessitatem moriendi & ori-
 ginale peccatum. Cum enim hæc fuerit in Christo, si propriè dicitur unum, alterum in-
 ferretur. Ergo de ipso decet potius hoc intelligere juxta Augustini Sententiam supra po-
 sitam, quod peccatum primi Parentis & reatus moriendi in omnibus filiis consideretur in Pal 41.
 ut causa & effectus. Ex his potest quisquam intelligere, quantam habeat evidentiam,
 quod ex his auctoritatibus prætendebat Adsertio contraria, videlicet, quod pro regulâ
 infallibili esset hoc habendum in omnibus Augustini operibus, semper debere intelli-
 gendam esse Virginem in universalibus Augustini propositionibus de materiâ origina-
 lis peccati loquentibus; poterat enim intelligi in illis, quæ loquuntur de pœnâ originalis
 peccati, prout intelligitur primi Parentis. Sed in his, quæ de culpâ, hoc non dicit in præ-
 senti, &c, quod amplius, ut jam patuit, nec ex dictis Ejus sequitur necessariò. *Ad tertiam
 auctoritatem* levior est responsio. Dicit enim, quod Virgo concepta sit modo communi
 propagationis humanæ, quia descendit ex Abrahamo secundum substantiam corpulentam
 & secundum rationem feminalem; Christus autem fuit conceptus miraculose, quia
 solùm descendit ab Eo secundum substantiam corpulentam. Hoc autem nullus negat, &
 attendendum, quod in omnibus his Augustini auctoritatibus id videatur solùm aut prin-
 cipaliter intendi, quod differens modus sit conceptionis Beatæ Virginis & aliorum à mo-
 do, quo Christus fuit conceptus. Si verò nunc instetur dicendo, quod Augustinus hic in-
 tenderit de peccato originali, ac ex intentione suâ fuisse, quod ad Virginem aliquandò
 pertineat originale peccatum aliquo modo; dicendum est, quod, ad aliquem pertinere
 peccatum originale, possit intelligi quadrupliciter, vel primò quantum ad reatum & con-
 trahendi modum, & sic pertinet ad omnes ex Abrahamo feminaliter descendentes; aut
 secundo, nec quantum ad reatum nec contrahendi modum, sic refertur ad Christum, si-
 quidem in Ipso nec fuit culpæ reatus, & contrahendi modus suæ Conceptionis de lege
 communi repugnat contractioni originalis peccati; vel tertio, pertinere dicitur quantum
 ad reatum, sed non contrahendi modum, & sic pertinet ad primum hominem, in quo fuit
 reatus culpæ, sed non modus contractionis; vel quarto quantum ad contrahendi modum,
 sed non quantum ad culpæ reatum, & sic intelligendo sanè posset dici pertinere ad Beatis-
 simam Virginem, suus etenim modus conceptionis erat modus contrahendi peccatū o-
 riginale, nisi subvenisset Virtus divina cū singulari dono Gratia, præveniendò contra-
 ctionem originalis culpæ. Et de isto pertinenti modo omnes possent intelligi hic adductæ
 Auctoritates, hoc enim significari videtur in omnibus, quod modus conceptionis Ejus
 fuerit velut contrahentium originale peccatū, quod illud tamen contraxerit, non neces-
 sariò sequitur. Ad hunc etiam tendit sensum sequens auctoritas Augustini, quæ facit men-
 tionem de lumbis Abraham. Multorum enim est vitiosa origo, & tamen ex hoc ipsi non
 censentur culpabiles, quemadmodum contingit filiis ex adulterio vel alio quovis coitu
 damna-

damnato genitis. Aliud est nimirum, per vitiatam exivisse originē, aliud autem, vitiatam in se culpabiliter esse. *Pergit Concilii Basileensis Informator*: Unum adhuc avilamentum vel Monitum pro responsione ad hujusmodi auctoritates Augustini de libro super Genesim ad litteram, quod Ipsemet attendi voluit, est commemorandum, videlicet, inter alios suos Doctrinæ libros istum non esse auctoritatis tantæ, sic enim dicit in libro retractationum: Titulus horum librorum inscribitur de Genesi ad litteram, id est, non secundum significationes allegoricas, sed secundum proprietates rerum gestarum; in quo opere plura quaesita, quam inventa sunt, & eorum, quæ inventa, pauciora sunt firmata, cætera verò ita posita, velut adhuc requirenda sint. Aliud etiam est commemorandū, quod post compositos hosce de Genesi ad litteram libros Augustinus librum ediderit de *Naturâ & Gratiâ*, in quo profiteretur, cum de peccatis agitur, nullam prorsus de Beatissima Virgine propter Domini honorem velle fieri quaestionem. Unde ex hoc patet, quomodo contrariæ Adfertionis illatio procedat, quæ dicit, verba Augustini in hoc libro (vel opere) de Genesi ad litteram polita debere teneri pro regulâ infallibili, ut Virgo cõprehendatur sub omnibus locutionibus universalibus in suis quibuscunq; libris, ubi de peccato loquitur originali. Ecce enim, hic Augustin. dicit, quod ubi de peccatis agitur, nullam velit de ipsâ haberi quaestionem, quodque in hoc de Genesi ad litteram libro vel opere pauciora sint in veta, quam quaesita, & de his pauciora sunt formata; & tamē ex adverso dicitur, quod pro regulâ infallibili sit tenendum. Credendū est ipsi potius Authori operum, profitemi, quod in materiâ de peccatis nullam velit haberi quaestionem de Beatâ Virgine. *Continuat porro responsum verbis sequentibus*: Nunc datâ responsione ad præmissas auctoritates Augustini, per modū considerationis aliud se dicendū offert super illo primæ auctoritatis verbo, *Et quid incoquinatus illo Virginis utero?* Videtur enim hic dicendum, quod sub Deo non fuerit quidquid immaculatus sacratissimo Virginis utero, dicit enim Augustinus, quod illo nihil incoquinatus, ex hoc autem manifestè sequi videtur, quod Beatissima Virgo non contraxerit originale peccatū. Nam si contraxisse dicatur, tunc aliquid reperiretur incoquinatus, illud videl. & pro tēpore eo, in quo nulla fuit macula. Et sic primò Angelus diceretur, simpliciter incoquinatior sive purior, quia in eo nulla tunc fuit macula culpabilis; tertio primus homo, cui pro tempore Status Innocentiæ nullū adfuit inquinamentū; quarto eadem ratione prima Mulier. Cum ergo dicatur, quod nihil incoquinatus beatissima Virgine, oportet intelligi eam immunem ab omni maculâ originali pro tempore quocunq; alias juxta doctrinâ Thomæ non diceretur Angelos excedere in puritate. Super quo, cum in Angelis tanta intelligatur puritas, quod nunquam fuerit in eis macula, intelligendum se obiter, quomodo sit verum, quod excedat Angelos in puritate, ut sic intelligere possimus, quod nihil sit Illius utero incoquinatus. *Hoc ubi prolixissimè conatus est demonstrare, post multa etandē concludit*: Ex præmissis manifestè potest patere cuilibet intuenti, quod auctoritates August. de Gen. ad lit. non probent contrariæ Adfertionis intentū, vid. orig. peccatū fuisse unquam in Virg. Beatiss. Imò quia August. dicit, quod nihil incoquinatus sit illo Virg. utero, sequi videtur, quod Illius puritas fuerit major, quam Angelorū, & per consequens, quod nunquā fuerit in Evâ peccat. orig. Unde jam constat evidenter, quod huic doctrinæ non obstat idem de carne peccati mediū. *Ad mediū sequens 31um et si laudata ex August. resp. superius non fuerint attenda, ex eodē de Gen. ad lit. opere desumpta, quia nullâ B. Virg. in specie vel individuū faciunt mentionē, dum tamen Magister Sententiarū fuit ab adversariâ parte productus, ad August. auctorit. ex libro de Natur. & Grat. provocans, quid Concilii Basile. Inform. de constitutione censuerit, videamus. Ita autē scribit*: August. auctoritatē ex libro de Nat. & Grat. quæ dicit, quod, cum de peccatis agitur, nullam prorsus propter honorem Dni. de Mariâ velit haberi quaestionem; Magist. dicit intelligendâ esse post conceptionem Filii; itaq; dat intelligi manifestè, quod primò fuerit in peccatis. Et cum August. dicat absolute, nullam de peccatis haberi quaestionem Respectu Virg. Beatiss. non determinando tempus aliquod, imò dicat, quod Beatiss. Virgo singulari gratiâ sit præventa atq; repleta; mag. hic subtrahit annos 12. sicut doctrina ex adverso excipit instans imum, ita ut Adfertio contrariæ & Magister Sententiarū in hâc materiâ de Innocentiâ Matris Dei odiū amplificent & restrinant favores, quod inter absurdiss. humano cõputatur iudicio. Propterea ex adverso doctrina dicit, hanc Auctorit. non posse intelligi de peccato orig. *Quantū ad hoc, oppositū manifestè patet prædictum de Naturâ & Gratiâ librum considerant. Hoc autem sic allegare generaliter remittendo ad librum, sufficere credebatur. Verum quia Adfertio contraria de hoc libro quædam ad suum allegat intentum; ut videatur, quod de intentione Augustini fuerit loqui etiam de peccato originali, necessitas compellit, quæ circa ipsius Augustini propositū & pro hâc doctrinâ faciunt, allegare. In hunc finem vbi plurima ex hoc libro collegit, hæc subjunxit*: Generaliter prædictum intuentes librum, transiunt etiam facile

pag. 329.

facile possunt videre, intentionem Augustini fuisse, arguere contra illos, qui adferebant Naturam humanam non esse vitiatam aut infirmam, sed per se sanam, & non indigere Medicinâ Salvatoris. Itaque principaliter de peccato originali loquitur, quàm de actuali. Patet etiam ex titulo libri. Ut enim fuit dictum ex aduerso, peccatum originale dicitur peccatum naturæ, actuale autem personæ; Augustinus verò librum intitulat non de personâ & gratiâ, quasi principaliter de actuali tractet peccato, sed de *Naturâ & Gratiâ*, ut de vitio naturæ intelligatur præmaximè loqui. Equidem est de naturâ peccato primi hominis vitiatâ, & Christi gratiâ ipsam sanante. Undè ex hoc adparet, quàm rationabiliter supra in *Allegatione tertiâ* inferebatur, quod, cum hoc libro, in quo quâsi præ omnibus aliis Augustinus nititur ostendere, omnes sub peccato esse inclusos, singularem hanc de beatissimâ Virgine faciat exceptionem, quod non sit intentionis suæ eam comprehendi sub quibuscunque universalibus in materiâ de peccato propositionibus. Et licet, prout ex aduerso exponebatur, Augustinus non dixisset universaliter, *Si omnes sancti & sanctæ congregarentur*, &c. Sed de illis, quos ante commemoraverat, patet manifestè, quod loquatur universaliter. Nam cum illic commemorati fuissent tam sancti, quod reputabantur Innocentes, & hic Augustinus comprehendit sub peccato; quid de omnibus aliis dixisset, nisi quod de istis, puta, omnibus aliis reputatis singulariter sanctis? Ex præmissis jam manifestè patet, quod non ab anno duodecimo, ut Magister in literâ dicit, sed simpliciter de beatissimâ Virgine, cum agitur de peccatis, nullam fieri deceat quæstionem. Et quia quæstio est dubitabilis propositio, adparet amplius, videlicet, quod Augustinus voluerit, nec esse dubium aliquod, beatissimam Virginem non includi sub peccato. Quod vero ad confirmationem sensus sui objicitur ex aduerso, hanc Augustini exceptionem intelligi solum de actuali peccato, ex eo, quod dicitur, *ad vincendum ex omni parte peccatum*, quia (non originale, sed) actualia, quæ in potestate sunt nostrâ, vincuntur; manifestum est, quod ex dicto Augustini verbo non mediocriter hæc doctrina de sanctâ conceptione Virginis Mariæ fulciatur, quia datur intelligi, quod nullâ ex parte habuerit peccatum, & sic non ex parte naturæ, quod est originale, nec ex parte personæ, prout est actuale. Nec obstat verbum, *ad vincendum*; nam in S. Scripturâ vincere reperitur attribui, ubi nullus est liberi arbitrii usus, & respectu originalis, non actualis peccati. *Ad medium sextum et si suprâ à omisso fuerit Augustini ex libro de Perfectione justitiæ testimonium, ut porè à Bellarmino & tertio quidem loco adductum, quia tamen sæpe dictus Concilii Basileensis Informator peculiare ad illud responsum exhibet, illud etiam adscribere juvat:* Ad testimonium ex libro de Perfectione Justitiæ, patet, contra quos loquatur Augustinus, videlicet, contra illos, qui impiâ adserunt intentione, posse homines esse, qui sine Mediatore Christo liberante atque salvante liberentur à peccato & salvantur absque redemptoris gratiâ. Hæc autem doctrina de sanctâ conceptione Virginis Beatissimæ eam dicit liberatam, ne peccatum incurreret, non sine Mediatore Christo, sed per ejus singularissimam atque abundantissimam præ omnibus aliis gratiam, ita ut amplius in ipsâ replenderit redemptionis fructus, quàm in aliis quibusdam; quodque illi fuerit opus Medico, quia ipso operante ab eo præservata, quem aliâ ex necessitate naturæ oportebat incurrere morbum. Itaque doctrina hæc non contradicit Augustino, sed est illi conformis. *Prætermittam Augustini auctoritate aliquantò generaliori, cujus ad sextum hoc Medium, sicut & plurimum aliorum Ecclesie Patrum, ex Thoma & laudat à ab eo Concilii quinti determinatione, facta est mentio, quid informatori nostro de testimonio Zosimi Pontificis, ab Augustino in Epistola adoptatum commendato fuerit visum, videamus, qui ita de eo.* Ad testimonium ex Epistola ad optatum dicitur primò, quod Augustinus ex intentione arguat in eâ contra hæresim Pelagianam, quæ, ut dictum est, negabat gratiam Dei, adferens, homines absque gratiâ posse divina implere mandata, & justos esse, ac æternam mereri vitam; dicebat etiam, parvulos non nasci cum originali peccato. Cum autem doctrina hæc adferat, beatissimam Virginem non habuisse peccatum, & fuisse præservatam non ex conditione naturæ, sed ex dono gratiæ singularissimo, nihil commune habet cum hujusmodi condemnatis. *Secundo dicitur, quod Augustinus in hac epistola faciat mentionem, quod nemo liberetur ab originali peccato, nisi renascendo per Christum in Baptismo:* Et hoc idem continetur in epistola Zosimi Papæ; quæ dicit, quod omnis, qui nascitur, sit obnoxius peccato ante quàm liberetur per Baptismum. Undè patet manifestè, quod loquatur de lege communi; nam constat, sanctificatos in utero potuisse liberari à peccato originali ante Baptismum, prout de

aliquibus jam factum esse nulli est in Ecclesiâ dubium. Quod verò Beatissimam attraheret Virginem, utraque confitetur doctrina, quod fuerit ante Baptismum sanctificata; unde si Epistola hæc esset Fides catholica, prout adserbatur cum sentu, qui opponitur, quod debeat intelligi absque omnimoda exceptione, credere, Virginem fuisse in utero sanctificatam, esset hæreticum, imò dicendum esset, quod jam fuisset in peccato per annos quadraginta, quia tot & plures habuisse creditur annos, quando Christus instituit Baptismum. Itaque debet intelligi, quod loquatur de lege communi, & quod non excludat privilegium singulare; & similiter id, quod dicitur, quod dici non possit redemptus, nisi qui per peccatum, verè fuerit captivus ante, si dicat actum, intelligitur jam supra expositum, si verò dicat aptitudinem, posset etiam Virgini competere; nam in aptitudine, imò in necessitate erat, ut sub originali peccato fuisset captiva, nisi ex dono gratiæ fuisset preservata. *Tertio* dicitur, quod doctrina Augustini in hac Epistola non sit multum extendenda. Nam hodiè est certa Fides catholica de eo, quod ipse in dictâ dicit Epistolâ, sine Fidei labe dubitari posse, videlicet, quod animæ rationales non essent à Deo per creationem ex nihilo, sed propagatæ ex animâ parentis primi. Undè dicit, quod nunquam de hac quæstione in suis operibus determinaverit, nec aliud (fortè, aliquid) certum de origine animæ adhuc eo tempore in Canonicis reperierit scripturis, & quod valde dubitet, quæ sit causa animæ subeundi peccatum originale, si anima cujuslibet parvuli nullam ducat originem de animâ peccatrice primi parentis. Et ex hoc patet, quod Augustinus in operibus suis magnam disseruerit esse necessitatem contractionis peccati originalis in omnibus à primo parente propagatis. *Post aliqua*: Equidem gloria & laus sit Deo, non ut tempore Augustini dubium nunc exisset, sed inter certissima Fidei Christianæ hoc certissimum habetur, quod animæ rationales non sint ex traduce de parente primo, sed creentur de nihilo; & jam manifesta est causa contractionis peccati originalis. Est, quod anima filii tempore contractionis dicatur esse alia à patris anima, in quo plurimum occasionaliter operata est adversa doctrina; nam propter declarandam hanc exceptionem Beatissimæ Virginis à contractione originalis peccati materia de originali peccato à tempore introductæ hujus Controversiæ incomparabiliter crevit & evidentissimâ cognitione. *Iterum post aliqua*: Licet Augustinus dicat, quod ex S. Scripturâ non habeatur sufficiens testimonium, quod animæ sint per creationem; non ex eo sequitur, aliud nunquam fuisse dicendum. Constat enim posterioribus & sanctæ Dei Ecclesiæ, quæ hoc firmiter credit, super hac quæstione aliud visum fuisse. *Adhuc post aliqua*: Per hæc autem non est intentionis adserere, nostro viventes tempore, esse doctiores antiquis; sed quod multa, imò plura reperiantur in scriptis sequentium Doctorum magis sacrificata & resoluta, quam in quibusdam originalibus antiquorum, sicut dicimus de Glossa Augustini super Epistolas Pauli vel Homiliis Ipsiis & aliorum Doctorum super Evangelis, nec tamen divinus Augustinum Paulo doctiorem, vel sanctos Evangelistas doctiores. Imò tunc expositores plurimum commendantur, quando adparet, eos attigisse sensum illorum. *Ad medium nonum & ultimum Augustini itidem auctoritate ex libro de Naturâ & Gratia firmatum ita Concilii Basileensis Informator*: Ad auctoritatem Augustini pro parte primâ responsio est manifesta, hæc enim auctoritas capitulo continetur sexto; sed ipse post fecit illam, de quâ pluries supra commemoratum est, exceptionem, quod cum loqueretur de peccatis, nullum prius propter honorem Domini de Beatissimâ Virgine vellet fieri mentionem, itaque cum ipsam specialiter exceperit, ex intentione ejus non intelligitur inclusa. Quantum ad partem secundam de carne peccati, jam supra ostensum est, quomodo, etiam si diceretur habuisse carnem peccati, non necessario concludat, ipsam fuisse in peccato originali. *Repetit hæc in sequentibus & addit*: Etsi in scriptis suis Augustinus contrariam firmasset Adserionem, (quod tamen fecit nunquam, imò contrarium suâ expressit doctrinâ) non videtur obstare, quin aliud, quam ipse dixerit, verum esse & declarari, meritò debeat & rationabiliter possit, quando-cunque videatur Ecclesiæ. *Post hæc omnia, ubi præter alia illud etiam adsumpti demonstrandum*, pro sacre scripturæ zelo licitum esse tueri Beatissimam Virginem à macula originalis peccati, ad sequens Augustini ad Eremitas Monachos provocat testimonium: *Quia genus humanum à corruptione liberandum erat, idè pretium redemptionis esse debuerat incorruptum. Propterea Mater Maria est electa, & super omnes creaturas prælecta, omnibus Gratia fecundata, omni sanctitate*

virtute in utero matris repleta, ut de mundiffimâ matre mundiffimus nâferetur filius
& ficut in cælo Patrem habuit æternum & immortalẽ, fic & in terrâ haberet matrem
omni corruptione carentem. Igitur in cælo qualis eſt Pater, talis eſt filius; & in terra qualis
eſt mater, talis eſt fecundum carnem filius. In cælo cum Patre eſt immenſus, & in terra eſt
cum matre immaculatus. In Avifamento, ut vocat, vel monitis totidem, quæ allegatio-
nes fequuntur, & alteram operis faciunt partem, pleraque ferè paucis quibusdam omif-
ſis, iifdem ut plurimum verbis, non ſine naufcâ quadam repetit, undè nunc cæteris
omnibus ſepofitis ex Avifamento ordine ſecundo ea tantum videamus ſeptem Augu-
ſtini de Adſumatione Virginis Beatiffimæ teſtimonia, ex quibus inferri putavit Conci-
lii Baſileenſis Informator, quod ſancta fuerit illius conceptio. In hoc ſermone, inquit,
nimirum de Adſumatione Virginis, Auguſtinus ponit ſeptem dicta, quæ ſpecialiter pertinent Pag. 394.
ad materiam præſentem. Primum eſt, quod ubi ſcriptura divina nihil commemorat ſpe-
cialiter de Virgine, ibi quarendum ſit ratione, quid conveniat veritati, ipſaque veritas
ſiat authoritas, ſine quâ veritate nec eſt, nec valet authoritas. Sic igitur in præſenti,
cùm nulla de adſertione contrariâ loquatur authoritas expreſſè. Secundum eſt, quod
ubi aliquid omnibus eſt commune, cùm illud Beatæ Virgini volumus attribuire, li-
brandum eſt, an hoc conveniat tantæ ſanctitati? Quoniam igitur peccatum originale
omnibus eſt commune, prius quàm attribuat eadem, deliberandum eſt, an ejus con-
veniat ſanctitati? Et conſtat, quod minimè conveniat, imò evidentè contrariari vide-
tur. Tertium eſt, quod Virgo excipienda ſit à gradibus pœnæ, quibus omnes ſubjacent
mulieres; & hoc propter magnitudinem gratiæ, ſuæque dignitatis prærogativam. Si
igitur Virgo propter magnitudinem gratiæ ſuæque dignitatis prærogativam excipitur
à communibus pœnæ gradibus, quânto magis à damnabili opprobrio culpæ, quæ ſimul
cum gratiâ eſſe non poteſt. Quartum, quod ab opprobrio conditionis humanæ, à quo
Chriſtus excipitur, rationabile ſit, ut Maria excipiat. Equidem multò pejus fuiſſet
Virgini, vel per unicum momentum in originali fuiſſe peccato, quam corpus ejus reſo-
lurum eſſe in cineres, ſicut aliorum hominum corpora. Quintum eſt, quia non obviat
aliqua S. Scripturæ authoritas expreſſa, credendum eſt, fuiſſe glorificationem corporis
Virginei. Sic igitur quia non obviat hic authoritas expreſſa, dicendum eſt, ſanctam
fuiſſe conceptionem Virginis Beatiffimæ. Sextum, quod ſi nullus Eccleſiæ Doctorum
dubitat de poteſtate Chriſti, quin potuerit matrem perpetuò incorruptam ſervare,
non eſt etiam dubitandum, id voluiſſe, quod ad tantæ dignitatis gratiam pertinet. Si-
mili modo quia nullus dubitat rationabiliter, quin Deus potuerit præſervare matrem
ſuam ab originali culpa, non eſt ergò dubitandum, quin præſervaverit; nam hoc perti-
nèt ad maximæ benignitatis gratiam. Septimum & tandem, quod nulla corruptio Ma-
riam ſequi debeat, quam tanta perfudit gratia; & ſic corruptio originalis peccati non
debit ſequi perſonalem Virginis conſtitutionem, quemadmodum pœnale de hoc de-
cretum omnes conſequitur homines, qui in hoc nâſcuntur mundo. Concludit autem
Auguſtinus in dicto ſermone, quod quia de Beata Virgine Maria matre non potuit ſen-
tire, niſi quod pium, juſtum & ſanctum eſt, non eſt credendum adſerenti contrarium
ejus: quod ratio dictat, convenire dignitati Virginis, niſi oſtendat, ſe ſuper hujusmodi
ſpeciale à Deo habuiſſe revelationem. Ex præmiſſis manifeſtè patet juxta doctri-
nam Auguſtini, quod licet S. Scriptura illud non dicat, poſſit tamen Catholicè adſeri,
Beatam Virginem Mariam regnare cum Chriſto in corpore & in Anima, ratione illud
dictante, quia corpus Virgineum fieri eſcam vermium non convenit excellentiæ di-
gnitatis ſuæ & gratiæ; & quia multò plus contrariatur excellentiæ dignitatis ſuæ & gra-
tiæ, fuiſſe cum originali culpa, eò quod fuiſſet ratione hujusmodi aliquandò digna ſum-
mo opprobrio, quod nullatenùs condecuit futuram Dei matrem. Ergò à ſimili ar-
guendo, imò à fortiiori, multò amplius licebit adſerere, Beatam Virginem nunquàm fu-
iſſe conceptam in originali culpâ, quia ſic percipere docet evidentia rationis, ſiquidem
non minus ipſam decet virtus innocentix, quam glorificatio corporis; quia ſi corpus
ejus non debuit eſſe eſca vermium, nec ipſa dæmonum ancilla. Item quia incineratio eſt
corruptio partis, ſed peccatum originale totius perſonæ; item quia hæc culpabilis, illa
minimè; denique altera ex conditione naturæ, ſed alia ex divina maledictione, multa in
ſe opprobria continente. Vnum adhuc reſtat Auguſtini teſtimonium à parte adverſariâ
objectum, ad quod Concilii Baſileenſis Informator reſpondere tentat. Nititur illud authori-
tate oraculi ex Eſaiâ deſumpti, quo nomine totius humani generis ſcripſit Propheta,
omnes nos quaſi oves erravimus, quam authoritatem Auguſtinus dixit vocem eſſe omnium cap. 53.
Chriſti membrorum. Reſpondet autem ſicut ad alias plures, quod Beata Virgo ſub
his

his generalibus opprobriis non comprehendatur, vel juxta ordinariam glossam, quod Propheta, & ita etiam Augustinus, loquatur de actuali & pater putat, quia subjungitur, *unusquisque in viam suam declinavit.*

Et hæc hæctenus Segovia ante Bellarminum, imò plus quam ante duo secula, tempore nimirum Concilii Basileensis, pro cujus informatione hanc quaestionem expendere jussus, prolixissime eam & justo opere tractavit, nihil eorum intermittens, quæ ad ejus elucidationem pertinere videri poterant, ut ex iis videre licet, quæ circa solam Augustini auctoritatem exinde sunt satis prolixè excerpta. Poterant autem hæc videri sufficere, & nihil ferè super amplius esse, quod ad rem hanc posset dici & conferri. Sed nunquam majori fervore publicis etiam scriptis hæc Controversia, quam proximis agitata est annis, non paucis eam singulari studio retractantibus, præsertim ubi ante aliquot annos nova *Alexandri* Pontificis Bulla in favorem immaculatæ Conceptionis prodiit. Eminent inter eos & præter alios plures è Societate Ighatii, cui ante cæteros ordines hæc res curæ cordique videtur esse, *Vincentius Fassarus*, Panormitanus, *Trutinam* varia continentem opuscula, cum Adpendice ad dictam Pontificis *Alexandri* Bullam scribens, & ut sibi videtur, methodo novâ atque hæctenus inusitatâ, quâ hanc Controversiam ita sibi visus est tractasse, ut ad summam nihil jure possit desiderari perfectionem. Hic itidem ea tantum excerptur, quæ Augustini respiciunt auctoritatem. Omissis autem iis, quæ Disputationis tertiæ Procemialis *Divisione quinta* habet, ut demonstret ex Augustino & aliis Patribus, nomen Conceptionis non significare apud ipsos, nisi primam receptionem seminum antecedenter ad primam fetus animationem, quia hunc concipiendi modum Bellarminus etiam attendit, de quo ex antecedente Controversiâ fieri debet judicium; ad ea potius erit attendendum, quæ auctoritate simul Biblicâ nituntur. *Disputatione* igitur sequenti tractans verba regii *Psalmis, Ecce, in Iniquitatibus conceptus sum*, &c. ostensurus, sermonem esse de Conceptione carnali, prout dicit primam initiationem formationis humani corporis, nulla mentione factâ de prima animatione fetus, & intellectu peccato pro eo, quod contrahitur ab Adamo seminiter, postquam Augustini sententiam, in explicatione hujus *Psalmi* legendam, prolixè adduxit, sequentia ad eam observavit *Trutinator: Augustinus notavit*, ipsum Prophetam agnovisse originem iniquitatis, & propaginem mortis, quæ trahitur ex Adamo id quod contingit in primâ mixtione & receptione seminis ordinati ad formationem corporis humani. *Rursum de conceptione illa loquitur*, quæ habetur ex operâ maritali & legitima, non adultera, quæ certè est antecedenter ad animationem. *Tertio de ea conceptione habet sermonem*, quæ est de concupiscentia, cum contradistinguat illam à conceptione Christi, quæ fuit sine illa, quæ non-nisi ea, quæ animationem antecedit, esse potest. *Quarto notat*, non esse in peccato hominem conceptum, quia peccatum est opera maritalis, sed quia conjugum est genitura, & fit ex carne peccati; undè manifestè totum refundit in opus carnale, quod provenit ex carne parentum infecta & transmissiva originalis peccati radicaliter. *Quinto* concipi confundit eum seminari Augustinus, dum scribit, quod concipitur & seminatur de corpore mortuo propter peccatum. *Sexto* repetit, quod opus hoc (certè non-nisi formationis corporis) castum in conjugum non habeat culpam; animatio enim & infusio Animæ rationalis non est opus conjugum, sed Dei creatantis, & ad summum conjugum dicuntur disponere materiam ad introductionem Animæ. *Septimo* manifestè conceptionem in peccato refundit in susceptam carnem mortalem morti subditam propter peccatum Adami, quam non habuit Christus, talem scilicet seu procedentem, ut ipse habet de opere in Adam, v.gr. per rationem feminalem, undè loquitur manifestè de conceptione seminum, & per consequens de mera carnali, nec ulla ratione meminit de Animæ prima infusione in dicto homine concepto, ut patet. Ita ad locum ex libro *Jobi, Quis potest facere mundum de immundis* &c. ut idem obtineat, sequenti utitur Augustini testimonio: *Ob hanc solam peccati formationem, quam trahit non de conjugii bono, sed de libidinis malo, parvulus brevis vita & ple-nus in acundia est.* Ubi, addit hoc *Trutinator*, nemo non videt, sanctum Doctorem de ea conceptione exponere hunc locum, quæ ex libidine procedit, quæ certi non est nisi carnalis; non illa primæ animationis; nam prima procedit ex libidine, non secunda. Et immediatè superius ait Augustinus: *Parvuli utique, ut Apostolus dicit, natura sunt filii iræ, Adami scilicet parentis offensione connexis, non enim dicerentur filii iræ, nisi non id est, peccatum Protoplasti, qui peccando Deum ad iram primus in nostrum genus provocavit, traherent seminari.* Ubi, iterum subjungit *Trutinator*, refundit tractionem origi-nalis

conf.
Marth.
Hauz.
Collat.
T. II.
p. 427. &
seqq.

Psalm. 50.
vel 51.

NB

cap. 14.
lib. V. Hy-
pogr. c. 4.

ginalis peccati Augustinus in id, quod seminati ab Adamo procederent; atque adeò vult, Jobum sanctum agnoscere immunditiam in semine & in actione seminali, quæ est carnalis conceptio, non animatio prima. *Disputatione* itidem sequenti, numero & ordine *quinta*, ac ejus divisione *quinta*, & numero hujus *tertio* advertit Trutinator de Augustino, quod in sola carne Virginis, non in anima peccatum admittere visus fuerit, atque adeò, concipi eam in peccato, intelligendum esse ratione conceptionis carnalis. Ut hoc doceat, ita scribit: Ponderandus est pro hac re & videndus primò Augustinus in libro contra Julianum & Claudium, ubi loquitur de omni carne humanâ & sic falsus est: *Omnis caro, illa excepta, que sine peccato venit in similitudinem carnis peccati, sub origine peccati & sub lege peccati est nata.* Ubi, addit pro more Trutinator, Augustinus loquitur etiam includendo Johannem & Jeremiam, ac proinde loquitur de carne in utero, non ex utero nascente, atque adeò de conceptione carnali; & in speciali de conceptione Virginis carnali meminit his alibi verbis: *Quid incoquinatus illo Virginis utero &c.* Et post pauca: *Christi corpus ex carne femine est adsumptum, que de illa carnis propagatione fuerat concepta.* Conceptionem ergò, Virginis ita iterum Trutinator, eam nominat Augustinus, quæ tota est de eo, quod sumit ipsa ex parentibus, quæ aperte est conceptio carnalis. Id ipsum patet ex Augustino, qui ita alibi scribit: *Si dementis est dicere, & sine dubio Christi caro non est caro peccati, quid restat, ut intelligamus, nisi ea excepta omnem reliquam carnem humanam esse carnem peccati & hinc adparet, illam concupiscentiam, per quam Christus concipi noluit, fecisse in genere humano propagationem mali, quia Mariæ corpus, quamvis inde venerit, tamen non trajecit eam ad corpus, quod non inde concepit.* Quo loco Augustinus, inquit Trutinator, statuit omnem carnem, excepta Christi, esse carnem peccati, atque ab hac traxisse corpus sanctissimam Virginem ac proinde propter hoc potuisse dici conceptam in peccato; ubi Augustinus dum hæc scribit, non potest intelligi, quod aliud dicere velit, nisi hoc tale de peccato restrictum ad carnem, non verò extensum ad animam Virginis, nec est interpretandus, quasi ex hoc ipse & ceteri Patres inquinare voluerint verâ & propriâ peccati maculâ animam sanctissimæ Virginis; extra rem est enim, ad hoc deducere Augustinum, cum ipse hujus rei non meminerit neque à longe, nec ullum in his ejus dictis inveniat verbum, quod possit significare, quod is voluerit refundere veram peccati maculam in animam Virginis. Id autem ex eo efficaciter probo, inquit porro Trutinator, quin eo modo dat peccatum carni Virginis in sui conceptione Augustinus, quo signat, ejuscemodi carnem peccati non posse neque per aliquam dementiam tradi Christo Domino; sed Christo Domino non laboratur ab Augustino, ut non detur caro peccati; quæ transfundat veram peccati maculam in animam Christi Domini, sed solum ne possit dici caro peccati, & habere maculam debiti etiam peccati in carne. Ergò non nisi dictam carnem peccati tribuit Augustinus sanctissimæ Virgini, & nullo modo ex his textibus potest inferri, quod Virgo fuerit concepta in peccato, nisi loquendo de carne, quodque potest dici competere conceptioni carnali etiam Christi, si non divino genitus fuisset modo. *Major syllogismi patet*, quia comparatio tota est circa carnem à Virgine sumtam, qua ipsa modo communi est concepta, & per consequens super hæc duo est affirmatio vel negatio; undè id, quod negatur Christo, hoc solum hic traditur Virgini de carne à se suscepta in conceptione sui. *Minor item liquido constat*, quia quando agitur de remotione peccati à carne Christi, non intenditur contròverti nec dubitari, quod Christus in animâ suâ sanctissimâ verum contraxerit peccatum, nam hoc nemo unquam in dubium revocavit; sed sola inquisitio fit & facta est à Patribus, quomodo is, qui carnem suscepit humanam, non dicatur, quod suscepit carnem peccati seu peccato obnoxiam? Ex quo constat manifestissimè, quod in his locutionibus Augustini & aliorum Patrum, qui dant Virgini carnem peccati, ad summum illi dant carnem, seu transfusivam originalis peccati, vel carnem naturæ corruptæ & non integræ, & habentis fomitem. Nam divisi sunt hæc in re Patres, & aliqui esse conceptum hominem in peccato tradunt per hoc, quod per ipsum transfunditur originale in animam; vel per hoc, quod concipitur omnis homo ex concupiscentiâ, & trahit naturæ corruptionem & fomitem, qui dicitur peccatum, ut explicavit Concilium Tridentinum. Hunc etiam sensum fuisse Augustini, patet ex opere *ἑταρολογιστῶν* contra Pelagium, ubi scripsit: *In peccato damnavit peccatum in carne, quia de humanâ carne peccatrice absque culpâ suscipiens, & hanc innoxiam crucifigens, peccatum, quod nos damnaverat per inobedientiam Adami, pro nobis patiendo damnavit.* Et alibi: *Solus ille homo etiam factus, manens Deus, nullum*

unquam habuit peccatum, nec sumit carnem peccati, quamvis ex maternâ carne peccati.

Quo in loco Augustinus, inquit Trutinator, quando ait, Christum sumisse carnem ex carne humanâ peccatrice, non potuit loqui de carne Virginis, quæ ut animata esset talis, & per id, quod caro ejus habuit, ut animata, & ejus propria, sed ut caro erat ab Adamo derivata, propter quam derivationem dicebatur caro humana peccatrix; seu procedens ab homine primo peccatore, peccatum originale per semen in illam transfundente. Nam tum Patres, tum Theologi, & ipse Augustinus, carnem humanam peccatricem, quæ transfundit originale peccatum, & peccatrix dicitur, non intelligit nisi semen humanum, quod est virtus generantis, quo medio transfunditur originale peccatum; Semen verò humanum, præsertim præcisum à generante, non est animatum, & ut sic præcisum est virtus generantis, & infecta & peccatrix caro. Quando igitur Augustinus de tali loquitur carne, non debet intelligi ullâ ratione de carne animatâ loqui, quæ est constitutiva compositi Virginis, sed de semine, ex quo ipsa est formata, quæ est caro peccati; quod quia non habuit Christus, ex quo scilicet genitus fuerit, sed ex puris sanguinibus Virginis; inde dicunt Patres, quod ipse non habuit carnem peccati, etiam si origo carnis suæ fuerit ex carne, quæ verè genita fuit ex semine, & semine immundo juxta immunditiem, quæ illi competit, quem sensum rectè confirmat secundus Augustini locus, qui concedit, Christum sumisse carnem ex maternâ carne peccati (*legendum, ex naturâ carnis peccati*) sed ait, non sumisse propterea carnem peccati, & primum videtur destruere secundum. Nam si ipse dicitur sumisse carnem ex maternâ carne peccati, ergò conceditur, quod ex carne peccatrice sumserit carnem; & cum omnis caro, quæ in Virgine erat, erat caro peccati, dum Christus eam dicitur suscepisse, carnem peccati debet dici suscepisse, alioquin concedendum esset, quod in Virgine fuisset aliqua pars carnis, quæ non esset caro peccati. Quasi verò Deus in Adamo aliquam carnis partem ab infectione reservaverit, & hæc propagata fuerit ab Adamo usque ad Virginem, de quâ Christus sit conceptus, ut voluerunt aliqui falsissime. Ex hoc autem, quod objicitur, constat, quod, quando dixit Augustinus, quod Christus sumserit carnem ex maternâ carne peccati, sed non carnem peccati; omnino debeat intelligi, quod voluerit maternam carnem dici carnem peccati, quia profluxerat & formata fuerat ex semine infecto & transfundente ex naturâ suâ peccatum originale, vel derivante fomitem in Virginem, sicut alii ex Patribus solent hoc explicare. At quia Dominus Jesus ita sumit carnem ex istâ carne infectâ, ut non haberet ab eâ particulam carnis transfusivam originalis peccati vel fomitis, proinde non potest neque potuit dici, quod sumserit carnem peccati, sicut Virgo sumit carnem peccati, quæ propterea dicitur habuisse carnem peccati; nam ipse non est genitus, sicut ipsa ex semine. Ubi nota, quod benè potest dici, quod Christus Dominus sumserit materialiter illam carnem, quæ fuerat infecta in Virgine, sed non suscepit illam taliter, quæ infectionem transfunderet in ipsum, sicut in omnes alios genitos, & quæ esset caro peccati quasi formaliter secundum modum, secundum quem erat in ipso. Undè dicitur absolute, quod Christus non suscepit carnem peccati. *Sed dices, quomodo caro, quæ erat in Virgine caro peccati, in Christo desit esse caro peccati?* Ad quod respondeo, inquit Trutinator, quod ad hoc, ut illa caro sumta ex Virgine in Christo esset caro peccati, debuisset eo modo sumta Christo, quo sumit illam Virgo à Parentibus suis & ex Adamo, viâ scilicet seminali, ut sic enim retineret rationem carnis peccati, etiam factâ positione divinitatis, quæ eam sanctificaret. Quando autem caro Virginis translata est ad Christum sine illis conditionibus, quos requirebat, ut similem denominationem formalem daret, amittit omnino in eo rationem carnis peccati. Quæ omnia sint dicta, inquit porro Trutinator, ut adpareat manifestissime, hæc omnia, quæ tradit Augustinus de carne peccati, nullâ prorsus ratione ad carnem pertinere, quæ esset animata & haberet in se relidens originale peccatum in actu secundum propriam rationem veræ maculæ animæ Virginis gratiâ sanctificante privantis. Nam evidenter est certum, quod etiam si Deus constituisset non privare Virginem gratiâ pro instanti primo infusionis animæ ejus, tota hæc doctrina de carne peccati, quæ fuisset in Virgine, verificaretur de eâ & verè diceretur, quod ipsa esset genita ex carne peccatrice, & habuisset carnem peccati, & Christus Dominus sumisset ab eâ carnem, sed non carnem peccati, eo prorsus modo, quo loquitur Augustinus. Undè impertinentissimum est, velle ex verbis sancti Doctoris inferre, quod ipse voluerit dicere carnem Virginis carnem peccati, quia per aliquod instans caro ejus anima.

animata fuit maculata peccato originali in actu & privatione gratiae; cum prorsus, ut vidimus, nihil conferat illa suppositio peccati originalis taliter contracti ad dicta ejus verificanda. Cui discursui non video prorsus quid possit in contrarium adduci, quod aliquam vim habeat pro inducendo sensu diverso in carne peccati. Stet ergo, quod, quando ab Augustino agnoscitur in Virgine caro peccati, non agnoscitur in ea, nisi peccatum originale causaliter sumtum, nec ipse de aliâ Virginis conceptione est locutus, in qua agnoverit carnem peccati, nisi eam, quæ consistit in organizatione corporis, non verò in aliâ, in quâ est infusio animæ, & dicitur conceptio naturæ. In ejusdem *quintæ Disputationis* divisione nonâ advertitur, *peccatum negatum in antiquitate conceptioni Christi Domini, fuisse causaliter originale, quod carni convenit; & ex eo infertur apertissimè, quod, quando concessum est Deiparæ, carni ejus datum fuisse, ac proinde dictam in peccato conceptam, esse intelligendum de conceptione non alia ab illa seminum, & de peccato causaliter.* Ad hæc post testimonia Hilarii & Ambrosii, ab Augustino commendata, ipsius etiam Augustini sequentia adducit. Primum hoc est: *Solus sine peccato natus est Christus, (scilicet in utero) quem sine virili complexu, non concupiscentia carnis, sed obedientia mentis Virgo concepit: Sola nostro vulnere Medicinam parare potuit, quæ non ex peccati vulnere germen novæ prolis emisit.* Alterum ex opere in Johannem super verba, hæc facta sunt in Bethania, &c. *Omnes ex illa traduce & ex illa propagine, de qua David cantat, ecce, in iniquitatibus, &c. Solus ergo Agnus ille, qui sic non venit, non enim in iniquitate est conceptus, quia non de mortalitate est conceptus, nec in peccatis mater ejus aluit, quem Virgo concepit.* Et paulò post: *Non habet iste traducem de Adamo carnem, peccatum non adsumsit, (utique, quia non per semen est derivatus ab eo) qui non adsumsit de nostra massa peccatum, Ipse est qui tollit peccatum nostrum.* Divisione sequenti decima demonstratur, quod diu, genitricem Dei conceptam esse in originali peccato, non importet in ipsius anima idem originale peccatum in re secundum Patres, sed vel in debito, vel in carne, ex eo, quod à Patribus dicitur Christus in originali peccato concipiendus, si ex semine profuisset. Trutinator hæc iterum ex Augustino profert: *Christus sumsit quidem ex Virgine veram carnis substantiam, non tamen peccati carnem, quia non ex carnali concupiscentia sive seminatam, sive conceptam.* Et alibi: *Quid incoinquinatus illo Virginis utero &c.* Addit pro illustratione: In quibus locis apertè pronuntiat Augustinus, in tantum dici Christum non adsumsisse carnem peccati, & per consequens non conceptum in peccato; nam si in Conceptione accepisset carnem peccati, utique diceretur conceptus in peccato. Per ipsos enim adversarios fumere carnem peccati, est concipi in peccato; & ex primo ipsi inferunt secundum. Et omninò in omnium sententiâ, si Christus in instanti adsumtionis habuisset carnem peccati, hoc non posset habere, nisi conceptus esset in peccato. In tantum ergo Christus dicitur ab Augustino adsumsisse carnem peccati, & non conceptus in peccato, in quantum non fuit conceptus ex carnali concupiscentiâ & per semen traducens originale peccatum seu propagativum ipsius, id est, quod in primâ dicitur sententiâ, seminatam ex carnali concupiscentiâ carnem, & in secundâ, de peccati propagatione venientem, videlicet ex semine, nam ex eo est propagatio peccati, ut alibi vidimus, nec dissentiant adversarii, & iterum idem sanctus Doctor ibidem: *Christi corpus quamvis ex carne femina est adsumtum, quæ de illa carnis propagatione fuerat concepta, tamen, quoniam non sic in ea est conceptum, quomodo illa fuerat concepta, scilicet ex semine; nec ipsa erat caro peccati.* Trutinator addit, quod si ex semine Christi caro processisset, utique fuisset caro peccati ex sensu Augustini. Sed hoc non potest intelligi de peccato, quod inficeret originali secundum formalia Christi animam, cum qua à verbo adsumta non erat tale peccatum compossibile, neque per absolutam Dei potentiam. Ergo sermo est omninò de peccato præcisè in carne, vel de peccato in anima in debitrice potentia, quod bene potest stare cum unione hypostatica, ut aliàs videbimus. *Divisione duodecima* ejusdem *Disputationis* quintæ confirmatur porro, quod scilicet *Beatissimam Virginem dici conceptam in peccato non inferat, eam incidisse in re in peccatum originale, sed hoc de ea adferri ratione conceptionis Carnalis seu seminum, quia totum hoc bene predicatur & dicitur de ea pro tali statu sue carnis, quamvis in eo integrè & secundum animam tunc ipsa non fuerit.* Probat hæc Adversario, inquit Trutinator, apertissima Augustini autoritate, qui eandem probat autoritate scripturæ, cujus verba hic referimus,

lib. 1. de peccat. merit. c. 29.

Epist. 99. ad Eccad.

remus, & ex ejus in illa ponderationibus, nec non ex doctrinâ, quam tradit in libro de origine animæ ad Renatum, constabit manifestè, quod quæ conveniunt parti hominis, dicuntur rectissimè toti convenire, tum quia pars stat pro toto, & totum pro parte, atque adeò quæ conveniunt parti, convenire etiam dicuntur toti & contra; tum etiam quidquid parti convenit, ipsi etiam convenit toti, quia totum est sua pars, si non adæquate, saltem inadæquate. Et primum quidem patet evidentissimè & frequentissimè ex Augustini opere citato, ubi ait: *Ex parte tota natura humana dicitur, quæ per mulierem nascitur, sive caro sola.* Ubi admittit, juxta Trutinatorem, ex parte hominis, nempe carnis, quæ est pars ejus, intelligi vel solam carnem, vel totam naturam humanam; nam utrumque dicit posse dici ex carne haberi. Et paulò post: *Ex uno sanguine cum, id est, Apostolum dixisse, ex uno homine, à parte totum significante locutionis modo.* Et subdit: *si enim ipsi licet intelligere à parte totum, quod scriptum est, factus est homo in animam viventem, ut illic intelligatur & spiritus, de quo scriptura ibi tacuit; cur aliis non liceat sic accipere, quod dictum est, ex uno sanguine, ut illic & anima & spiritus possit intelligi, quoniam homo significatus nomine sanguinis (ecce, ex parte totum apertissimè) non solum constat ex corpore, sed & animâ & spiritu?* Et deinde tradit totum pro parte, nam notat: *Fortè ita dictum est, omnes homines, ut secundum solam carnem intelligerentur; videlicet in illo Pauli, in quo omnes peccaverunt, sola omnium caro est intelligenda, (quæ scilicet sola trahitur ex Adamo) quæ inde transfusa est, à toto partem significante scriptura.* Et iterum tradit de parte accepta pro toto: *Hic autem tropicè ex uno sanguine totum significatur à parte, id est, totus homo, qui constat ex animâ & carne, vel potius ut ille amat loqui, ex animâ & spiritu & carne.* Et utrumque docet sanctus Doctor haberi in scripturâ, nam sequitur: *Ex parte totum & ex toto partem divina significare consueverunt eloquia; ex parte enim totum est significatum, ubi legitur, ad Te omnis caro venit, quia ex carne intelligitur totus homo, ex toto autem pars, cum Christus dicitur sepultus, cum sola ejus caro est sepulta.* Et iterum: *Ac per hoc, si primæ mulieri anima est, (ubi Augustinus dubitabat, inquit Trutinator, an anima Evæ fuisset tanquam ex traduce ab animâ Adami derivata?) à parte totum est significatum, ubi legitur, hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne meâ; cum tota ex viro, non sola caro sit sumpta. Si autem non ex viro, sed eam Deus insufflavit, sicut viro, à toto pars est significata, ubi legitur, de viro sumta est, cum caro ejus, non tota sit sumpta.* Ex quibus locis apertè demonstratur, juxta sententiam Trutinatoris, quod Beata Virgo bene potuit dici concepta in peccato originali, quia scilicet caro ejus mera, quæ est pars ejusdem Virginis, dicta sit in tali peccato concepta, non quidem formaliter, sed causaliter & materialiter sumpto. Quod autem ea, pergit ita Trutinator, quæ conveniunt parti, tribuantur toti, patet jam ex Augustino, qui notavit, Christum dici sepultum, licet sola caro ejus sit sepulta; & præterea, quia notat, mulieres dici intus in animâ ornatas, cum hic ornatus non competat earum corpori, sed animæ, sic scribens: *Utique pietas intus est in animâ vel in spiritu, & tamen mulieres etiam adpellatæ sunt, ut se intus ornarent, ubi nullus est sexus.* Atque alia his similia habentur in Augustino, quæ apertissima sunt in plurimis evidentibus aliis enuntiationibus, ubi pronuntiatur cum omni veritate, competere toti, quod soli convenit parti. Sic homo dicitur intelligere, velle, habere gratiam sanctificantem, virtutes Theologicas, & similia, quæ non nisi in animâ resident. Nec solent hæc solum dici de toto ratione partis inexistens, & quando existit in toto, sed etiam, quando separata est à corpore. Sic Petrus dicitur vivere in æternum, in cælis degere, Deum videre, nec non resurrecturus & gloriosus corporaliter futurus in die Judicii; cum tamen hæc omnia ei conveniant vel ratione animæ in præsentem, vel ratione corporis. Numero divisionis post decimam sextæ tertio, in recensione suffragiorum ad probandum, per concepti in peccato non significari contractionem originalis peccati in re, sed in debito, ad sequentia Augustini testimonia provocat Trutinator, scribens: Augustinus non solum contra Fidem esse adseruit, negare peccatum originale in parvulis, sicut primò negavit Pelagius; sed etiam adfirmare, quod non omnes tangit, nemine excepto, ex vilegis ordinariæ, sicut Pelagius secundo dixit: Videndus est in libro de Natura & Gratia, ubi inquit: *Illud, quod commemoravi, per unum hominum intravit, &c. & antiquos, & recentiores & nos posteriores sententia ista complectitur. Ponit etiam Pelagius testimonium, unde probet committitur, omnes, non semper omnes, nullo prætermissio, intelligi debere, sicut, inquit, peccatus unius hominis delictum, &c. cum per Christi iustitiam, inquit, non omnes homines, sed eos tantum, qui obedire illi voluerunt, sanctificatos esse, dubium non sit.* Non pla-

ne isto probat testimonio, quod vult. Nam sicut dictum est, per unius delictum &c. ut nullus pratermitteretur; sic in eo, quod dictum est, per unius iustitiam in omnes &c. nullus est pratermissus. Non quia omnes in eum credunt, sed quia nemo iustificatur, nisi in eum credat. Adhuc alibi, postquam probavit Augustinus, illud verbum, omnes, significare omnes, nullo pratermissio, subdit: Vos autem, dum non omnes, sed multos per Adamum lib. 6. contra Jul. cap. 12. alias 24. de Perfect. Justit. c. 21. condemnatos, sive per Christum liberatos, intelligi vultis, horrenda per veritate religioni Christiane resistitis. Iterum alibi iisdem ferè verbis & sub eadem censura loquitur Augustinus dicens: Quisquis esse vel fuisse aliquem in hac vita hominem, vel aliquos homines putat, uno Mediatore Dei & hominum excepto, quibus non fuerit necessaria peccatorum remissio, divinae contrarius est scripturae, ubi ait: Per unum hominem &c. & necessum est, ut impia contentione adserat posse homines esse, qui sine Christo mediatore, liberante & salvante, sint liberi salvi que à peccato. Illatio aperte sequitur, inquit Trutinator, in sententia Pelagii, si ex vi legis & secluso Privilegio non in homines nullo pratermissio transfret peccatum, sed aliquis sine illo generaretur; tunc enim ille non indigeret redemptione per Christum, quia ex ipsa lege ordinaria careret peccato.

Et ita hæcenus si fuerit producti, qui olim & nunc aliquantò prolixius pro immaculata beatæ Virginis conceptione, ex Augustino præsertim egerunt, omni conatu sanctum Doctorem in suam trahere ausi sententiam. Et tamen nondum illud Mare exhaustum est, in quod ab aliis etiam scriptoribus non pauca præter hæc sunt illata, quorum aliqua tantum, & breviter quidem, porro adducemus, non ubivis obvia. Primum hic occupet locum Legatio Philippi Tertii & Quarti, Catholicorum Hispaniæ Regum, ad Paulum Quintum & Gregorium Decimum quintum, Pontifices Romanos, de definiendâ hac immaculatæ conceptionis controversiâ, per Antonium à Trejo, nominatum Carthaginensium Episcopum, ex ordine Minorum descripta per Lucam Quaddingum, ejusdem ordinis, Lovanii anno hujus seculi post vicesimum quarto cum Privilegio & plurium Doctorum ad probationem edita, in cujus sectione secundâ exhibetur oratio ad Paulum Pontificem quarta, quinti Tractatus locum occupans, quo nullatenus sanctos Patres sensisse, virginem Mariam in originali peccato fuisse conceptam, ostenditur, & eorum fallacia, qui pro affirmativa plurimos adducunt sanctos, detegitur. Quæ ex inde nostro interservite proposito, hæc sunt: Quod quidam volunt quibusdam testimoniis probare, affirmativam fuisse communem inter sanctos Patres, & quidem ex Augustini loco quodam, quem quotidie circumferunt & confidenter objiciunt, in quo sanctum Doctorem plures pro eorum sententia Patres compulisse affirmant; parum certè roboris habet, nec ex Augustini verbis, id quod volunt, colligitur. Locus ille ita deducitur. Propter quam veritatem Catholicam sancti ac beati, & in divinatorum eloquiorum pertractatione clarissimi lib. II. contra Jul. c. 10. Sacerdotes, Irenæus, Cyprianus, Rheticius, Olympius, Hilarius, Ambrosius, Gregorius, Innocentius, Johannes, Basilius, quibus addo Presbyterum, velis, nolis, Hieronymum, ut omit tam eos, qui nondum dormierunt, adversus vos proferunt de omnium hominum peccato originali obnoxia successione sententiam, unde nemo eruit, nisi quem sine peccati lege, legimentis repugnante, Virgo concepit. Addit legatus & orator regius: Suas habet non violentas, nec tortuosas explicationes, sed genuinas & evidentes patitur solutiones. Nec certè in casu dubii nostri loquitur expresse sanctus Doctor, quod ex eo manifestius patet, dum illi, quos nominat, Doctores nec verbum habuerint de Virgine Maria in locis, quæ huic Augustini propositioni possent favere, & quæ ille primo contra eundem Julianum libro citavit sed tantum de lege & obnoxia successione, sicut ipse ibidem loquitur Augustinus, omnium mortalium ad contrahendum originale peccatum, quod non obstat. Quin ex ejusdem Augustini & Doctorum, quos citat, mente & doctrinâ singularem hanc feminam, puram non solum ab omni contagione peccati, sed & singularitate naturæ, ut egregie dixit Bernhardus, singulari præventam gratia fuisse dicamus, ne peccatum, cui cum cæteris erat obnoxia, incurreret.

Paucis post annis in lucem publicam prodiit Lugduni, superiorum permisso, Elucidarium Deiparæ, auctore Poza, Ignatiani ordinis scriptore, Professore Complutensi, quod etsi non planè nullis de causis induci Romano insertum inter libros habetur prohibitos, ab Alegambio tamen, ordinis Bibliothecario, hoc non obstante inter cæteros scriptores Marianos, nulla prohibitionis facta mentione recensetur, eodemque quantum præstari potuit, honori restituitur, in testimonium, non ubivis nec omnibus sanctam esse Inquisitionis Romanæ auctoritatem. Præter alia plura sub finem hujus Elucidarii, id est, libro operis ultimo, ac Tractatu ejus quarto, id probandum in se suscepit,

omni a

omnia ferè antiquorum contra immaculatam Deiparæ conceptionem testimonia ab aliis esse depravata, aut truncata, aut confecta, aut infirma, de tribus Augustini testimoniis sequentibus ita scribens: Primum est, quod Concilii Basileensis Informator etiam ad medium ordine secundum, & loco quidem ultimo adduxit & expendit, & ita habet: *Adam est mortuus propter peccatum, Maria ex Adamo mortua est propter peccatum, caro autem Domini ex Maria est mortua propter peccata delenda.* Poza respondet, locum hunc aliter legi in Impressione Lugdunensi A. 1561. & Venetâ A. 1570. sub hoc ordine, *Maria ex Adamo mortua est propter peccatum Adami.* Deinde, non docuit Augustinus, Mariam contraxisse peccatum originale, sed mortuam esse propter peccatum, non quidem suum, sed Adami. Secundum hoc est: *Christi corpus, quamvis ex carne femina sit assumptum, quæ de illa carnis peccati propagine fuerat concepta; tamen quia non sic in ea fuit conceptum, quomodo illa fuerat concepta, ideo ipsum non fuit caro peccati, sed similitudo carnis peccati.* Hunc locum quoque dictus Concilii Basileensis Informator, ut & Trutinor Panormitanus expenderunt. Sed Poza more suo aliter procedit. Dicit enim, hunc locum fideliter non referri, ut constet ex impressione Antverpiensi A. 1576. Deinde, non esse expressum, cum de labe originariâ Deiparæ nulla sit memoria, sed de carne duntaxat. Tertium ita habet: *Solus ille homo factus, manens Deus, nullum habuit peccatum, nec sumit carnem peccati, quamvis de materna carne peccati.* Uterque iterum ex laudatis modo tractatoribus de hoc testimonio dixerunt sententiam, & Trutinor quidem Panormitanus sibi non displicere observationem Pozæ ostendit, qui aperte scribit, etiam hunc locum esse corruptum, ut Lovanienses, Antverpienses & Parisienses Codices subtilis ostendant verbis, *quamvis de natura carnis peccati.* Addit præterea: *Et verò sermonem non habet, nisi de carne seu natura in communi.* Ita Elucidator tractat & illustrat in hac Controversiâ Augustinum.

E recentioribus ad vindicandam Augustini autoritatem Nierembergii in expensis Concilii Tridentini pro omnimoda Deiparæ Virginis Puritate Exceptionibus alia duo Augustini loca proponit & expendit, de quibus tamen alii etiam egerunt. Et primum quidem, à Bellarmino quoque, primo statim loco tractatum, sequentibus ex libro de naturâ & gratiâ exhibet verbis: *Excepta sancta Virgine Maria, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo questionem; Unde* (Bellarminus legit, inde) *enim scimus, quod ei plus gratiæ fuerit collatum ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum?* Post Bellarminum Nierembergii ita scribit: Non potest hic responderi, Augustinum loqui solum de peccatis actualibus; quia alioquin debuisset etiam excipere innocentes ab Herode occisos, parvulos baptizatos, Johannem Baptistam, qui actuale peccatum non habuerunt aut habent. Ergo loquitur Augustinus de peccato etiam originali, maxime cum disputet contra Pelagianos, qui negabant, peccatum Adami cum suis oneribus & damnis in omnes suos translatum esse posteros; negabant etiam, nos omnes contraxisse peccatum originale ex carne & corruptâ ipsius Adami naturâ, & e contra adferebant, quemlibet hominem ex propriâ naturæ viribus per solum arbitrium liberum, absque speciali gratiâ Dei, posse peccatum omne evitare & divina implere præcepta. Cum verò Pelagiani allegarent contra Augustinum multos ex utroque Testamento sanctos, ipse libro citato respondet, quod licet omnes istos ob ingentes virtutes scriptura adpelleret justos, fuerint tamen aliquando sub aliquo peccato, & si quando actualia vitaverint peccata, hoc non fuisse ex viribus propriis, sed ex speciali gratiâ Dei. Excipiens hic ergo Beatam Virginem Mariam censendus est loqui non de solis actualibus peccatis, sed etiam de originali; dicit enim in primis, propter honorem Domini. Honor autem Domini JESU non minus postulat, ut mater ejus careat originali peccato, quam actuali aliquo. Deinde, generaliter dicit, de Beatâ Virgine Mariâ, cum de peccatis agitur, nullam se velle habere quæstionem. Dicit etiam, matri Christi gratiam esse collatam ad vincendum omni ex parte peccatum. De altero Augustini testimonio ita porrò Nierembergii: Solet hic opponi, quod agens contra Pelagium scribitur idem Doctor de omnium hominum successione peccato obnoxia, unde neminem eruit, nimirum Catholica veritas, ad quam Augustinus in proximè antecedentibus provocavit, nisi quem sine peccati lege, legi mentis repugnante, Virgo concepit. Hoc testimonium vidimus proximè etiam ab Oratore Hispano subiectum examini. Exceptionum Tridentinarum expensor ita de eo scribit: Videtur Augustinus solum à peccato originali Christum excipere; sed non obstat. Nec enim ipse Augustinus & alii, qui Beatissimæ Virginis immaculatæ Conceptionem defendunt, exemerunt eam à lege & obnoxia success.

successione omnium mortalium ad contrahendum originale peccatum; sed docet tantum, sanctam hanc Virginem Mariam singulari gratia fuisse præventam, ne peccatum originale, cui ex natura sua cum cæteris erat obnoxia, incurreret. Addit ex abundantibus *Nierembergiis*, illa etiam Augustino tribui verba solere: *Cum subjectio peccati originalis caput sit diaboli, tale caput Maria contrivit*; quia peccati subjectio nulla in animam Virginis habuit ingressum. Et dicit, producere hæc verba imprimis *Bernardinum de Busto*, & ex eo alios, hac tamen monitione subiecta, *ea in Augustini codicibus hodie non reperiri*. Et hæc tenus, ut spero, non satis tantum, sed plus quam satis si non omnino ad nauseam usque lectoris, & scriptoribus in Ecclesia Romanensi celebratissimis ostensum fuit, quanto conatu, labore & studio in hac Controversia fuerit desudatum, ne sanctus Doctor Augustinus quidquam videri possit scripsisse, quod sententiæ de immaculata Virginis Conceptione videri possit contrarium. Non opponam nunc illos ex ordine Prædicatorum seu Dominici, hodie *Cyriacorum*, scriptores, qui iidem non paucos nec pauperes adparatu à longo jam tempore aliam defendunt sententiam, quorum nomina alibi non parè leguntur; quibus nuper modò ex eodem ordine adnumerari voluit *Marcellus* quidam *Siderens*, edita Synopsi historica de *Conceptione Beatæ Virginis Mariæ*; quam opusculo ut vocat ex temporaneo, *sub velo nominis diaphano*, ut scribit, *Baldwinus Helenocæjus*, cum licentiâ superiorum, & cum adprobatione, *Salisburgi*, si titulo libri fides est habenda, edito, ad *Trutinam Bullarum Apostolicæ Sedis* adpendit & examinavit, quod tamen, quia ad institutum præsens nihil exhibet notatu dignum, hic nominasse iusticiat. Prætermittere autem silentio non possum scriptorem post laudatum supra Concilii Basileensis Informatorem satis inter iuos celebrem, *Vincentium de Bandedis*, ordinis quondam sui Magistrum Generalem, cuius Tractatus de *singulari puritate & prerogativa Conceptionis Christi*, ex Authoritatibus ducentorum sexaginta Doctorum, eorumque clarissimorum, non ita pridem ad exemplar *Bononiæ* impressum, quia rarius in Bibliothecis comparebat, non sine omnium bonorum adplausu, luci publicæ fuit restitutus & verè redonatus, ut qui antehac in pauciorum erat manibus, plerisque Eruditorum titulo tantum cognitus, omnium nunc teri possit, æque omnibus veritatis Evangelicæ studiosis non absque plurimâ informatione legi. Contra hoc opus etiam laudatus paulò ante Legatus & Orator Hispanus peculiari ad Paulum Pontificem oratione, quæ eam proximè sequitur, ex qua pro Augustino aliqua fuerit proposita, & in sectione secunda quintum, sextum verò in Tractatum serie occupat locum, prolixissimè verba fecit, plurima ex eo colligens, quæ sententiæ, quam communiter piam vocant, sunt opposita, hac eum obtestatione, ut Indici Librorum prohibitorum infereretur; impetrare tamen non potuit, id quod nec à compositoribus Indicum Expurgatoriorum Hispanis est factum, non intermissuris, nisi pretium operis æstimassent ex debito. Quia ergo nulli publicæ nominatim adhuc subjectum fuit, censuræ, præter rem non erit, si ea exinde huc adponantur, quæ Instituto ad percipiendam ritè Augustini sententiam videbuntur inservire. Capitulo igitur nono exhibet decem & quatuor auctoritates Augustini, adferentes, *Beatam Virginem originale peccatum contraxisse*. Primum testimonium est, quod ex Commentario in Psalmum tricesimum quartum prolixè auditus supra Concilii Basileensis Informator, & post eum *Poza* etiam adduxit & more suo emendavit, si non potius corrupit. *secundum* ex libro vel opere *π. γ. γ. ο. κ. α. ν.* ad suas partes trahere est conatus *Trutinator Panormitanus*. *Tertium* ex libris, cur & quomodo Deus homo: capite decimo, hoc est: *Sciebant sancti Patres, quod post primi parentis lapsum nemo ex eius stirpe propagandus erat more naturali, qui se vel alios erigere valeret, nisi ille veniret de sursum, qui virtute divinitatis de carne peccatrice Humanitatem sine peccato acciperet, cum qua homines peccato prostratos erigeret*. Quartum est ex eiusdem libri capite sexto: *Si forte alicui per hominem purum videtur fieri potuisse hominum redemptionem, convenit ut intelligat, quod de stirpe Adami nullas naturaliter prorogari (fortè, propagari) poterat, qui illius delicto non teneretur adstrictus, & ideo quilibet tanto minus univ. ersale chirographum posset delere, quanto univ. ersali vel propria (etiam) culpa minime careret*. Quintum à Concilii Basileensis Informatore, *Poza* Elucidatore, ut & *Trutinatore Panormitano*, ex opere de parvulorum Baptismo exhibitum, & aliqua ex parte correctum, pleniore textu ita habet: *Non est in filijs hominum, nec fuit, nec erit, qui nulli unquam peccato fuerit obstrictus, aut ad iustitiam non ex peccato pervenerit, uno Mediatore excepto, per quem finitis peccatorum inimicitis reconciliamur Deo. Solus ergo ille etiam homo factus manens Deus, nullum unquam habuit peccatum, nec sumpsit carnem peccati, quamvis de materna carne peccati. Quod enim inde*

susce-

suscipit, illud profectò mundavit suscipiendo. Addit Magister ordinis, Hugonem de S. Victore hanc Augustini auctoritatem in libro sententiarum exponendo dicere: *Christi caro fuit in Maria prius originali peccato obligata, sicut Augustinus ait, sed operatione Spiritus Sancti ante-quam à verbo Dei adsumeretur, fuit à peccato mundata.* Sextum ex opere contra Julianum à Bellarmino & Trutinatore Panormitano examen sustinuit, in sequentibus cum cæteris ex debito vindicandum. Notat verò ad ejus sensum Magister ordinis, quod Augustinus per carnem peccati intelligat hominem vel naturam hominis habentem peccatum, denominans à parte totum; in quem finem sequentia ex eo adducit testimonia. *Septimum* ex proxime laudato opere de Baptismo parvulorum: *Similitudo carnis peccati est illa, in qua fuit pœna sine culpa, caro autem peccati est, in qua fuit culpa & pœna.* Octavum ex eodem: *Vna est caro peccati in qua omnes ad damnationem nascuntur, & una est similitudo carnis peccati, per quam omnes à damnatione liberantur.* Nonum ex Commentario in Johannem: *Christus est passus, ut peccati caro redimeretur. Fugiamus ergo omnes ad Christum, & sub peccato nos esse fateamur, ut ejus sanguine redimamur.* Ex quo patet, inquit iterum Magister ordinis, quod Augustinus in prædictâ auctoritate per carnem peccati intellexerit naturam, habentem in se peccatum. Decimum hinc sequitur: *Misit Deus Filium suum, ut ait Apostolus, in similitudine carnis peccati, quia videlicet caro erat, sed caro peccati non erat. Non enim pro magno in Christo commendaretur similitudo carnis peccati, nisi excepta ea omnis cætera hominum caro esset caro peccati.* Quid est caro peccati, nisi illa, que mortem habet & peccatum? Quid est similitudo carnis peccati, nisi illa, que mortem habet sine peccato? Si enim haberet peccatum, esset caro peccati; si autem non haberet mortem, non esset similitudo carnis peccati. Ex quibus manifestè patet, iterum observat Magister ordinis, quod cum Augustinus in prædictâ auctoritate adserat, omnem humanam carnem, excepta Christi carne, esse carnem peccati, etiam nominando Virginem beatam; per hoc intelligit, quod omnes præter Christum homines habuerint aliquod peccatum. Intelligit etiam, quod quicumque adserit, aliquem hominem fuisse semper sine omni peccato, cogatur concedere, illum fuisse æqualis cum Christo puritatis, quia puritas intenditur per recessum à contrario. Unde si duæ carnes vel naturæ æqualiter recedant à peccato, & nullius peccati habeant admixtionem, æqualis sunt puritatis. Et cum Augustinus hoc esse dicat hæreticum, consequens est, ut quicumque dicit, beatam Virginem nullam unquam peccatum habuisse, hæreticus sit adpellandus. Item cum dicat, omnes homines per concupiscentiam generatos habuisse peccatum originale, & adserat beatam Virginem per concupiscentiam fuisse generatam; consequens esse voluit, quod beata Virgo fuerit in originali peccato concepta. Undecimum, duodecimum & decimum tertium ex opere de Genesi ad literam sicut quoque & ferè eodem ordine Concilii Balleensis Informator, & ex iis medium Trutinator Panormitanus, & ante eum hunc Pœa Elucidator. Magister ordinis hoc exindè colligit argumentum: Peccatum Adami transfunditur in omnem carnem ab ipso seminali ratione propagatam. Sed beata Virgo fuit caro ab Adamo seminali ratione propagata. Igitur in beatam Virginem fuit peccatum Adami transfusum, Superest decimum quartum & ultimum ex quinquaginta septem locis Doctrinæ Augustini desumptum, videlicet, *solum Christum fuisse sine peccato & omnes homines excepto Christo aliquod habuisse peccatum.* Ex quibus clarescitur, ita claudit hoc Capitulum Magister ordinis, quod Doctor iste perspicuis tenuerit, beatam Virginem contraxisse peccatum originale, cum adserat, illam propter peccatum fuisse mortuam; Christumque dicat de carne & matre peccatrice humanam adfuisse naturam; adpellet etiam carnem illam peccati, atque ab Adamo seminaliter descendisse adfirmet. Possent his addi ex capitulo sequenti octo Ambrosii testimonia, de quibus monet Magister ordinis, quod ab Augustino in opere contra Julianum & alibi laudentur, atque idè pro Augustiniani habenda, nisi hæc in præsens possent sufficere, additis, quæ idem Magister ordinis in alterâ parte hujus sui Tractatus, responditione ad objectionem decimam, quasi recapitulationem ad præsens Institutum pertineret observavit: *Cum Augustinus & alii Doctores sancti ac summi Pontifices fundantes in scripturis & eius divinum promulgante dicant, beatam Virginem in originali fuisse conceptam, videtur ex prædictis sequi, quod sententia Doctorum in hac parte dicta & confirmata quorumcumque sit præferenda, permaximè cum Augustinus in epistola ad optatum dicat, omnem animam excepta Christi anima aliquod habuisse peccatum, tametsi negare se debemus tenere, ut sciamus, cum, qui hoc negaverit, nullo modo ad fidem Christi pertine-*

Serm. 16.
de Verb.
Evang.

pag. 157.

re. In responsione ad undecimam rationem meminit alicujus ex Augustino autoritatis, quæ allegatur in secundâ lectione officii Conceptionis, sed hac additâ cautione, quod illa Augustini non sit, adeoque hic etiam non attendenda, utpote non immerito suspecta.

Nunc quid de his omnibus statuendum sit, & cui ex his duabus sententiis fuerit Augustinus addictior, ut lector veritatis studiosus habeat cognitum, breviter indicari debet, & eo quidem ordine, qui hæcenus ex diversis scriptoribus fuit observatus, ne videlicet quid eo immutato omittatur ad institutum pertinens. *Bellarminus* primum hic occupat locum, qui & Augustini utitur autoritate ad probandam Conceptionem Beatæ Virginis immaculatam, & ad diversa quatuor ex eo testimonia respondet, quæ contra eam loqui videntur. Ibi eminent locus ex libro *de Naturâ & Gratia* contra Pelagianos, quo alii etiam scriptores plerique in hac Controversia nituntur, nominatim productus supra Concilii Basileensis Informator. Egit de illo prolixissimè ante Annos non ita multos in justo opere de *immaculatâ Conceptione solius Christi* Theologus Erfordiensis, *Zacharias Hogelius*, cujus manducatione paucis ostenditur, quæ Augusti Patris ibidem fuerit sententia. Ante omnia autem & in genere circa illud testimonium notari debet, etiam in eo videatur expressè satis contineri exceptio Beatæ Virginis à peccato vel peccatis, non tamen eam intelligi, exceptionem, quam immaculatæ Conceptionis Patroni volunt; id quod erit manifestissimum, si Augustino verba, prout decet, restituantur ac corrupta lectio aboleatur. Nam quæ sanctus Doctor in formâ Quæstionis proposuit, *Bellarminus* cum aliis exhibet, quasi sensu absoluto scripsisset, sine ullo interrogationis signo, particulâ *indè* positâ pro *undè*, id quod sensum testimonii non parum turbat. Habet autem hanc lectionem, *undè*, cum signo interrogationis, Editio operum Augustini Parisina ante hoc seculum curata, eamque, ut paulò ante vidimus, in *Expensione exceptionum Concilii Tridentini* ita expressit *Nierembergus*, testaturque laudatus modò Theologus Erfordiensis, & *Coccium* in *Thesauro*, & *Barradium* in concordia eam ita sistere, quos quidem nunc inspicere non datur. Esse etiam & debere hanc lectionem interrogatoriam haberi genuinam, non solum testatur constans Augustini doctrina, solum excipiens Christum, ubi de peccato vel peccatis agitur, innumeris ferè locis tradita; sed & urget præsens tractatio, in quâ sanctus Pater expressè de Christo scribit, *de eo constare, quod nullum habuerit peccatum*, dubitans è contrario non solum de Mariâ, sed & suam agnoscens ignorantiam, *non sciri, undè ei plus Gratia fuerit collatum ad vincendum omni ex parte peccatum?* In hujus doctæ & modestæ Augustini ignorantia vestigiis si mansissent superlativi, vel si licet dicere, superciliosè Beatæ Virginis Cultores, progressus non inferè infinitum factus & promotus esset, nullo sine Elogiorum & commendationum hyperbolicarum nec dum adparente. Estque porrò in specie notandum, quando Doctor Augustus scribit, se, cum de peccatis agitur *propter honorem Domini*, nullam prorsus velle quæstionem de sanctâ Virgine Mariâ habere primò eum non nomine totius Ecclesiæ, sed suo tantum scribere, adeoque nemini quidquam proscribere, nisi contrarium sibi metipsi, neminem suâ autoritate obligantem, de quo aliàs & alibi non parè scripsit, hoc etiam in opere testatus, *solis Canonicis debere se sine ulla recusatione consensum*, de cætero, in quorumlibet hominum, quos paulò ante Catholicos dixit Tractatores, scriptis liberum, idem aliis concedens Privilegium, quod ipse sibi liberum putavit. *Secundò*, eum non dicere, quod verè Beata Virgo à peccati reatu sit excepta, sed tantum se nolle de ea in hac materia habere quæstionem, non quasi verè sit excepta, sed *in honorem Domini*, id est, Filii, quem concipere ac parere meruerit, vocabulo merendi in latiori sensu hic usurpato, ut infra in Controversiâ de *meritis operum* ex locis aliis parallelis docebitur; *in honorem Domini*, inquam, quem respectum tamen latius extendere non licet, quam par est & justum, cum è contrario censendum sit non immeritò contrarium honori ejus, quem constat, *nullum habuisse peccatum*, si hic honor ei & quidem soli debitus, alicui præter & extra ipsum nullo scripturæ ductu prævio adscriberetur, Augustino id sufficere ad honorem Domini putante, si nullam ejus mentionem expressam & publicam in recensione aliorum Adami & Evigenarum faceret, atque eam silentio prætermitteret non inhonorifico. *Tertio*, eum hac exceptione uti, disputando ad hominem, videlicet contra Pelagianos, & in specie vel individuo contra eum scriptorem Pelagianum, quem in toto hoc opere sibi refutandum proposuit, qui ubi commemoravit eos ex utroque Testamento, *qui non modo non peccasse, verum justè etiam vixisse referuntur*, ipsum quo-

que Domini ac Salvatoris Matrem adnumeravit, quam dixit sine peccato confiteri *necessum esse pietati*, unde venit sine dubio, ut sententia de Conceptione Beatæ Virginis immaculata communiter hodiè dicatur pia, scriptore Pelagiano primitus ei hoc Elogium adsignante. Ut ergo contra antagonistam obtineat Augustinus, illos omnes, quos scripturæ Codex hic & ibi ob singularem præ aliis sanctitatem commendat, ex propria confessione non sine peccato fuisse; ne impius inque sanctam Virginem Mariam ulla ratione videatur injurius, illam velle exceptam quasi compromisit, idque *in honorem Filii*, hac tamen subjuncta protestatione, nescire se & quemvis alium, *quod ei plus gratiæ fuerit collatum ad vincendum omni ex parte peccatum*, cum de Christo confiteretur, eum nullum habuisse peccatum. Hæc si attendantur probè, facili operâ poterit ostendi quarto, eum hic agere non de peccato originali, sed actuali vel actualibus peccatis tantum, id quod laudatus antè Theologus Erfordienfis *Thome Aquinatis*, *Durandi*, *Bonaventuræ*, *Petri Aurcoli*, *Dominici à Soto* & aliorum auctoritatibus confirmat. Patet autem illud porro satis manifestè, si & antecedentia & consequentia in Augustini Textu respiciamus. In verbis quidem proxime antecedentibus adversario respondens eorum meminuit peccatorum, quæ *vel ignorantia vel infirmitate* committuntur, & quorum respectu in oratione Dominica etiam justi non frustra dicunt ad Deum, *dimite nobis debita nostra &c.* In paulò post sequentibus monet porro contra scriptorem Pelagianum, pro omnimoda sanctorum puritate & à peccatis immunitate è scripturæ silentio militantem, in eâ commemorandum non fuisse, *si Abel, quamvis merito justus sit adpellatus, paulò immoderatus aliquando risit, vel animi remissione est jocus vel aliquid ad concupiscendum vidit, vel aliquantò immoderatus poma decerpit, vel plusculo crudior fuit cibo, vel cum oraret, aliquid, unde ejus in aliud avocaretur intentio, cogitavit, & quoties illi ista & similia irrepserunt multa.* Addit sanctus Pater: *An forte peccata non sunt, de quibus generaliter cavendis atque cohibendis præcepto admonemur Apostolico, ubi dicit, Non regnet peccatum in vestro corpore mortali ad obediendum desideriis ejus? Hoc quippe ne obediamus ad ea, quæ non licent vel minus decent, quotidianâ & perpetua consuetudine certandum est.* Et post pauca: *Hoc peccatum, id est, hunc vitiosè adfectionis appetitum qui ex parte magnâ frænatur, ut non obedirent desideriis ejus, nec sua membra exhiberent ei arma iniquitatis, etiam justi meruerunt adpellari, & hoc gratiæ Dei adiutorio. Verùm quia in levissimis sæpè & incautis aliquando obrepit peccatum, & justifuerunt, & sine peccato non fuerunt.* Plus ultra non opus est ut eatur, cum hæc satis atque super doceant, Beatæ Virginis exceptionem, quam quasi condescendens Augustinus ex abundantia & ut dici solet, *posito* aliquatenus concessit adversario, non de originali peccato, sed peccatis tantum actualibus intelligendum esse, utpotè de quibus in antecedentibus & consequentibus apertè satis egit Augustinus. Patet hinc quinto, quid ad instantias Bellarmini sit respondendum, quibus evincere laboravit, non de actualibus solum peccatis, sed etiam de originali Augustinum hic esse intelligendum. *Primum* certe id non evincere, adducta Augustini ex antecedentibus & consequentibus verba ostendunt, non nisi de peccatis actualibus loquentia. Sit autem ita, intelligatur etiam simul originale peccatum, quamvis ex ipso Textu doceri non potest; Exceptiva tamen locutio Augustini Beatam Virginem non omninò excludit ab ejus reatu, sed tantum quid ipse velit observare, cum de peccatis agit, in honorem Domini testatur, salvâ semper & illa aliorum sententia, incertus quippè adhuc & ignarus, *quod ei plus gratiæ fuerit collatum ad vincendum omni ex parte peccatum*, certus è contrario & indubius, *Christum nullum habuisse peccatum*, id quod probè hic attendi debet. *Secundum* itidem exinde infirmatur, dum quæ dubitanter, imò potius negativè scripsit Augustinus, quasi adfirmativè & sensu absoluto scripsisset, contra mentem & intentionem ejus intellexit & intellecta voluit Bellarminus; quamvis si ita scripsisset Doctor Augustus, argumentatio Bellarmini indè deducta nullum habere posset locum, victoriâ de peccato non nisi adscribenda ei, quam qui à peccato tanquam hoste tentatus & impugnatus fuit, solo iterum Mediatore Dei & hominum excepto. *Tertium* meritò retorquetur, quia ob id ipsum, quod exceptam voluit Augustinus Beatam Virginem in enumeratione peccatorum *ob honorem filii*, indicat, nisi id faceret ex hoc respectu, cessante eo aliter de ea locuturus vel scripturus; discrimine hic etiam inter peccatum originale & actuale, illud necessariò mortale, hoc autem forsitan veniale, nullum habente locum, dum ex adductis testimoniis est manifestum, esse de peccatis tantum actualibus sermonem. *Quarta* tandem manifestissimâ laborat inconsequentia, quam ex alio quodam Augustini

cap. 38.

Rom. 6.

fini testimonio impertinenter deducit, ex adversariorum quoque sententiâ colligens, Beatam Virginem nulli peccato actuali fuisse obnoxiam, atque hinc à peccati etiam originalis reatu absolvendam; dum tamen Augustinus aperitissimè iterum in laudato ex opere contra Julianum testimonio solum excipiat Christum, testatus, *nullum esse hominum præter ipsum, qui peccatum non fecerit grandioris ætatis accessu, quia etiam nullus sit hominum præter ipsum, qui peccatum non habuerit infantilis ætatis exortu.* Ut ut enim in proximè antecedentibus verbis à peccato originali ad peccata argumentetur actualia, de Christo scribens, *quod peccatum major fecisset, si parvulus habuisset,* nihil id tamen pertinet ad omnimodam Beatæ Virginis etiam à peccatis actualibus exemptionem, quam et si in loco, de quo hæctenus ex libro de *Natura & Gratia* agitur, aliquatenus infinuavit, non tamen intelligendum esse, quasi verè fuerit exempta, jam satis ostensum est. Accedit, alibi non semel ita de Virgine Beatâ scribere Augustinum, ut non obscurè videatur statuisse, eam peccatis etiam actualibus fuisse obnoxiam. Unus instat plurimum esse & sufficere potest locus ex libro de *Fide contra Manichæos* delumtus, ubi sequentem sibi factam objectionem exhibet: *Quare Christus negavit Matrem suam, quando ei dixit, Quid mihi & tibi est Mulier? & quando, cum ei nuntiasset, quod cum vellet videre, respondit, Quæ est Mater mea, aut qui sunt fratres mei? atque hos potius in hunc cooptavit adfectum, qui facerent voluntatem Patris sui?* Et respondet, ideo factum hoc esse, quia exemplo suo jam docebat, negandos esse parentes terrenos propter Deum; opera enim divina facienti terrenis obstrepere non debebat adfectus. Terrenus inquam adfectus obstrepere non debebat. Vide hic, lector, & considera, an hoc obstrepere, & terrenus hic adfectus absque peccato fuerit actuali, & annon eomet ipso Augustinus, non obstante exceptivâ, Beatam Virginem Deiparam ejus fecerit & accusaverit ream? Atque ita satis est factum instantiis Bellarmini, per quas lectori voluit persuasum, Augustini sententiam hanc exceptivam, quâ ferè solâ, certè primariâ & ante omnes alias, nuntantur immaculatæ Conceptionis Patroni, non de actualibus tantum peccatis, sed de originali etiam intelligi debere, ostensumque, et si id locum habere exque Textu demonstrari posset, non id tamen de omnimodâ & reali exemptione intelligendum esse, Augustino tantum in disputatione ad hominem indicante, quid sibi in hac materiâ visum fuerit observare propter honorem Domini.

Nunc antequam in his Augustini Vindicis pergam, prætermittere non possum, ut significem, mihi, dum hæc scribo, ad manus veniserecens & è Typographiæ carceribus adhuc quasi calidum opus *Theodori Moreti*, è Societate Ignatii scriptoris, sub titulo *Principatus incomparabilis primi Filii Hominis Messia, & primæ Parentis-Matris-Virginis, in illius Conceptione immaculatâ exhibiti*, cum adpendice Tractatu *Petri Aureoli*, integro seculo Concilium Basileense ejusque Informatorem antecedentis, de eodem argumento, aliisque, quæ ad rem hanc pertinere videbantur, imprimis Responso *Johannis Everardi Nidhardi*, ex eadem Societate, Ex-confessarii Regiæ Hispaniarum, & hujus loco Cardinalis, ad rescriptum *Johannis Martinez de Prado*, ordinis Prædicatorum, primarii in Universitate Complutensi Professoris, & electi in Hispaniæ Provinciâ Provincialis, super eadem Controversiâ; quàm hoc ipso docetur nondum esse sopitam omninò, quod ex citatis antè *Marcelli Sideri* & *Balduni Helenocci* scriptis confirmatur. Equidem & *Aureolus* in Tractatu ante plusquam tria secula scripto, & *Moretus* in opere hocce suo, quo post omnes alios hoc argumentum illustrare suscepit, non pauca ad Augustini auctoritatem vindicandam pertinentia exhibent, quæ tamen omnia in eis continentur, quæ ex aliis fuerunt adducta, & nunc ordine suo vindicias expectant. Id tantum exinde placet notare, utrumque hoc Augustini ex libro de *Natura & Gratia* testimonium, quod hæctenus ab instantiis Bellarmini fuit liberatum, & porro ab aliorum exceptionibus liberabitur, iniquius, quàm rei gravitas requirit, habuisse. *Aureolus* quidem, et si agnoscat, loqui Augustinum de peccato actuali, quod contra Bellarmini instantias potest inservire, ipsa tamen sancti Doctoris verba hunc in modum proponit, ut Textum intepixisse non videatur. Dicit, quod Augustinus propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccato agitur, de Maria velit haberi questionem, sibi (scribere voluit ei) enim collatam esse gratiam ad vincendum ex omni parte peccatum, ex eo, quod concipere & parere debuerit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. Moretus autem, provocans ad hanc ab *Aureolo* factam citationem, ita hoc testimonium proponit, quasi Augustinus scripsisset, quoties de peccato loquatur, tunc velle se Filium Dei & ejus Matrem pro exceptis & exclusis haberi, & iterum post pluram hanc rem congesta agnoscens, Pelagium

cap. 25.

Tract. r.
c. 4 n. 129.lib. I. c. 10.
num. 34.

lib. II. c. 5.
n. 313.

lagium objecisse Augustino, ipsam Domini ac Salvatoris nostri Matrem sine peccato confiteri, necessum esse pietati, ut vel unam saltem personam nulli peccato originali aut actuali infectam Augustino exhiberet; Augustinum mox respondisse scribit, *Excepta sancta Virgine Maria, de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, volo habere questionem, & hanc addidisse causam, quia scimus, quod ei plus Gratiæ fuerit collatum ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum.* Nota bene, lector optime, an *Pozza* supra habuerit causam conquerendi contra adversarios, omnia ferè *Antiquorum Patrum*, & ita etiam Augustini, contra immaculatam *Deiparæ Conceptionem* testimonia ab aliis esse depravata, aut truncata, aut conserta, aut infirma. Unicus certè hic locus Augustini testatur, quàm non opus habuerit *Pozza* hanc adversariis dicam scribendi, cum in propria domo inter immaculatæ Conceptionis patronos inquisitionem institueret, non una hujus criminis, cuius alios facit reos, invenisset documenta satis manifesta. *Bellarmino* hoc testimonium contra Augustini mentem & meliorum Codicum fidem citanti sententia jam est dicta, unde constare potest, quid de citatione ejus à *Petro Aureolo* facta sit habendum, quæ à *Bellarminiana* non ita multum abluvit; qui tamen *Aureolus* forsitan exinde aliquam meretur excusationem, quod Codice videtur usus corrupto, integro nimirum seculo ante inventam *Artem Typographicam* Manuscriptis antiquioribus & accuratioribus non cuicumque obviis. Hac autem excusatione fidem liberare non potest *Moretus*, post ostensam loci lectionem veram Codicibus impressis firmatam nihilo tamen minus eam ita depravatam & alieno sensu perversam sistens, ut si Augustino daretur hodiè eam inspicere, nihil in ea, quod suum esset, posset agnoscere, utpote verbis apertissimis exceptionem Christi distinguens ab exceptione Virginis Beatæ in materia de peccatis, de Christo nimirum testatur, quod constat, videlicet è sacris, eum nullum habuisse peccatum, de Maria autem è contrario, nesciti, quod ei plus Gratiæ fuerit collatum ad vincendum omni ex parte peccatum, plus inquam Gratiæ quam laudatis ex utroque Testamento sanctis & Viris & Fœminis. Et tamen ausus fuit *Moretus*, simul in societatem falsationis & depravationis *Aureolum*, ad quem provocat, iniquè quamvis attrahens, verba Augustini ita proponere, quasi una eademque ratione & modo Filium Dei & ejus Matrem pro exceptis habuerit & exclusis; neque id solum, sed id etiam pro causa citans, cur Augustinus voluerit Matrem Dei exclusam, quam potius rationem esse voluit, cur in honorem Domini, id est, Filii id faciat, quo respectu non fuisset opus, si ex sacris cognitum habuisset, quod ei plus Gratiæ fuerit collatum, quam aliis. Jam si, quid alii de hoc Augustini testimonio in gratiam Conceptionis Immaculatæ fuerint commenti vel commentati, postò videamus, patebit, hunc locum præ aliis pluribus fuisse in hoc argumento vexatissimum. Nempè proximo post *Aureolum* seculo productus supra Concilii Basiliensis Informator eum, si dicere aut scribere verum licet, non parùm deformavit, adfuitis ei quibusdam verbis, quæ in Editione *Parisiâ*, & fortè etiam in aliis non habentur, nec haberi sine mentis Augustinianæ manifesta eversione possunt. In allegatione enim tertia, ad septimum è sermone de Assumptione Virginis (de quo post) testimonium, ubi hunc ex libro de *Natura & Gratiâ* locum adduxit, eo tenere, quo à *Bellarmino* & aliis factum, particula *inde* pro *unde* substituta, & signo interrogationis omisso, sequentia quasi ipsius Augustini verba adjeicit: *illa autem Virgo singulari Gratiâ est præventa atque repleta, ut ipsum haberet Venitur sui fructum, quem ex initio universitas habet Dominum.* Addit Informator, hic potius deformat, attendendum esse verbum, *Gratiâ singulari præventa*; hoc est enim, inquit, quod ostendere nitimur, quod præveniente in eam singularis Gratiæ dono non contraxerit culpam originalem. Sed dum hæc verba non ex Augustini pennâ fluxerunt, nec etiam fluere poterunt, nisi una eademque paginâ sibi met ipsi contradicere & contradictoria scribere voluisset; nullum omnino merentur responsum, quæ suspectus hic Informator exinde induit deducere, utpote infirmo nixa fundamento, si non planè nullo. Quod ipsam verò exceptionem attingit, quæ Augustinus Beatam Virginem voluit propter honorem Domini, ubi de peccatis agitur, exceptam nullamque de ea haberi questionem, magnificè nimis de ea sensit Informator, ita scribens loco citato: *Ex hac auctoritate unum speciale habetur, quod, si in hoc libro, in quo quasi præ omnibus aliis Augustinus ostendere nititur, omnes sub peccato inclusos esse, hanc singularem faciat de Virgine Beatissima exceptionem, quidquid dixerit in aliis peccati materiis, etiamsi mentionem faciat de Beatissimi Virgine, non sit intentionis suæ, eam sub peccato, quasi ipsa culpabiliter fuerit aliquando peccati reo, inclu-*

includere. Unde ex ista exceptione, quam hic Augustinus facit, adparet, sufficienter responderi posse ad omnes Augustini auctoritates, quæ in hac materia sunt ex adverso allegatæ generali & specifico sermone, attentò, quod dicit, nullam prorsus Quæstionem, quare nec de hoc voluit esse dubitandum. Est enim manifestum, quod, quando à generali dispositione semel fit specifica exceptio de aliquo, illud nunquam sub generalibus verbis censetur includi, quantumcunque eadem ratio adversus hoc singulare, quod exceptum est, sicut contra alios, militare videatur; siquidem jam semel, non obstante illa ratione, judicatum est, non includi debere, nisi forte de prima exceptione fieret mentio expressa & revocaretur. At julto generalius hanc exceptivam locutionem intellexisse Informatorem, atque hinc non ita benè Concilii Basiliensis Patres eum informasse, ex iis, quæ supra ad eam fuerunt observata, manifestum est; & plus omnino requiritur, ut cæteris sancti Doctoris auctoritatibus, quæ solum excipiunt Christum, fiat ex asse satis, id quod sequentes earum Vindiciæ sufficienter demonstrabunt. Ea inter pergendum amplius est in ulterioribus hujus adhuc testimonii vindiciis, utpotè quod omnibus modis adversariæ parti contrarium voluit Informator, multa de eo dicens, ut obtineat, infervire illud ad demonstrandam Beatæ Virginis Conceptionem immaculatam. Hinc in *Allegatione septima* ad medium ex rationibus auctoritate Doctorum firmatis tertium varia excogitavit, quæ ad hoc institutum pertinere videbantur, inprimis *Lombardo*, Sententiarum Magistro se opponens, qui hanc exceptivam Augustini locutionem de Maria Virgine intelligendam esse dixit *post Filii Conceptionem*, adeoque non de originali peccato, sed de peccatis actualibus. Illud enim ut evertat, suamque adstruat de Beatæ Virginis à peccato etiam originali juxta Augustinum (*scilicet*) exceptione sententiam ad ipsum provocat augusti Patris de *Natura & Gratiæ* librum, libri titulum & argumentum, auctorisque scopum & intentionem, id est, si paucis rem hanc expedire velimus, ipsum Controversiæ & Quæstionis statum, quæ Augustino fuit cum Pelagianis, utpotè ex quorum omnium attenta consideratione evinci posse putavit Informator, ipse non pauca opus habens informatione, non de actualibus peccatis, sed principalius de originali peccato hoc testimonium, sicut & totum huncce librum esse intelligendum. Verum præter id, quod ipsa series libri, & producta ex eo superius ex antecedentibus & consequentibus testimonia plus satis evincunt, non solum de peccato originali; sed peccatis etiam actualibus quam maxime Augustino cum Pelagianis fuisse disputationem; ostensum est in super, etiam si & integrum opus, & nominatim hoc testimonium, de quo hætenus, exceptivam continens locutionem, ageret & intelligendum esset *principalius de peccato originali*, de quonon agere nec intelligendum esse, claritas verborum exinde laudatorum docet satis superque; non tamen sequi, omnino, realiter & verè exceptam & exclusam ab eo fuisse Virginem Beatam, sed Augustinum ex mente propriâ & privatâ, non publicâ totius Ecclesiæ, ne impius & injurius in Matrem Deiparam videretur, de quâ necessum esse pietati jam tum putaverunt Pelagiani, *Eam sine peccato confiteri*, connivendo quasi & condescendendo, disputans ad hominè, ac aliquid adversariæ parti ob causâ principalis bonitatem concedens, & quod notanter exprimit, *propter honorem Domini*, in hoc de peccatis argumento noluisse habere (active, non passive, haberi) quæstionem vel mentionem de eâ, hac tamen additâ protestatione observatu dignissimâ & nunquam negligendâ, non se solum, sed omnes nescire, *quod ei plus Gratiæ fuerit collatum*, quàm aliis Adami & Evigenis, sicut è contrario de Christo constat, ex indubitatis nimirum & perspicuis S. Scripturæ otaculis, *Eum nullum habuisse peccatum*; quod omnino hic iterata vice inculcari debuit, ut omnibus instantiis adversariæ partis ex debito eatur obviam. Et si hæc probè attendantur facillimum quoque erit respondere ad ea, quæ *Nierembergii* post Bellarminum & alios de hoc Augustini testimonio in *Exceptionibus Concilii Tridentini* expensis scripsit, ut Mariæ Virginis à peccato originis immunitatem ejus auctoritate tueretur.

NB.

Una tantum restat instantia, breviter refellenda, quâ ostendere & evincere laboravit, non valere responsum, si dicatur, Augustinum loqui in hoc testimonio de peccatis solum actualibus, quia alioquin debuisset etiam excipere *Innocentes ab Herode occisos, parvulos baptizatos, Johannem Baptistam, qui actuale peccatum non habuerunt, aut habent*, scribit *Nieremburgius*. Sed instantia hoc infirmo stat tali, imò planè nullo. Id si exemplo infantum baptizatorum ex Augustino ostenderetur, de cæteris infirmandis nullum erit super negotium. Bellarminus quidem libro proximè sequenti, ac capite ejusdem tertio, *Evangelicos infantibus prævios motus cordis adscribendo, cum Augustino*

lib. I. de
peccat.
merit. c. 35.

vid. c. 54.

NB.

scribit pugnare, Pelagianos quosdam ridere, qui in infantibus recens natis actualia esse dicebant peccata. Verum si laudatam Augustini disputationem cum Pelagianis attentè quis evolvat, nullum sancti Doctoris risum ob tributa infantibus recemer baptizatis actualia peccata observabit, sed è contrario potius non paucum dolorem ob miseriam hominis à primâ, quod ajunt, nativitate peccatis etiam actualibus obnoxii. Nimirum disputat sanctus Doctor contra Pelagianos, in hac quæstione de peccatis parvulorum inter se disidentes, quibusdam omninò parvulos ab omni peccato & originali & proprio puros & liberos defendentibus, aliis autem eos jam natos propria contraxisse peccata, à quibus per Baptismum eos oporteat purgari, existimantibus. Quamvis vero Augustinus in harum sibi invicem certâ ratione oppositarum opinionum discussione dicat, priores in ipsa natura humana bene vidisse, quod facile sit, et ætatem illam in sua jam vitâ propria nihil posse peccati contrahere, quæ Augustini sententia Bellarmino & Nierenbergio favere videtur; non prætermittendum est tamen ejus judicium de opinione posteriorum, eos nempe intruendo scripturas & auctoritatem totius Ecclesiæ & formam ipsius sacramenti bene (NB) vidisse, per Baptismum in parvulis fieri remissionem peccatorum, non peccati solum originalis, sed peccatorum quoque actualium. Quid ergo: an Augustinus uno eodemque loco sibi met ipsi contraria scripsit, ac oppositas Pelagianorum sententias simul esse veras dixit? Atqui potuisset ita videri in re ferri ludere, ac se Adversariis ridendum proponere. Non ergo credamus, tam ineptum disputatorem fuisse Augustinum, & tam omnis Logicæ artis ignarum, quin non unos veritatis hostes, inter quos Pelagiani illo tempore principatum ferè obtinebant, tam gloriose & maximo cum Ecclesiæ adplausu vicit ac prostravit; sed ex ipso disputationis actu videamus, quid per peccata propria vitæ voluerit intellectu, & qualiter peccata majoris ætatis à propria voluntate provenientia distinxerit à peccatis ætatis minoris & adhuc imbecillioris, atque sic Augustino secum optimè conveniet. Exhibent hoc discrimen ipsa Patris augustissimi verba, quibus se Pelagianorum posterioribus videtur opposuisse, sed videtur saltem. Ita autem scribit: *An & hoc quæsturum, & de hoc disputatur, & tempus ad hoc impendendum, ut probemus, atque doceamus, quomodo per propriam voluntatem, sine quâ nullum vitæ propriae potest esse peccatum, nihil mali commiserint infantes, qui propter hoc vocantur ab omnibus innocentes? Nonne tanta infirmitas animi & corporis, tanta rerum ignorantia, tam nullâ omninò præcepti capacitas, nullus vel naturalis vel conscriptæ legis sensus aut motus, nullus in alterutram partem rationis usus, hoc multo testatior silentio, quàm sermo noster proclamat atque indicat? Valeat aliquid ad persuadendam seipsam ipsa evidentia. Nam nusquam sic non invenio quod dicam, quàm ubi res, de quâ dicitur, est manifestior, quàm omnè, quod dicitur. Vellem tamen, quisquis hoc sapit, diceret, quod peccatum viderit vel putarit infans ab utero recentis, cui jam redimendo Baptismum fatetur necessarium; quid mali in hac propria vitâ suâ per animum propriumve corpus commiserit? Si forte, quod plorat, tatioque est majoribus? Mirum, si hoc iniquitati, non infelicitati potius deputandum scitur? At hoc ignorantia est, in quâ jacet profundissimâ, quâ etiam Matrem, cum post exiguum tempus valuerit, percussit iratus, & sæpè ipsas etiam mammæ, quas dum esurit, exugit. Hæc non modò feruntur, sed etiam diliguntur in parvulis, & hoc quo adfectu, nisi carnali, quo etiam risus jocusque delectat, acutorum quoque hominum ipsa quasi absurditate conditus; qui si eo sentiretur modo, ut dicitur, non jam illi tanquam faceti, sed tanquam fatui riderentur. Ipsos quoque fatuos videmus, quos vulgò Moriones vocant, ad cordatorum delicias adhiberi, & in mancipiorum æstimatione pretiosiores esse cordatis. Tantum valet carnalis adfectus etiam minime fatuorum in delectatione mali alieni. Nam cum homini jucunda sit aliena fatuitas, nec ipse tamen talis esse voluisset, & si suum filium parvulum, à quo garriente Pater talia loeris expectat & provocat, talem sciret esse futurum, cum creverit, nullo dubitaret modo, miserabilius lugendum esse, quàm mortuum. Sed dum spes subest incrementorum, & ingenii lumen creditur accessurum ætatis accessu, fit, ut convitia parvulorum, in Parentes etiam, non solum injuriosa non sint, verum etiam grata atque jucunda; quod quidem nemo prudentium probaverit, ut à dictis vel factis hujusmodi non tantum non prohibeantur, cum prohiberi jam possunt, verum in hæc etiam concitentur, stultioridendi & vanitate majorum. Nam plerumque ætas illa jam Patrem Matremque agnoscens neutri eorum audeat maledicere, nisi ab altero eorum aut ab utroque vel per.*

permissa vel iusta. Verum hæc eorum sunt parvulorum, qui jam in verba prorumpunt, & animi sui motus qualibuscunque signis linguæ promittare jam possunt. Illam potius recentium natorum profundissimam videamus ignorantiam, ex qua ad istam non permanfuram balbutientem fatuitatem, tanquam ad scientiam locutionemque tendentes, proficiendo venerunt. Illas, inquam, consideremus tenebras, mentis utique rationalis, in quibus & Deum prorsus ignorant, cujus sacramentis etiam, cum baptizantur, *obsistunt*. Et post aliqua: *An nullum est ignorantia malum, & ideo nec purgandum? Et quid illa vox ait: Delicta juventutis & ignorantia ne memineris? Est enim damnabiliora sunt peccata, quæ à scientibus committuntur, tamen si peccata ignorantia essent nulla, hoc non legeremus, quod commemorari.* Debuerunt omnino hæc, ut aliquantò prolixiora exscribi, ut adpareat, Augustinum hic loci sententiam Pelagianorum quorundam de peccatis infantum recens natorum actualibus non ridere, ut Bellarmino fuit visum, sed deplorare potius, ut dixi generis humani miseriam, ob peccatorum quoque actualium in infantibus à primâ ætate observationem, quæ etsi distinguat à peccatis in crescentis ætatis profectu, & quæ per propriam voluntatem fiunt, ea tamen infantibus etiam recens natis adscribit, quorum si accurata fiat consideratio, facile docebunt, in numero actualium peccatorum recenserit debere. Hinc adfectum dicit *carnalem* parentum, quo eam infantibus recens natis non modo ferunt, sed etiam diligunt, eomet ipso damnans, quasi *delectationem mali alieni*. Inde est, quod hæc & talia Parentes *miserabilius, quàm infantem mortuos lugere* esse censet. Atque huc in primis pertinet deplorata ab eo, non irrita, infantium recens natorum ignorantia, quam vocat *profundissimam*, cujus malum dicit *Sacramento Baptismi* purgandum, aque eo provenientia juventutis delicta agnoverit & deprecatus apud Deum fuerit Paltes Regius, peccata nimirum *damnabilia*, quamvis ea sint *damnabiliora*, quæ à scientibus & in provectioni ætate constitutis perpetrantur. Talia certè hæc sunt, quæ Augustino risum movere non potuerunt, quin potius ferium dolorem excitaverunt, uti in memoriam sibi revocavit, suam quoque primam ætatem & infantiam his obnoxiam fuisse malis. Nam si Doctorem sanctum in *Confessionibus* ad Deum audiamus, nulli risus, plurimâ verò ferri doloris documenta observabimus. Notanter ibi inter alia legimus: *Quis me commoneat peccati infantia mea; quoniam nemo mundus à peccato cor-* lib. I. c. 7.
ram te, nec infans, cujus est unius dici vita super terram? quis me commoneat? an quilibet tantillus nunc parvulus, in quo video, quod non memini de me? Quid ergo tunc peccabam? an quia uberibus inhiabam plorans? Nam si nunc faciam, non uberibus quidem, sed Esæ annis meis congruenti ita inhians, deridebor atque reprehendar justissime. Tunc ergo reprehendenda faciebam; sed quia reprehendentem intelligere non poteram, nec mos reprehendi me, nec ratio sinebat; nam extirpamus & ejicimus ista crescentes, nec vidi quemquam scientem, cum aliquid purgat, bona projicere. An pro tempore etiam illa erant bona, stendo petere etiam quod noxiè daretur; indignari acriter non subjectis hominibus liberis & majoribus, hisque, à quibus est genitus, multisque (fortè multum) præterea prudentioribus, non ad voluntatis nutum obtemperantibus, feriendo nocere niti, quantum potest, quia non obeditur imperiis, quibus permittosè obediretur? Ita imbecillitas membrorum infantilium innocens est, non animus infantium. Scilicet. Vidi ego, inquit porro Augustinus, & experius sum zelantem parvulum; nondum loquebatur, & intuebatur pallidus amaro adpectu suum collactancum. Quis hoc ignorat? Expiare se dicunt ista Matres atque Nutrices, nescio, quibus remediis. Nisi verò & ista est Innocentia, in fonte lactis ubertim manante atque abundante, opulentissimum, opis egentissimum, & vitam illo adhuc uno alimento ducentem non pati consortem. Sed blande hæc tolerantur, non quia nulla vel parva, sed quia ætatis accessu peritura sunt, quod licet probes, æquo tamen animo ferri eadem ipsa non possunt, quando in aliquo anno fore deprehenduntur. Sufficere hæc possunt & debent ad ostendam instantiæ ab infantibus recens natis desumptæ nullitatem, quæ Nierembergus infringere voluit veritatem sententiæ, Augustinum in vindicato hæctenus testimonio de peccatis egisse actualibus, non autem de peccato originali. Accedere nunc jubet ordo ad ea, quibus contra immaculatam Virginis Deiparæ Conceptionem usus est ex Augustino Chemnitzii, Bellarmino, ut ad ea respondeat, occupatissimo. Et quia primum ex numero eorum idem est cum eo, quod jam prolixè satis tractavimus, & quo solo Bellarminus pro sententiâ, ut vocatur piâ militavit, brevius jam illud expediri poterit. Nimirum Chemnitzii observationem circa illud quod attinet, certum est, si datum fuisset ei aliquam

de corrupto Augustini textu habere suspicionem, eum vix huic observationi inhaerentem; sublato enim mendo & indicata correctione, omnia melius fluunt, neque opus est ad talia devenire, re per se satis manifestâ, quamvis Bellarmini distinctio inter Naturam & Gratiâ, & instantia à Protoplastis mutuata observationem *Chemnitii* non infirmet. Nam si Gratiâ in ipsa animæ infusione, (ad hypothesein Bellarmini scribo, mox amplius examinandam) prævenit originale peccatum, id vicissè Virgo Deipara proprie dici non potest, quod nunquam habuit sibi adversarium; & si per singulare hoc Gratiâ prævenientis donum (id quod iterum intelligi debet ad hominem) à primo instanti animationis caruit originali peccato, nulla opus fuit ulteriori Gratiâ ad vincenda peccata actualia, quia radice succisa nullus ex hac arbore fructus expectari potuit. Estque par omni ex parte impar, multaque disparitas inter hanc Gratiâ, quam Virgini Deiparæ collatam scribunt omnimodæ puritatis ejus defensores, & inter Gratiâ Protoplastis primùm divinitus collatam, utpotè quam non supra naturalem, sed omninò naturalem fuisse, ex Augustino supra fuit ostensum. Ut adeò *Chemnitii* observatio contra immaculatam Virginis Deiparæ Conceptionem ex hoc Augustini testimonio, stante etiam ejus mendo, quod in quibusdam adhuc legitur Editionibus, per Bellarmini responsum non responsum adhuc possit, imò debeat obtinere & vincere. Sed & neque ad *secundum* *Chemnitii* ex Augustino testimonium Bellarminus quidquam attulit, quod non aerem feriat. Certè enim sufficit exindè probari, neminem esse præter Christum, qui ex vi generationis non traxerit originale peccatum. Et quia Augustinus expressè solum excipit Christum, nullibi de peccato agens originali hanc exceptionem ad Virginem quoque Deiparam extendens, *singulare illud donum Gratiæ*, per quod illa etiam excipitur, demonstrari debet & sufficienter ex probato quodam documento probari, id quod etiam contra malum Concilii Basileensis *Informatorem* notari hic par est, qui ad primum ex rationibus *medium* hac Augustini ex libro de *Fide ad Petrum* auctoritate firmatum, eodem modo elabi conatur, *singulare aliquod Gratiæ auxilium* in Conceptione Virginis Deiparæ præterens, ac inter id, quod ex virtute & communi cursu Naturæ, & id, quod ex operatione muneris divini singularis fit distinguens, quam quidem distinctionem non difficulter admitterent Evangelici, si rite & cum ratione applicaretur, id est, si aliquid ostendi posset fundamentum, undè constaret liquiddè, in Conceptione Virginis Deiparæ aliquid præter ordinariam naturæ virtutem ex singulari Gratiæ auxilio accessisse, cujus neque scriptura sacra, nec ex ea Augustinus ullam ullibi fecit mentionem. Etsi enim nusquam dicat expressè, quod Beata Virgo communi cursu & lege concepta originale contraxerit peccatum; sufficit tamen, cum inter omnes solum excipisse Christum, qui sine peccato conceptus & natus sit, utpotè quâ ratione alios omnes fecit pares, omnemque modum exclusionis amplioris præclufit. Debet autem interpetitiones principii ac postulata nondum probata referri, quod in extensione hujus divini favoris *Informatorem* etiam in numero eorum, qui sine peccato originali sunt concepti & nati, recenset Johannem Baptistam, Jeremiam & alios, utpotè in *usuro Matrum sanctificatos*; quoniam illa sanctificatio alium longè habuit respectum, quam ut per eam ab omni, adeoque etiam ab originali peccato fuerint liberati, cum & hujus rei nullum planè habeamus in sacris literis indicium. Ineptum est præterea, si non omninò blasphemum, quod, dum in eodem libro de *Fide ad Petrum*, præeunte Apostolo, Christus dicitur peccatum factus pro nobis, id est, *sacrificium pro peccatis nostris*; *Informatorem* Basileensis hanc peccati significationem, quam nescio quâ de causâ dicit distrahentem ab intelligentiâ, locum in solâ Christi personâ habentem, ausus fuit etiam ad Virginem Deiparam applicare, non sine manifestâ unici Sacerdotis summi & sacrificii verè expiatorii injuria & honoris ei solum debiti detractio. Ut verò etiam dicatur, Augustinum tanquam vehementissimum hæreticorum confutorem, sicut in aliis *Questionibus* controversis, ita hic quoque ad *alterum veritatis extremum declinasse*, & dum Pelagianum adfirmavit, parvulos nullum contrahere peccatum originale, *visum fuisse in pena gustum excelsisse*, & directè illis contradicendo, communiter sub terminis universalibus fuisse locutum, *Christum frequenter non excipiendo*, illud quidem, quod excessum attinet, demonstrari debet, inque rem præsentem veniendum est, quia sub terminis hæc universalibus de peccato agens originaliter actualibus nihil aliud docuit, quam quod ad ductum S. Literarum docere eum oportuit. Quod verò Christi personam non semper nominatim excipit, id nulla ratione alia est factum, quia id in controversiam non venit, alibi tamen frequentius & vicibus sæpissimè iteratis eum & quidem semper solum excipiens,

cupiens, id quod de Virgine Maria nullibi legitur, si unum ex libro de *Natura & Gratia* testimonium excipias, quod tamen hanc rem non juvare, sufficienter & prolixè satis est ostensum.

Ad tertium ex libro de *Perfectione Iustitiæ* testimonium nimis frigide responder Bellarminus. Dum enim negare non potest, Beatæ Virgini necessariam fuisse peccatorum remissionem, & Christum ejus quoque, ut omnium cæterorum hominum fuisse redemptorem, ne illud sententiæ de immaculata Conceptione & omnimoda ejus puritate ab omni peccati labe videatur ob stare; fingit absurdissimè, remissa ei fuisse peccata, non in qua incidere, sed in qua incidisset, nisi Gratia Dei per Christi meritum fuisset præventa, ausus illud duplici è Psalmorum libro, addito etiam aliquo Augustini testimonio, impertinentissimè quamvis confirmare. Quasi verò de Protoplastis, si in statu innocentia & obedientia constanter permansissent, potuisset dici, remissa eis fuisse peccata, non in qua incidere, sed in qua incidissent vel incidere poterant, nisi Gratia Dei per Christi meritum, quod in illo statu non fuisset necessarium, fuisset præventi. Nec regii Pfaltis verba, ad quæ Bellarminus tanquam huic sensui congrua provocat, tale quid exhibent. In prioribus quidem gratias Deo agit, quia liberavit se à talibus peccatis, ut Augustinus explicat, per quæ deduci posset ad tormenta inferni inferioris, id est, ut ipse Bellarminus etiam agnoscit, quia ex magna misericordia sua, non ex meritis ipsius supplicantis, eruerit animam ejus ex inferno inferiore, id est, justificaverit eum à peccatis, ob quæ ad infernum inferiorem descensus erat, nisi per Gratiam liberatus fuisset. Verum audebitne aliquis Bellarmini hyperaspistes eum dicere justificatum propriè à peccatis, quæ non fecit, sed facere poterat, nisi ab eis fuisset præservatus? Exempla de Medico hominem à morbo imminente per fidele consilium præservante, de Patroño dicentem è carcere, debitorem à suspendii poenâ liberante, quæ Augustinus ad illustranda Davidis verba adhibet, huc non quadrant; cum aliud sit præservare hominem à morbo, aut eum liberare ab hac vel illâ poenâ, cui ex debito est obnoxius, aliud autem remittere peccata, quæ quis non fecit, etiam facere, nisi præservatus, potuerit. In posterioribus ver-

Psal. 83,

Psal. 143,

bis idem regius Pfaltis Deo gratias agit pro beneficio corporali, id est, ut iterum Bellarminus interpretatur, pro victoriâ illustri contra Goliathi gladium malignum obtentâ, à quo beneficio, quod insigne erat, ad beneficium remissionis peccatorum argumentari, eorum scilicet, quæ quis non fecit, sed facere potuit, nihil est aliud, quàm argumentari à baculo ad angulum, & consequentias necesse non nisi inconsequentes. Quæ Informator Basileensis ad hoc ex libro de *Perfectione Iustitiæ* testimonium notavit, nimirum, non sine Mediatore Christo, sed per ejus singularissimam atque abundantissimam præ omnibus aliis Gratiam fuisse Virginem Deiparam in Conceptione à peccato originali liberatam, ne incurret illud, ita ut amplius in ipsa resplenderet fructus redemptionis, quàm in aliis; novitatem sapit in Theologiâ sacrâ non tolerandam, de fructu redemptionis Christi ita nos informantem, quatenus inservit ad remissionem peccatorum, non quæ fieri poterant, & quæ absque Gratiâ præveniente facta fuissent, sed quæ facta sunt verè, cum non entis nullæ sint prædicationes, & nulla debiti nunquam contracti, etiam potuisset contrahi, jure desiderari possit solutio, adeoque si homo non peccasset, nullus sub sola peccandi potentia redemptor necessarius fuisset, quod alibi probatum est.

Quartum nunc super adhuc est Augustini testimonium, quo Chemnitius contra immaculatam Virginis Deiparæ Conceptionem est usus, & ad quod Bellarminus respondere, satisque eidem facere laboravit. In eo dum Augustinus iterum expresse solam Christi carnem excepit, ne dicatur caro peccati, è contrario de Maria Virgine testatus, quod corpus, id est, caro ejus inde venerit, nimirum ex carne peccati; negare quidem non potuit Bellarminus, carnem Beatæ Virginis fuisse carnem peccati, sed provocans tamen ad singulare privilegium Gratiæ, seipsum fecit debitorem ad ostendendum hujus Privilegii tabulas, quæ omnino hic requiruntur, imò semetipsum labyrintho nexu intricavit, dum Beatæ Virgini hoc Privilegium adscripsit quidem, quod caro ejus à Conceptionis, id est, ut communiter explicant, animationis momento non manserit caro peccati, quia à peccato originali præservata, & tamen si more solemni ex complexu virili concepisset filios, scribere non veritus, illam ejus prolem minimè originali peccato fuisse carituram, sicut è contrario Christus, si liberos gignere voluisset, sine controversia absque originali peccato genuisset, quæ qua ratione & modo inter se possint conciliari, ii videant, quibus curæ debet esse, ne Bellarminus,

nus,

nus sicut alias non semel, ita & in hac Controversiâ, quæ non planè nullius, sed maximi omninò est momenti, contraria inter se & sibimet opposita scripsisse videtur. *Informatore* Basileensis in responsione ad Augustini testimonia, quæ secundum ex rationibus *medium* suo producit numero, præter id, quod in genere observat, peccatum sæpè in scripturâ accipi pro *pænâ peccati*, illud in specie notat, quod ubi caro Virginis Deiparæ ab Augustino dicitur *caro peccati*, non id simpliciter debeat intelligi, *quasi culpabilis sit ipsius persona vel anima*, sed determinatè duntaxat, referendo se ad carnem vel mortem, certumq; sit, *in carne non esse peccatum, prout culpa dicitur, ex quo persona dicitur odiosa & abominabilis Deo*. Sit ita peccatum sumatur in scripturâ pro *pænâ peccati*. At potestne in aliquo esse *pænâ peccati*, in quo nullâ præcessit culpa? Et quomodo non posset simpliciter de personâ Virginis intelligi, quando ejus caro dicitur *caro peccati*, si certum est juxta *Informatorem* malè informatum, *in carne non esse peccatum*, prout culpa dicitur, id quod in secuturis quoque ad alia responsionibus erit ulius?

Prolixior hic est *Fassarus*, Trutinator Panormitanus, Syllogismo rem conficere laborans, ne dum Virgo Deipara dicitur ab Augustino carnem peccati habuisse, illud de roto intelligi debeat supposito, adeoque etiam de animâ: cujus tamen integra subruitur structura, si juxta *Informatorem* Basileensem sit certum, *in carne non esse peccatum, prout culpa dicitur*. Estque illud omninò contra Trutinatorem, quod ipse, nescio, quâ ductus imprudentiâ, pro se ex Augustino adduxit, eo videlicet modo peccatum adscribente carni Virginis in Conceptione, quo ostendit, *ejusmodi carnem peccati non posse, neque per dementiam Christo adscribi*, quo nihil manifestius ab Augustino ad indicandum discrimen inter Conceptionem Filii & Matris, illius omni modo & ratione puram, hujus verò cum cæteris Adami & Evigenis communem, dici & scribi potuit. Absurdum quoque est, & Trutinatore indignum, scribere, concipi in peccato, loquendo de carne (quod *Informatore* jam vidimus esse adversum) *posse dici competere conceptioni etiam carnali ipsius Christi, si non divino genitus fuisset modo*: Si enim illud comparationem hanc tollit, ac illationem indè factam ostendit esse nullam omninò. De cætero iustit, Patres Ecclesiæ, & inter illos Augustinum, hac locutione, quod Beata Virgo habuerit & acceperit in Conceptione carnem peccati, intellexisse *carnem transfusam originalis peccati, vel carnem naturæ corruptæ & non integræ, & habentis fomitem*, quia semper urgemus id, quod *Informatore* nobis suppediavit, in carne, nimirum sola & anima apposita, id est in abstracto *non esse peccatum, prout culpa dicitur*, quod porrò contra aliorum quoque argumentationes, verius argutationes inservire poterit. Et quamvis divisos in hac re scribat Patres Trutinator, quod videlicet modum propagandi peccatum originale attinet, de quo jam non disputatur; nihil tamen hæc divisio impedit, quò minus certum sit apud omnes, ipsam propagationem esse malum commune, aq; eo neminem præter solum Virginis Mariæ Filium esse exceptum.

Et hætenus contra Bellarmini responsiones ad Augustini contra immaculatam Virginis Deiparæ Conceptionem testimonia à *Chemnitio* producta, iis etiam adjunctis & unâ simul expensis, quæ alii post Bellarminum ad ea duxerunt observanda. Sequitur jam Concilii Basileensis *Informatore*, de quo notari debet, eum & pro sententiâ, quam suscepit defendendam, & contra eam ex sententia adversarii, quem oppugnavit, non ejusdem vel paris æstimii & autoritatis ex Augustini testimonii usum & hinc iudicio discretionis in eorum examine opus esse. Ita quem in *Allegatione* secunda laudavit sermonem de *Nativitate Virginis*, omittens indicare, num in ordine sermonum de tempore, an verò sermonum de sanctis, & quo investigari debeat numero, rem ipsam fecit suspectam, quia non ignotum est, plures ex iis esse dubiæ autoritatis, ac Augustinum non agnoscere parentem. Certè verba, quæ ex hoc sermone tanquam Augustini laudavit *Informatore*, exhibentia sapientiam à Regio Parœmiastæ productam, quâ ratione septem columnarum excisione domum sibi edificaverit, Virgini Deiparæ adplicatam, vix permittunt credere, cum ab Augustino esse profectum, utpotè qui alibi longè alter hanc intellexit sapientiam, nimirum non corpus Matris, sed Filii, scribens: *Agnosceamus hic, Dei sapientiam, hoc est, Verbum Patri coeternum in utero Virginali domum sibi edificasse corpus humanum, & huic tanquam capiti membra Ecclesiæ subiunxisse*. Et in eodem libro antecederet, *Numero*, inquit, *septenario universa Ecclesiæ significata est perfectio, propter quod & Iohannes Apostolus ad septem scribit Ecclesiæ, modo se ostendens ad unius plenitudinem scribere, & in Proverbiis Salomonis hoc ante præfigurans &c.* Eadem suspicio est de sermone, quem de *Assumptione* Virginis *Infor-*

Prov. 9.

lib. 17. de Civ. Dei, cap. 20.

cap. 4.

Informator laudat in Allegatione *tertia* & post in *Aviſamento*, ut vocat, ſecundo, utpote quem in eundem venire cenſum eum Tractatu hujus argumenti, non ita pridem à *Lambecio* in itineris Sacri Cellenſis *Diario* poſt *Baronium* rejeſto, non immeritò ſtatuitur; ea enim continet, quæ facili operà poſſent oſtendi ab Auguſtino ſcripta & dicta non fuiſſe, neque dici & ſcribi ab eo potuiſſe. Ut alia quævis ſilentio præteream, illud obſervare placet, ſi juxta *Lambecii* notationem hoc Feſtum Adſumptionis, quo hunc ſermonem Auguſtinus habuiſſe vulgò creditur in Germanià & Gallià, Caroli Magni tempore, ſub ſeculi videlicet noni initium, *publica auctoritate nondum fuit confirmatum & ſancitum*; non improbabiler credi, illud Auguſtini tempore, integris nimirum quatuor ſeculis ante, in Africà vix fuiſſe ita ſolemniter celebratum Germanis pariter & Gallis non intermiſſuris ſequi & imitari exemplum Eccleſiæ tam illuſtri Doctore fulgentis, & hujus Feſti celebratione ſolemni non parvum Virgini Deiparæ honorem adſcribentis. Quamvis igitur hujus ſermonis, utpote non Auguſtinum agnoſcentis auctorem, auctoritate non teneamur, tamen ne quid prætermiſſe videamur, quod ulla (rectius hic, nulla) ratione ad rem pertinere exiſtimavit *Informator*, ad eum & in *Allegatione* & in *Aviſamento* jam nominatis provocans, depromtis *ſeptem* ex eo dictis, ſpecialiter hoc argumentum illuſtrantibus, breviffimas obſervationes adicere placet ad ſingula, eo ordine obſervato, quem ſuprà ex *Aviſamento* ipſum Informatorum adhibuiſſe vidimus.

Et quidem ad *primum* notet lector, ſi, ubi ſcriptura nihil commemorat ſpecialiter de Virgine, ratione quærendum ſit, quid conveniat veritati, ipſaque veritas fiat auctoritas; quam putet rationem adhibendum, ut veritas inveniat, quæ auctoritatem poſſit facere? Conſultiſſimum certè hic erit, & rationi quam-maximè conſentaneum, eo niti fundamento, quod ſcriptura etſi generale exhibet, dum omnes in univerſum homines peccato & originali & actuali ſubjiciens ſolum excipit Chriſtum, nullà Matris Deiparæ factà mentione, quam in honorem filii alicubi inſinuare non omiſiſſet, ſi verè excepta fuiſſet & è numero peccatorum exempta. *Secundum* ei ſuperſtruitur ratiuncula, quæ pariter indiget demonſtratione, tantum præſupponens Virginis Beatæ ſanctitatem, cui non conveniat, quod aliis omnibus Adami- & Evigenis ſit commune. At ſanctitas, quos Virgini Deiparæ adſcribitur, conſiderari jure deberet tanquam effectus provenientis gratiæ & præſervationis ab originali peccato in primo Conceptionis, vel juxta partiſ adverſariæ hypotheſes, animationis momento factæ, adeoque hanc illa præſupponat merito & prærequirat. *Tertium* à reatu penæ ad reatum culpæ quoad utriuſque ablationem non concludit: Nimirum non ſequitur, eum, cui ob magnitudinem gratiæ, quam à Deo accepit, & hinc dignitatis, itidem à Deo conceſſæ prærogativam in penâ communi aliquid condonatur, ab omni antecedente culpâ ſimul ita liberum eſſe debere, ut dicatur, nunquam ei obnoxius fuiſſe; aliàs de Enocho & Eliâ, quos ſine mortis dolore vivos corpore & animâ ad ſedes beatorum translatoſ fuiſſe, communiior eſt Interpretum ſententiâ, idem dicere cogeremur, eos ob magnitudinem gratiæ & dignitatis ſuæ prærogativam à damnabili opprobrio culpæ divinitus fuiſſe præſervatoſ & exemptoſ. *Quartum* itidem hypotheſi incerti innititur, comparationem inſtituens inter reſolutionem corporis Mariæ in cineres, & adſumptionem originalis peccati tanquam labiſ hæreditariæ à protoplaſtorum lapſu provenientis, dum hujus malum præ illo ſtatuitur multò majus & Matri Deiparæ rationabiliter & quam-maximè incongruens. Sed quia de præſervatione corporis Mariæ Virginis à reſolutione in cineres æquè incerti ex defectu ſufficientium documentorum & teſtimoniorum eſſe cogimur, malè hic à minori ad majus concluditur, cum ſi minus adhuc ſit in dubio, ratio Logica ad majus argumentari prohibeat. *Quintum* reſponſo planè eodem poteſt expediri, imò contra partem adverſariam non immeritò retorqueri. Quia enim ſcripturæ auctoritas expreſſa ad utriuſque confirmationem deſideratur, tutius à definitione abſtinetur; præprimis cum non pauca ſint loca, quæ ſuâ univerſitate omnes in univerſum homines ſub reatu culpæ peccati & penæ mortis continent, & dum non niſi Chriſtum Mediatorem eximunt, Virginem Deiparam non obſcurè videntur includere. *Sextum* à poteſtate Dei ad ejus voluntatem neſcit argumentum, quod tamen ſi ullum habere poſſet locum, nemo non videt, quales inde poſſent deduci conſequentiæ, nec à parte adverſariâ admittendæ. Nam ita dicemus; potuiſſe Deum create hominem omninò impeccabilem, quod tamen factum non eſſe, omnes ſciunt, qui de lapſu protoplaſtorum è Moſè &

Paulo

Paulo accuratius sunt docti & informati contra Præadamitas. *Septimum* tandem & ultimum falsæ iterum insisit hypothese, videlicet corruptionem originalis peccati personalem Virginis constitutionem sequi ex virtute & communi lege ac cursu naturæ, non item ob accedens singulare auxilium Gratiæ eam prævenientis & dignitatis concessæ prærogativam debuisse, contra quam in ordine dicitur, ubi Trutinatoris Panormitani considerationes examini subjiciuntur. Nunc quia his *septem* dictis Augustino præter verum adscriptis pro fundamento substernitur Virginis Deiparæ Adsumtio in Cælum post mortem corpore & anima, quam hodiè indubiam esse volunt superstitionis ejusdem cultores, placet unum & alterum de ea adijcere testimonium, per quæ dubium non planè nullum de ejus certitudine in animo lectoris attentis potest oriri.

Iohannes certè *Beletus*, Theologus ante secula quinque Parisiensis, in explicacione officiorum, quæ jam tum in Ecclesia ex usu & consuetudine recepta obtinuerunt, suam de ea sententiam sequentibus proposuit verbis: *Verum esse, Beatam Mariam, quod animam ejus attinet, adsumtam fuisse certò novimus. An verò corpus illius postea etiam fuerit adsumtum, profecto incertum est. Pie tamen credimus, ipsam integrè adsumtam fuisse, sed prius anima, ac dein corpore.* Sed quomodo pie creditur, id quod est incertum? Ubi simul notari debet, Doctorem hunc *Parisensem* in recensione Festorum Mariæ Virginis de Festo Conceptionis ita mentem suam explicasse: *Festum Conceptionis aliqui interdum celebrarunt, & adhuc fortassis celebrant: sed authenticum atque adprobatum non est. Enimvero prohibendum potius videtur, in peccato namque concepta fuit.* Non multò post hunc *Guilielmus Durandus*, Mimatensis Episcopus in eisdem argumenti opere ita de hac scripsit: *Hieronymus dicit, quomodo Beata Maria fuerit adsumta, sive in corpore, sive extra corpus, nescio, Augustinus vero dicit, quod in corpore. Veritas tamen est, quod primo adsumta est in anima, utrum vero corpus remanserit in Terra, incertum habetur, & melius est pie dubitare, quam aliquid circa hoc temere definire. Pie tamen est credendum, eam totaliter fuisse adsumtam.* Verum & hic non videt, pie non posse credi, de quo melius est pie dubitare, quam aliquid temere definire. Idem in antecedentibus de Festo Conceptionis hæc habet: *Quidam faciunt Festum de Conceptione Beate Mariæ, dicentes, quod sicut celebratur de morte sanctorum, non propter mortem, sed quia tunc recepti sunt nuptiis æternis, similiter potest celebrari Festum de Conceptione, non quia sit concepta, quia in peccato est concepta, sed quia Mater Domini est concepta, adferentes, hoc fuisse revelatum Abbati cuidam constituto in Naufragio, quod tamen non est authenticum, undè non est adprobandum, cum in peccato fuerit concepta, scilicet per concubitum Maris & femine, eo ex corpore Juris Gratiani citato Augustini testimonio, quod ordine secundum ex libro de Fide ad Petrum contra Bellarminum & Informatorem Basileensem est vindicatum. Seculo superiore *Cajetanus* in peculiaribus opusculo de Conceptione tradidit, *Adsumtionem corporis Deiparæ solum esse probabilem, castigatus ob id post alios non ita pridem ab Andrea de Mendo, opinionum hodiè nimis benignarum Ponderatore, addens causam, quod nimirum certa sit illa Adsumtio ex traditione Ecclesiæ, illam (hodiè) celebrantis, atque alias oppositum esset probabile, & ut tale defendere liceret, quod non præstaretur absque scandalo & temeritate.* Ante omnia autem debet notari, quod *Baronius* de hac Virginis Adsumptione acturus in antecessum exerte protestetur, *neque ex scriptis Canonicis, neque ex antiquorum Patrum testimonio eam roborari posse, sed majorum traditione ad posteros, quæ de eâ habentur, esse delapsa, atque probatorum Authorum, postea scriptorum monumentis designata, probatos Auctores clarè satis ab antiquis Patribus discernens, addito, certum esse, quod falso hæcenus sermo de Adsumptione Virginis sub nomine Augustini latuerit, cum in eo citetur Isidorus, & hinc Lovanienses quoque in angulum rejecisse, pertinentem videlicet inter illas apocryphorum quisquillas, de quibus scribit, quod potius detrahant, quam probeant veritatem, nobis jam ad ultiores Augustini vindicias contra Informatorem Basileensem redeuntibus, qui dum in Allegatione sexta ad hyperbolica quædam Virginis Deiparæ Elogia provocat, quasi ex Augustini genio profecta, & tamen indicare non potuit, ubi locorum Augustinus hæc scripserit, nullibi etiam in genuinis ejus scriptis similia occurrant, imò talia scribere non potuerit, nisi doctrinæ, quam alibi sæpius de Christo-unico peccatorum refugio & credentium reparatione tradidit, contrarius eadem, qua tueruntur proposita, facilitate tanquam non agnoscentia Augustinum rejiciuntur.**

Quæ autem dictus Informator, quamvis itidem nullo capite citato, ex libro Augustini de *Agone Christiano* laudavit, sicut ab Augustino scripta facile concedimus, ita

immaculatæ Conceptioni Virginis Deiparæ ea infervire non videmus. Comparationem videlicet aliquam influit sanctus Pater inter Evam & Mariam, *per illam dicit mortem nobis accidisse, per hanc verò vitam nobis esse natam.* Quid autem hoc ad immaculatam Matris conceptionem? Nec sequentia evincunt eam, utpotè in quibus Doctor augustus manifestè loquitur *non de Persona, sed natura Matris,* quam Filius Dei ab ea accepit, adeoque victoriam de Satanâ & liberationem generis humani ab ejusdem subversione non Personæ, sed Naturæ Matris à Filio Dei susceptæ adscribens, id quod statim ab initio libri notanter indicavit & explicavit: *Quia diabolus nostram deceperat naturam, dignatus est unigenitus Dei Filius ipsam naturam nostram suscipere, ut de ipsa (nimirum, Naturâ) vinceretur, & quem ipse semper sub se habet, etiam sub nobis cum esse faceret.* Ita in sequentibus porro scripsit: *Filius Dei hominem adsumsit, & in illo humanaperpessus est. Hæc Medicina hominum tanta est, quanta non potest cogitari.* Hæc Augustinus de Naturâ Matris Deiparæ à Filio Dei adsumtâ, non verò de personâ ejus, ut Patres Concilii Basileensis *Informator* hic non benè informavit, quod aliàs etiam non semel observare datur. Ut enim jam progrediamur ad Allegationem ejus *septimam*, quâ respondere conatur ad ea, quæ contra immaculatam Virginis Deiparæ Conceptionem ex Augustino sacra scripturæ de universali generis humani post lapsum corruptione oracula hic & ibi explicante testimonia, solent urgeri, *prima* Autoritas exhibet illa Pauli verba, *quibus omnes peccavisse homines dicuntur*, Augustino non solum in libro *de quinque Blasphemis*, qui tamen hodiè sub inscriptione hac inter ejus opera non legitur, sed & statim sub initium libri *de natura & gratia* eundem cum Aposto catholicissimum notante; *Informator* præter ea, quæ cum supra jam ad hunc librum in genere vidimus observasse, porro notat, Augustinum in eo agentem contra hæresin Pelagianam non disceptare super hoc quasi reputetur impossibile, hominem sine aliquo esse peccato, sed super hoc, cujus auxilio hoc possibile sit, *Natura an gratia?* Atqui infra in tractatione *de legis impletione* dabitur occasio ostendendi, quæ in hoc libro circa hanc Questionem Augustini fuerit mens & sententia constans, ac liberabitur *Chemnitius* à gravi accusatione, quasi Questiones, *utrum præcepta servari possint, & an possit homo vivere absque peccato?* confuderit, quas tamen ad eò diversas esse scribit Bellarminus, *ut ad priorem semper Augustinus responderit adformando, ad posteriorem negando.* Nunc illud sufficiat iteratò monuisse, Augustino cum Pelagianis neque solum de Originali peccato, neque etiam de actualibus solum peccatis, sed de utrisque, diverso tamen respectu fuisse litem. Sicut autem ea Augustini verba, quæ pars adversaria quasi in acie solet collocare, & expressum Virginis Deiparæ continent exceptionem, principaliter & primario de peccatis actualibus agere ostensum fuit; ita si nunc, quæ sub initium ejus libri leguntur, expendamus, constabit, ea principaliter & primario de peccato agere originali, de quo ante-quàm de peccatis actualibus exindè provenientibus, fuit agendum, radice fructus antecedente. Et quia nobis quoque hic præcipua est controversia de peccato originali, num ei Virgo Deipara ex Conceptione cum cæteris Adami- & Evigenis fuerit obnoxia, id eò illuc quoque & non aliorum respectus est habendus cum Augustino.

Ad secundam autoritatem simili locutione generali universum genus humanum sub peccato concludentem, Apostolo iterum scribente, *peccatum per unum hominem in mundum intravisse*, Augustino etiam id de omni prole ab Adamo & Evâ explicante, dum *Informator* provocat ad responsum octavo rationum medio oppositum, & instantiæ loco Christum nominat tanquam generis humani suppositum, ne lector hoc aliquid momenti habere putet, breviter informandus est. Nimirum distinguit Doctorum Doctor inter universalitatem *Logicam & Politicam*, mentem suam ita explicans, ut dicat, *in universalitate Logica unam particularem dici intermere universalem, politica autem universalitati non contradicere distrabentem ab ipsa unam vel plures etiam particulares; atque respiciendo communem loquendi modum observari, quod is ut plurimum in locutionibus hinc universalibus hanc non illam attendat universalitatem, & similiter omnem se artem habere & scientiam quia & sacram quoque scripturam, & in ea Apostolum præprimis Paulum uti hac universalitate Politicâ, ut & ejus ductu Patres Apostoli mentem explicantes.* Sed, ut de ipso distinctionis valore nunc non dicam, neque scopus Apostoli, neque intentio Augustini hanc admittit universalitatem *Politicam*, quia uterque Adamum quasi stirpem proponit in radice vitiatam, undè non-nisi proles vitiosa

riosæ est & fructus stirpi æqualis, cum juxta Christi oraculum arbor mala non possit nisi
 malum ferre fructum. Quamvis igitur Christus, tanquam *suppositum*, non generis
 humani propriè, sed in genere humano, quasi per instantiam videatur universalitatem
Logicæ interimere, solus tamen est & manet, quem & Paulus & Augustinus excipiunt,
 nullâ significatione factâ, quod præter eum aliquis alius, vel alia, nominatim Virgo Dei-
 para debeat excipi, quam potius carnem peccati habuisse non semel dixit. Ad *ter-*
tiam ex Paulo auctoritatem Augustini iterum explicatione firmatam non sine utrius-
 que mentis perversione respondet Informator Basileensis, locutiones utrobique catho-
 licas & universales, quo & per unius delictum in omnes homines condemnationem venisse,
 & per unius Gratiam omnes justificationem accepisse docetur, in particulares & restri-
 ctivas permutans, quasi scripserit Apostolus & ad ejus sensum Augustinus, quod sicut
 omnes, qui condemnantur, condemnentur non ex alterius, quam ex primi parentis de-
 licto, ita etiâ qui justificantur, justificentur non nisi per gratiam; quæ etsi sano sensu pos-
 sint admitti, non exhauriunt tamen vim verborum Pauli ac explicationis Augustinianæ,
 nec exinde huc ad præfens institutum possunt applicari, nisi perquam impetrentur.
 Et si Informator obtineri posse existimavit hac ratione, Virgine Deiparam & a con-
 demnatione per Adami delictum attracta vel attrahenda, & hinc etiâ à justificatio-
 ne per Christi meritum impetrata vel impetranda fuisse liberam & exemptam, contra-
 dixit Bellarmino, quem supra in responsione ad tertium ex Augustino argumentum vi-
 dimus concessisse, *Beate Virgini necessariam fuisse remissionem peccatorum, & Christum*
uti omnium hominum, ita ejus quoque fuisse redemptorem, quamvis addita explicatio ma-
 nifeste absurditatis sit convicta. Quod autem addit porro, Augustinum in epistola
 ad optatum hoc Apostoli oraculo utum loqui de *lege communi*, nec excludere singula-
 ris Privilegii gratiam, itidem supra jam est indicatum, ut aliquis à lege communi per
 singulare Privilegium dicatur exclusus, certis & indubitatis opus esse documentis, sine
 quibus in omni jure talis exceptio est & non immeritò habetur pro invalida & nullâ.
 De exemplis eorum, qui in utero Matrum dicuntur *sanctificati*, quod videlicet hæc
 sanctificatio non aboleat omninò peccatum originale, quasi id nunquam adfuerit, ite-
 dem lector jam informatus est, ut ea repetere cum tædio minus sit necessa-
 rium.

Quia verò post in responsione ad medium ex rationibus *Sextum* auctoritate Au-
 gustini, vel potius *Zosimi* Pontificis ab Augustino in eadem Epistola ad optatum lauda-
 ti confirmatum prolixius respondit Informator, audiendus hic simul erit, & informan-
 dus lector. *Primo* dicit, Augustinum in ea ad optatum Epistola contra Pelagianos dis-
 putare, cum quibus in eo, dum parvulos nasci sine peccato originali, & homines ab-
 que gratia Dei posse mandata ejus implere, Doctoribus Pontificiis nihil sit commune,
 atque adeo, quæ Augustinus scripsit contra Pelagianos, hic locum haberi non posse
 vel debere. Non ero rigidior justo, ut Doctores Pontificios in omnibus similes di-
 cam esse Pelagianis. At si dixerò, eos in hac ipsa Quæstione de immaculata Beate
 Virginis Conceptione idem cum iis statuere, & quasi piam hæc proponere doctrinam,
 nullam fecero eis injuriam. Vidimus nimirum antè ex vexatissima, at tamen ad liqui-
 dum deducto Augustini testimonio, Pelagianos in numero sanctorum & sanctarum
 utriusque Testamenti, qui ex eorum sensu non modo non peccasse, sed justè etiam vixisse
 referuntur, etiam Domini Matrem recensuisse, addito, *Eam sine peccato confiteri, ne-*
cessum esse pietatis, hæc cum observatione, non sine causa videri ab hac Pelagianorum sen-
 tentia desumptum, quod hodiè opinio de immaculata Beate Virginis Conceptione
 communiter dicatur pia, consultius facturis ejusdem Patronis & juratis defensoribus, si
 eam non sub hoc dubiæ & suspectæ, atque sic ingratae Deo pietatis, sed potius sub indu-
 biæ & divinitus confirmatæ Veritatis elogio publicè proponerent. *Secundo* dum In-
 formator iterum dicit, & *Zosimum* Pontificem & cum vel ex eo Augustinum in hac
 Epistola loqui de lege communi, à quâ etiâ excipi debeant in utero Matrum *sanctifi-*
cati, ex antè jam dictis habet responsum. Cætera quæ opponit, ad partis adverſaræ
 provocans doctrinam, juxta quam Virgo Deipara ante Baptismum sit sanctificata, ad-
 dito, si Epistola Augustini & doctrina *Zosimi* Pontificis in ea præter sensum jam indi-
 gitatum pro regula Fidei Catholicæ esset agnoscenda, dicendum esse, *Virginem Deipa-*
ram fuisse in peccato per annos quadraginta, quia tot & plures credatur annos habuisse,
quando Christus instituit Baptismum; ad Evangelicos non pertinet, sed ad originis Præ-
 dica-

dicatorum fcriptores, quibuscum hic Evangelici non faciunt. Diftinctio inter *actum captivitatis* fub peccato, verius paffionem, vel actum potius paffivum, & *aptitudinem*, imò neceffitatem fubjectionis vel captivitatis, hanc, non illam vel illum Virgini Deiparæ competere ftatuens, gratia fingularis dono iterum prætenfo; inter fupranotatas principiorum petitiones & hypothefes nondum probatas neque etiam probandas debet referri, adeoque nullo indiget refponfo. *Tertio* dicens, Auguftini doctrinam in hac Epiftolâ non effe extendendam ultra debitum, cum ille tum fuo tempore de animæ rationalis origine dubitari poffe fine Fidei labe fcripferit, hodiè autem certafit Fides catholica de ea, rem, quem tractamus, ex parte Informatoris non juvat. Nam, ut non repetam, quæ de hac Quæftione controuersâ ex Auguftino fati prolixè fuerunt deducta, ad quæ in proximè fequentibus etiam lector iteratò deducetur; hic illud obferuaffe in antecessum potest fufficere, quæcunque inter fententias fibi oppofitas attendatur, & five animam rationalem à Deo noviter creati, five ab anima Adami per Generationem traduci credamus, neutram earum quidquam facere pro Virgini Deiparæ ab originali peccato immunitate, fed quæcunque ex eis eligatur, indè deduci peccatum originale, nifi fingularis illud gratia Privilegium oftendatur, quod pars aduerfaria toties hætenus prætenfit, fed absque teftibus, & hinc in irritum. *Quinta* nunc fequitur Authoritas, oraculo Chrifti nixa, quo nonnifi ægrotis Medicum oftenditur effe neceffarium, Auguftino ex hinc docente, *nulum sine Chrifti gratia sanum esse*. Informator concedit, Virginem Deiparam ex natura neceffitate infirmabilem indiguiffe Medico, & quidem *plus-quam homines ceteros*, nimirum ob continuam Medici adfidentiam, quâ opus ceteri non habeant, nifi donec ab infirmitate curentur, addens pro illuftratione exempla Medicorum in aulis Regum & Principum, eorum confilio ab infirmitatibus præfervandorum. At Virginem Beatiffimam fempet fuiffe sanam, quod Informator ad Auguftini teftimonium docet, id est, à peccato originali, omnium videlicet morborum fpiritualium radice & causâ, à primo Conceptionis vel (juxta partis aduerfariæ explicationem proximè excutiendam) animationis momento liberatam, & tamen Chrifto indiguiffe Medico, quâ ratione conveniant, non patet; nec comparatio Archiatrorum in Aulis huc quadrat. Qui enim sano funt corpore & prosperâ fruuntur valetudine, varias morborum caufas habent in fe, contra quas, ne in effectum deducantur, Medicorum confilia, fi iis obtemperetur, non parum profunt. Verum juxta partis aduerfariæ hypothefes in Beatâ Virgine ob prævenientem gratiam & hinc à peccato originali præfervationem nulla superfuit peccati radix, nulla morbi alicujus fpiritualis caufa, & hinc nulla ulterior Chrifti tanquam Medici Gratia eidem neceffaria, utpotè quâ Adamus etiam non indiguiffet, fi in concreata primùm fanitatis ftatu constans permaniffet. *Nona* fuper adhuc est authoritas, ad eam provocans Apoftoli authoritatem, quâ unus, nempe Chriftus, *pro omnibus dicitur fuisse mortuus*, Auguftino ex hoc concludente, *omnes contrahere peccatum originale*. Dum verò Informator more folito iterum contra hanc catholicam locutionem excipit interrogando, *ubi specificè legatur, quod Chriftus pro Virgine Mariâ tanquam peccatrice fuerit mortuus?* uttaceam, Apoftolum alibi, nimirum loco ante citato, notanter fcripiffet, *vix aliquem mori pro homine iusto*, undè per legitimam deducitur confequentiam, Chriftum non dici poffe Matris lux redemptorem, ac mortuum pro eâ, nifi pro peccatrice: oftendit certè hic Informator, fe artis Logicæ imperitum nefciviffe argumentari à genere ad fpeciem & individua, & quod polito genere in dictis de omni omnes fubintelligantur fpecies & individua, è contrario autem in dictis de nullo omnis ceffer exceptio, nifi clariffimè indicata & expreffa. Estque hætenus non femel nec perfunctoriè oftensum, eam Beatæ Virgini exceptionem, quam in uno faltem loco propofuit Auguftinus, & quâ Informator hic iterum est ufus, omnimodam à peccato & originali & actuali exceptionem non inferre, fed in honorem Filii ab Auguftino pro fe tantum, non autem nomine totius Ecclefiæ factam effe.

Post Authoritates è fâcrâ fcripturâ, teftimoniis Ecclefiæ Doctorum, & inter eos Auguftini firmatas, Informator ad ea tranfit media, quæ rationibus nituntur ab iisdem Doctoribus & nominatim Auguftino iterum exhibitis contra immaculatam Beatæ Virgini Conceptionem. Prætermiffio autem nunc *primò*, teftimonia ex libro de Fide ad Petrum fuppeditante, quæ in Examine Refponfionis Bellarmini ad fecundum

Chemnitii ex Augustino testimonium fuerunt vindicata; ad *secundum* rectâ progredimur, in quo ex variis Augustini opusculis occurrunt, quæ vindicias desiderant, Ex eorum numero *primum*, quod Informator Responso quodam tentavit infirmare, est, quo sanctus Doctor Mariam æque ac Adamum scripsit & docuit esse mortuum *propter peccatum*; quasi diverso significato id intelligendum sit, ita ut Adamus dicatur mortuus propter peccatum, videlicet proprium, Maria itidem dicatur mortua propter peccatum, sed *Adami, non proprium*, undè non putat inferri posse, *Beatam Virginem contraxisse peccatum originale*. Quia autem dici posset, Augustinum id non expressisse, quod Maria fuerit mortua propter Adami peccatum, sed sine omni aditione & restrictione *propter peccatum*; idèd Poza *Elucidator* inter ea Augustini & aliorum Ecclesiæ Doctorum testimonia, quæ in hac quæstione controversia ab aliis depravata aut truncata scribit, hoc etiam in specie retulit, observans, illud in Impressione Lugdunensi & Venetâ superioris seculi cum *Adami* additione legi. Potuisset addere Parisiensem, quâ ego hætenus utor. Sed his, & si quæ plures hanc exhibent lectionem cum *Adami* additamento, opponere licet ultimam Enarrationis in Psalmos Editionem paucos ante annos *Antverpiæ* opera Doctorum Lovaniensium ad Exemplaria, ut titulus promittit, *Manuscripta* castigatam, quæ additionem hanc notanter omittit, eoque testatur, eam nec in Manuscriptis Codicibus reperiri, quod satis est. Addo, neque Patrem augustum Virginis Deiparæ mortem ad solum Adami peccatum potuisse hic restringere, quasi ejus solum respectu, & non ob proprium quoque peccatum morti fuerit obnoxia, cum id soli Christo adscribat, quod propter aliena mortuus sit peccata, videlicet ad delendum ea. Etposito, non concessio, addidisse Augustinum huic sententiæ, & scripsisse, quod Maria *propter Adami peccatum* sit mortua, ex quo putat Informator Basileensis, infringi eorum consequentiam, qui Virginem Deiparam in originali peccato statuant ex hoc etiam testimonio conceptam, non id tamen obtinebit; quia illud Adami peccatum, propter quod Maria dicitur mortua, non considerandum est quasi alienum, sed proprium simul & commune, commune omnibus Adami & Evigenis, solo Mediatore excepto, proprium verò Mariæ ob individualem ab Adamo & Evâ generationem, utroque respectu ita habendo, quo Augustinus verbis à Bellarmino in capite sequenti laudatis ad sensum Apostoli bene scripsit, *unum hoc esse peccatum, in quo omnes peccaverunt*, id quod jam in sequentibus locorum ex opere de *Genesi ad literam* vindiciis erit observandum. Nam quæ potèd Informator de Metonymia effectus pro causa ad obscurandum hoc Augustini testimonium ex ipso profert Augustino, quemadmodum sancti Patris mentem non ritè percepit, ita non bene præsentati instituto applicavit; nimirum negligens attendere, quod quam-maximè debebat, etsi in figuratâ locutione hic tropus occurrat, tamen effectus positionem non esse exclusionem causæ, sed potius vi significatus inclusionem ejus; quia alias non esset verè tropus, nec inter figuratas referri deberet locutiones. Nunc ut ad vindicias testimoniorum ex laudato opere de *Genesi ad literam* fiat transitus, quæ itidem medio rationum *secundo* exhibentur, prolixus quidem est in eorum infirmatione Basileensis Informator, sed ut plurimum eadem oberrans chordâ, & non nisi peregrinum augustissimo Doctore adfingens sensum. Ut enim ostendat, Augustinus, solum Christum non habere carnem peccati, sed juxta dudum Apostoli similitudinem carnis peccati, manifestissimum discrimen facit inter conceptionem Filii & Matris, exerte scribens, *Virginis Deiparæ carnem venisse quidem de propagine peccati, non tamen de propagine peccati concepisse*. Informator quod huic veritati apertissimæ opponat non inveniens, hypothesebus iterum suis innititur, juxta quas stat ei sententia, carnem Virginis venisse quidem de propagine peccati, *sed animam ejus tamen sive personam originali peccato nunquam fuisse infectam*; & illam carnem posse dici carnem peccati, *in qua fuerit vis transfusiva originalis peccati, quæ carnem potuerit contingere, nunquam transfundere*, etiam hic non videns, quod jam est ostensum, se & principium petere, & sibi met iterum contradicere, dum in antecedente responso ad parallelum Augustini ex alio contra Julianum opere responsum quasi certum pronuntiavit, *In carne non esse peccatum, prout culpa dicitur*, quæ cum his simul stare non possunt, ubi carnem Mariæ Virginis agnoscit dici posse carnem peccati, venientem de propagine peccati, in quâ fuerit vis transfusiva origi-

NB.

originalis peccati, & tamen ejus animam sive personam originali peccato nunquam fuisse infectam Patres Concilii malè, si non pessimè informans. Et sequitur omnino ex Augustini sententia, quia solus Christus è numero peccatorum exemptus ideo dicitur, quia non conceptus fuit per legem Concupiscentia, per quam dicit conceptam ejus Matrem, ideo eam non excipi vel excludi, sed includi debere, quidquid etiam Informatori præter & contra rationem disputanti videatur; qui dum porrò ex solà, ut videri vult, liberalitate concedit, potuisse in Virgine vel in ejus carne esse legem fomitis & concupiscentia, *nunquam tamen originale peccatum*, sibi iterum ex more contradicit, & notissima absurditatis reum se facit. Neque differentia inter moriendi necessitatem, & originale peccatum exemplo Christi illustratà quidquam infert, quia ex mente sancti Doctoris paulò ante est ostensum, Mortem Christi alium planè, quam Virginis Mariae mortem habuisse respectum, neque instantia hac infringi universale & Pauli & Augustini pronuntiatum.

Debet etiam iteratò inculcari contra Informatorem, effectum hic nunquam considerari sine causà præcedente, neque quenquam hominum pena originalis peccati obnoxium dici posse & debere, nisi prævia ejusdem culpa & reatu. Quadruplex autem ille modus, quo ad aliquem pertinere dicatur originale peccatum, quartus præsertim, quo Informator fingit, posse dici pertinere illud ad Virginem Deiparam *quoad contrahendi modum, non quoad culpæ reatum*, & absurdus est, sibi quemetipsi contradictorius, & simul solà nititur potentia, à quâ tamen ad existentiam non ritè concludi, etiam tyrones in logica norunt. Et dum iteratò negat sequi, quod Beata Virgo contraxerit originale peccatum, *etsi modus conceptionis ejus fuerit velut contrahentium originale peccatum*, id negat, quod nemo prudens & intelligens rerum sine dispendio, qua pollet, autoritatis potest negare. Quin & simile de hæc ex adulterio vel alio quovis coitu damnato impertinens est, secundum ea, quæ paulò ante Bellarminus ex Augustino ad mentem Pauli observavit, *unum Adami esse peccatum, in quo omnes ab eo nati, nimirum juxta consuetum naturæ ordinem, peccaverunt*; adeoque origo omnium Adami & Evigenarum non solum ratione causæ post lapsum, sed & in se & ratione effectus est culpabiliter vitiosa & vitata. Tandem quod atinet judicium Augustini de hoc opere suo in Genesin retractationibus insertum, *quod nimirum plura sint quesito in eo, quam inventa, & eorum que inventa, pauciora sint firmata, cetera autem ita in eis proposita, velut requirenda adhuc*, quo & me supra alicubi usum, nisi memoria fallit, memini; nihil illud præsentì obest Instituto, quia quod in laudatis ex eo opere testimoniis habet Pater augustus, in aliis etiam pluribus scriptis occurrit, adeoque pro constanti ejus doctrinâ debet agnosci, quam sicut nullibi retractavit, neque etiam nisi contra mentem Apostoli retractare potuit; ita per testimonium ejus ex libro de *Natura & Gratia* desumptum, post opus de Genesi scriptum, nihil huic sententiæ universali esse detractum, supra sufficienter est ostensum. Solum nunc super adhuc est illud ex hoc opere testimonium, quod in serie eorum, quæ ad *secundum* ex rationibus medium agnoscunt Augustinum, inter prima quidem legitur, at ab Informatore locum in responsione accepit ultimum, *quo nihil incoinquinatus Virginis Deipara utero dixit sanctus Pater, dictus autem Informator loco Glossæ scripsit, videri hic dicendum, quod sub DEO non fuerit quidquam immaculatus sacratissimo Virginis utero, & videri ex hoc manifestissimè sequi, quod Beatissima Virgo non contraxerit originale peccatum*, hac addita ratione, *quia aliàs aliquid reperiretur incoinquinatus Virgine, illud nimirum & pro tempore eo, in quo nulla fuit macula*, nominatim Angelus in bono confirmatus, Satanas pro tempore creationis suæ, primi homines in Statu Innocentiæ à DEO concreatæ; dum è contrario oporteat hoc Augustini dictum intelligere, quod Virgo Beatissima immunis ab omni macula originali fuerit *pro tempore quocunque*, imò juxta doctrinam Thomæ excedat nominatim Angelos in puritate, videlicet in Bono confirmatos. Quæ Trinitator circa hunc notavit locum, à jam dictis non differunt, adeoque specialem non desiderant recensionem, & hinc nullam quoque Responsonem. Contra Informatorem verò notandum, quæ ipsi videntur, aliis itidem oculatis non videri, atque pertinere hæc ad Theologiam invisibilem; id est, *videtur per non videtur*,

ubi clara requiruntur testimonia, remouetur, in primis ubi non videtur clarioribus nititur & confirmatur. De cætero nihil omnino est absurdum, si angeli non solum in bono confirmati, sed etiam mali, & ita quoque Protoplasti in statu Institutionis, dicantur esse & fuisse puriores Virgine Deiparæ, utpotè quibus nullum planè debitum ad contractionem mali adhæsit, quod tamen Mariæ Virgini ob carnalem ex Adamo & Evâ conceptionem adhæsisse, ipsi immaculatæ Conceptionis Patroni affirmant. Et si Patris augustissimi mentem ritè ponderemus, ac verba hæc accuratius ex debito intueamur, quibus nihil incoquinatius utero Virginis Deiparæ dixit esse, ea impertinenter planè ad immaculatam ejus conceptionem trahi videbimus, quæ de immaculatâ ipsius Christi conceptione agunt apertissimè, ut proximè sequentia docent manifestè, dum de Beata Virgine porrò scribit sanctus Doctor, *ejus carnem, etiamsi de propagine peccati venerit, non tamen de propagine peccati concepisse*, ubi scribere debuisset, conceptum fuisse, si immaculatam Matris conceptionem hic adstruere voluisset.

Ad medium sequens tertium, & quæ ad Augustini testimonium ex libro de *Naturâ & Gratia* desumptum atque ad Lombardi explicationem respondit Informator, supra jam sufficienter sunt expensa, ut ex ea, quæ ad Zosimi Pontificis testimonium ab Augustino laudatum, quod medium ex rationibus sextum exhibet, fure ab eodem reposita, addo, quæ in secundæ partis secundo *Avisamento* sive *Monito*, post allegationem primæ partis tertiam, ex fictitio sermone de *Assumptione Virginis* lectori non sine fastidio sunt obtrusa. Duo tantum nunc restant ex Augustino, si ita videtur, testimonia, unum, quo Informator immaculatam Deiparæ Conceptionem probare, alterum, quod contra eam ab Antagonistâ objectum infirmare contendit. De utroque tribus, quod ajunt, verbis agendum. Prius quidem è sermonibus *ad Fratres in Eremo*, hyperbolicis Mariæ Elogiis referunt, per ea, quæ præter alios ipse Bellarminus de hoc opere observavit, omnem apud cordatos & sinceritatis amantes amittit auctoritatem, ut in nullum planè censum debeat venire, ubi de controversâ agitur Quæstione. Posterius autem, verba Esaiæ, *omnes nos quasi oves erravimus*, Augustini explicatione, quasi *voce omnium Christi membrorum* exhibens, non infirmatur per id, quod Informator iteratò dicit, sed non probat, *Virginem Deiparam sub his generalibus non comprehendit*, quia hætenus ratio fictitiæ exemptionis deest; neque etiam exinde ductam pro originali peccati reatu à Virgine Deiparâ in Conceptione à Parentibus passivâ suscepto consequentiam læbetactat, si Glossa, quæ dicitur ordinaria, hic obtineat, ut Prophetam de peccatis actualibus loqui credamus, cum peccata actualia præsupponant originale, & fructus testimonij præbeat de radice. Atque sic hætenus Informatorem male informatum, & hinc non melius informantem, fortè non absque rædio audivimus, undè quid de Concilio, cujus Patres conscriptos ex officio debuit informare, sententia in hac quæstione sit habendum, patet facile.

Succedat nunc *Trutinator* Panormitanus, novâ methodo, ut videri voluit, hanc Controversiam tractans, breviter cum novis, quas promittit, mercibus censuræ & examini debito submittendus, ut & hinc constet, an, quod priores non potuerunt, Augustinum non invitum ad suas traxerit partes, atque eripuerit adversariis. Hic ut ostendat, nomen Conceptionis apud Augustinum & alios Patres, non significare nisi *primam receptionem seminum antecedenter ad primam fetus animationem*, inter alia ad duo S. Scripturæ V. T. loca, Augustini auctoritate firmata provocat, quorum prius ex Psalterio Davidis, posterius ex libro Jobi est desumptum. E priori ut id extorqueat, septem observationes Augustini verbis adsuit, quas rem hanc non conficere, ipse verborum Augustini tenor ostendet, qui supra ommissus, huc omnino reponendus est, & ea quidem seite, qua ipse *Trutinator* lectori suo exhibuit. Ita autem ad Psalmum quinquagesimum & primum Augustinus à *Trutinatore* laudatus: *Eccè, in Iniquitatibus conceptus sum* &c. tanquam diceretur, vincuntur illi, qui fecerunt, quod & tu David: non enim hoc parvum malum, parvumque peccatum, (*videlicet*) adulterium & homicidium. Quid illi, qui ex quo nati sunt de ventre Matris suæ, nihil tale fecerunt? Etiam ipsis imputas alia peccata, ut ille omnes vincat, (*nimirum, Deus bonitate sua*) cum cæperit judicare? Suscepit personam generis humani David, & omnia attendit vincula, propaginem Mortis consideravit originem Iniquitatis advenit, & ait,

ait, *Ecce, in Iniquitatibus, &c.* Numquid David natus erat de adulterio, & de Jef-
 fe, Viro iusto & conjugē ipsius? Quid est, quod se dicit in Iniquitate conceptum,
 nisi quia trahitur iniquitas ex Adamo? Etiam ipsum mortis vinculum cum ipsa ini-
 quitate est concretum. Nemo nascitur, nisi trahens pœnam, trahens meritum pœ-
 næ. Dicit & alio in loco Propheta, *Nemo mundus in conspectu tuo, nec infans, cujus*
est unus dici vita super terram. Novimus enim ex Baptismo Christi peccata solvi, &
 Baptismum Christi valere ad remissionem peccatorum. Si infantes omni modo
 sunt innocentes, cur Matres ad Ecclesiam cum languentibus currunt? Quid illo
 Baptismo, quid illa remissione dimititur? Innocentem magis video flentem, quàm
 irascentem. Quid diluit Baptismus, quid solvit illa Gratiæ? Solvitur propago tibi,
 quia si loqui posset infans ille, tibi diceret, & si jam haberet intellectum, quem habe-
 bat David, responderet: Quid me attendis infansem, numquid mea vides facino-
 ra? Sed, *ecce, in iniquitate conceptus sum &c.* Præter hoc vinculum carnalis concu-
 piscentiæ natus est Christus sine maculo ex Virgine de Spiritu Sancto concipiente.
 Non potest iste dici conceptus in iniquitatibus, non potest dici, in peccatis Mater ejus
 in utero cum aluit, cui dictum est, *Spiritus Sanctus super veniet in te, &c.* Non ergò
 in iniquitate idè concipiuntur homines, & in peccatis in utero à Matribus aluntur,
 quia peccatum est misceri conjugibus, sed quia illud, quod fit, utique fit de carne pœ-
 nali; pœna enim carnis mors est, & utique inest ipsa mortalitas. Undè Apostolus
 non moriturum corpus dixit, sed mortuum; *Corpus est mortuum, inquit, propter pec-*
catum &c. Quomodo igitur sine vinculo peccati nascitur, quod concipitur & se-
 minatur de corpore mortuo propter peccatum? Opus hoc castum in conjugē non
 habet culpam, sed origo peccati secum trahit debitam pœnam. Non enim Mari-
 tus, quia maritus est, mortalis non est, aut aliundè nisi peccato mortalis est; erat enim
 & Dominus mortalis, sed non de peccato suscepit pœnam nostram, & idè solvit
 culpam nostram. Merito igitur in Adamo omnes moriuntur, in Christo autem
 omnes vivificantur. *Per unum hominem enim;* ait Apostolus, *peccatum in hunc*
Mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines perti-ansit, in
quo omnes peccaverunt. Solus esse infans innocens potuit, qui de opere in Adamo
 non est natus. Debuere omninò huc adscribi verba Patris augustissimi, ut ex eorum
 tenore lector judicandi peritus agnoscat, quam malè ea pensitaverit Trutinator, dum
 suo adplicare ausus est scopo, quæ nimis procul ab eo abludunt. Quocunque enim
 veratur hoc Augustini testimonium, nullibi ex eo etiam per vim adhibitam expri-
 metur, nomen Conceptionis non significare nisi primam Seminum conceptionem an-
 tecedenter ad primam fetus animationem. Et omninò fecisset Trutinator aliquod
 operæ pretium, si ex testimonio sancti Doctoris tam prolixo ea digito indice ostendisset
 verba, quæ putavit instituto aliquatenus in servire. Ut enim taceam, Augustino du-
 plicem hominis in utero conceptionem fuisse ignorissimam, id quod ipse Trutinator
 non obscurè diffitetur, etiam si animæ hominis immediata creatio ei præ ejus mediata
 traductione probabilior fuisset visa, cujus tamen contrarium ad caput præcedens è tes-
 timoniis non adèdè illiquidis fuit ostensum, non tamen sequeretur exindè duplex
 Conceptio, nec tanto distingui deberent intervallo à se invicem ipsa conceptio semi-
 nis ab ejus animatione, sicuti notum est ex iis, quæ circa hujus Controversiæ illustra-
 tionem pro & contra ab utraque disputantium parte juxta hypotheses utrobique re-
 ceptas solent quasi indubia defendi. Imò si hujus testimonii verba accuratè per-
 pendamus & trutinemus, non solum nihil de duplici conceptione aut distinctione
 Conceptionis seminum ab ipsa fetus animatione in iis observare dabitur, sed potius
 omnia unam eandemque conceptionem & animationem testabuntur; præsertim si
 eam attendamus hypothesin, quam supra non semel nostræ proficuum sententiæ vi-
 dimus ab Informatore Basileensi ante plus quàm duo secula suppeditatam, in carne,
 (adeoque etiam in carnali conceptione) non esse peccatum, *prout culpa dicitur,* cer-
 tumque sit juxta ipsum Trutinatorem, Regium Pfalten agere hic de carnali conceptio-
 ne. Addo, etiam si ex abundantia, ad hominem disputando concedatur illa duplex
 conceptio vel primæ feminum conceptionis distinctio ab insequenti fetus ani-
 matione, Trutinatori tamen adhuc incumbere probandum, id quod Virgo
 Deipara in prima sui conceptione passivè suscepit mali, postmodum in se-
 quenti animatione per singulare Privilegium & Gratiam amisisse, utpotè
 Zzz 4
 cujus

cujus nullum omnino in verbis Augustini extat documentum; præterquam quod hujus sententiæ Patroni, inter quos etiam Bellarminus aliquâ ex parte debet numerari, fictâ hac distinctione suâ & multiplicatione distinctionum præter necessitatem coguntur agnoscere, fuisse Virginem Deiparam respectu primæ Conceptionis & susceptæ per eam Carnis ab Adamo in statu peccati usque ad conceptionem animationis & susceptæ per eam Animæ, quod an omnimodæ puritatis ejus *pro omni tempore*, ut paulò ante Informatorem scripsisse vidimus, competat, videant, qui hætenus pro ea non tam constanter, quam perniciter militant.

Septem nunc Trutinantis notationes ad Augustini hoc testimonium quod attinet, parum, imò nihil planè eas valere ex observatis est manifestum. *Prima* quasi certum supponit, quod omnino erat probandum, eam sancto Patri adfingens mentem, quæ ex verbis ejus nunquam potest ostendi. *Secunda* itidem proponit distinctionem inter Seminis conceptionem & fœtus animationem, quam Augustinus Doctor agnovit nunquam. *Tertia* urgens pro instantia Christi in utero Virginis Beatæ conceptionem magis infirmat sententiam Trutinantis; quam confirmat. *Quarta* etiam evertit hanc distinctionem, quia carnem parentum, ex qua Seminum conceptio, dicit esse transfusivam peccati originalis, & quidem radicaliter. *Quinta* redarguit Augustinum ob confusionem vocum Conceptionis & Seminationis; sed frustra & præter culpam, dum ea hic intelligitur Seminitio, quæ cum proxima conceptione est conjuncta. *Sexta* per consequentiam non-nisi legitimam facit Deum originalis peccati in homine autorem, quia facit eum solum immediatum animæ, omni remoto, præter solam materiæ dispositionem, concursu humano, Creatorem & infusorem. *Septima* tandem solius Christi exceptionem à carne peccati iteratò urgens, quod & tertia fecit, iterum est contra Trutinantis opinionem, atque eam magis magisque evertit & infirmat, ut lector industrius per debitam collationem id facillè observabit. Sequitur nunc posterius scripturæ testimonium, ex quo Trutinator juxta Augustini sententiam obtineri posse existimavit, nomen Conceptionis non-nisi primam Seminum conceptionem antecedenter ad primam fœtus animationem significare, contra omnem omnino rationem animo imprimens Conceptionem inanimatam, id est, conceptionem hominis sine homine, & si verum licet dicere, conceptionem humanam bestiali deterioriorem & longè viliorem. Exhibet illud Oraculum Jobi notissimum, *Quis potest facere mundum de immundo, &c.*

cap. 14.

vid. Coci
Cens. p. 352.
conf. Voff.
Hiflor.
Pelag.
lib. I. c. 16.

Putat autem Trutinator, illud Augustinum exponere de Conceptione tantum carnali, non autem animali, usus autoritate ex opere *Hypognoticon contra Pelagianos*. Non urgebo autem, quid de horum Jobi verborum sensu ex ipso Textu Ebræo sit habendum; non citabo Authores, qui hoc opus Hypognoticon non sine ratione Augustino adjudicarunt; sed id solum lectori ob oculos iustam, an ex verbis à Trutinatore laudatis id obtineri possit, quod voluit? Certè si ea & separatim & cum integro textu ponderentur, nihil in favorem sententiæ Trutinantis elicietur, quod usui ullâ ratione esse possit. Talia enim sunt, quæ Trutinator in eis se putat vidisse, qualia nemo præter eum, oculatissimus etiam, nisi præjudicio occupatus, videre poterit. Nimirum vocat Author hujus operis, sub Augustini nomine, tractans hoc Jobi Oraculum, Originale peccatum non immeritò sordem, dicitque parvulos trahere peccatum Adami seminat. At non dicit, sordem hanc soli adherere carni, neque fingit sibi aliquam seminationem inanimatam, ut Trutinator somniavit; quin potius si antecedentia consideramus, Authorem hunc huic figmento & somnio contradixisse & scripsisse constabit.

Prolixè autem de his Jobi verbis egit, ea inter cætera sequentem in modum proponens & explicans: *Quis mundus est à sorde? Ne unus quidem, etiamsi unus dicitur fuerit vita ejus super terram. Id autem est propter peccati sordem? quam trahit à peccante naturâ, quâ nascitur immundus in Mundo.* Et ne hæc è Græca translatione videantur minus cum Ebræo Textu convenire, ac sententiam Jobi non

rite ad ejus mentem exprimere juxta hunc ita exhibet atque illustrat: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es. Nisi parvulus esset immundus, non diceret, quis potest facere mundum; sed cum addit, de immundo conceptum semine, Parentum peccato dicit esse sordidatum, quorum semina sunt immunda, non conditione Natura, sed Protoplasti prævaricantis vitio.* Nota benè, lector optime, hunc Authorem, quem Trutinatore vult esse Augustinum sordem peccati derivare à peccante natura, non à peccante & sordidâ carne, & hinc per semen immundum, ex quo concipi parvulos scribit Jobus, non intelligere semen aliquod inanimatum, sed quam-maximè animatum, hoc iterum obtinente, quod Informator Basileensis docuit, in carne, adeoque in semine etiam merè carnali & inanimato, non esse peccatum, prout culpa dicitur.

His jam discussis & remoto Trutinatore à testimoniis scripturæ, quibus addita Augustini autoritate usus est vel abusus, ad novum Conceptionis significatum exinde adstruendum, quid porro ex aliis ejusdem testimoniis proferat videamus breviter. Prætermisissis autem iis, quæ ex opere de *Genesis ad litteram & contra Iulianum* pro suæ opinionis confirmatione urget, utpotè quibus jam ante satis ex assè puto factum, hoc solum adhuc semel observato, Trutinatore pro omnimodâ Beatæ Virginis puritate militantem, etsi conceptionem ejus, quam distinctè vocat animale, rectius dixisset animantem, velit esse & fuisse sine omni labe peccati, eam non agrè, & quidem ex Augustini sententiâ admittere, in Conceptione, quam dicit carnalem; quod tamen non solum omnimodâ Virginis Deiparæ puritati, sed repetitæ sæpius Informatoris Basileensis sententiæ contrarium esse jam ostendimus. Prætermisissis, inquam, hisce, de eâ solliciti erimus correctione, quam in loco quodam tentat Trutinatore, & ante hunc *Pozæ* Elucidator, discordes tamen in citationibus, dum hic quidem ex opere de *Baptismo* eum laudat, undè *Bandellus* etiam & Informator Basileensis, ille autem, videlicet Trutinatore, ex opere de *Peccatorum meritis & remissione*; uterque falso, cum talia, quæ volunt, neque hic leguntur, neque ibi. Non vacat nunc omnia sancti Patris operâ iteratò ob hæc solum verba evolvere, cum alibi non semel similia apud eum legantur; id tantum consideratione est dignum, num si admittatur correctio ab utroque tentata, id obtineri possit, quod volunt. Certè si res æquâ judicii benè sani lance ponderetur, unum videtur eundemque sensum gignere, quocumque ex duobus modo legantur Augustini verba. Sive enim dicatur Christus sumfisse carnem ex maternâ carne peccati, sive ex natura carnis peccati, ut *Pozæ* Elucidatori & post hunc Trutinatore videtur, res eadem planè recidit. Si enim ex natura carnis peccati, utique ex aliâ nullâ, quàm materna carne peccati, nisi Christum aliundè, quam à Matre carnem accepisse dicamus. Et fateri hic iterum cogitur Trutinatore nolens-volens, carnem Virginis Deiparæ, utpotè ab Adamo derivatum, dici *Carnem peccatricem, procedentem ab homine primo peccatore, & peccatum originale per semen in illum transfundente*; utur negans, carnem Beatæ Virginis hic considerari debere ut animatam, quod sine manifestissima absurditate dici vel scribi non potuit, nec à quoquam poterit defendi. Alias mitto absurditates, quas Trutinatore hic non sine numero cumulat, lectore erudito ex jam observatis & notatis non inconspicuas. Neque etiam de eâ opus est dicere sententia, qua aliquos voluisse scribit ad hunc locum, *Deum in Adamo aliquam carnis partem ab infectione peccati puram reservasse, & hanc ab Adamo propagatam fuisse ad Virginem Mariam usque*; cum hac fictione non sit opus ad liberandum à carne peccati Christum, ne eam ex carne peccatrice vel naturâ carnis peccati suscepisse dicatur, alio præservationis medio ab hac labe in sacris literis obvio, cujus paulò ante Augustinus ad Regi Pfaltis testimonium fecit mentionem. Ad sequentia transeo, ea nimirum, quæ Trutinatore porro ex aliis Augustini scriptis laudat. Eminent in Disputationis quintæ divisione nonâ, quod his adducit verbis: *Solus sine peccato natus est Christus, quem sine virili complexu, non concupiscentia carnis, sed obedientia mentis Vir-* lib. I. de
go concepit. *Sola nostro vulnere Medicinam parare potuit, que non ex peccati vulnere germen novæ prolis emisit.* Præter id, quod loco *parare*, legi debet juxta Editionem Parisinam, *parere*, sensu planè diverso & multum immutato, responderi iterum potest, imò debet, Augustinum hic, quod testantur verba, non loqui de Conceptione Virginis Deiparæ passivâ, sed activâ, adeoque de conceptione Christi in utero Virginis, quæ

lib. I. de
peccat. me-
rit. c. 29.

quæ sola dum singulari cum Privilegio & exemptione legitur facta, eomet ipso significatur, ipsius Beatæ Virginis Conceptionem, videlicet passivam, hac exemptione & privilegio non gaudere. Atque eodem responso poterit expediri testimonium ex opere in *Iobannem*, quod huic proximè subnectitur, utpotè de eadem Christi conceptione singulari agens. Ita etiam, quæ in Divisione sequenti decimâ ex *Epistola ad Evodum* habet Trutinator, debent omninò intelligi; nec ullâ ratione potest tolerari illa inanis consequentiâ, quam exindè necit, quod, quia Augustinus docet, Christi carnem non ex carnali concupiscentia sive seminatam sive conceptam esse, dici debeat, eam omninò non seminatam, id est, ex semine profectam esse. *Si enim ex semine Christi caro processisset*, inquit Trutinator, *utique fuisset caro peccati, ex sensu Augustini* certe præter mentem Augustini, qui de inconsequenti hac consequentiâ nunquam cogitavit. Verùm non aliter fieri potest, quàm ut in tales absurditatum manifestissimarum incidant labyrinthos, qui sine filo & ductu scripturæ, absque etiam subsidio Artis Dialecticæ in campum Disputationis se immittunt, suo ostendentes exemplo, quod sine remis & velis in vasto Mari navigare sit intutum. Et huc etiam referri debet proluxa ejus disputatio de prædicatione *totius pro parte*, Augustini autoritate præter necessitatem firmata, quasi nimirum Virgo Deipara in originali peccato dicatur & dici possit concepta, sed non quoad totum, id est, corpus & animam simul, sed tantum quoad partem, videlicet carnem. Atqui ut iteratò hic non urgeam, quod supra circa Metonymiam *causa pro effectu* ab Informatore Basileensi in eodem casu, propolitam fuit ex ipsâ rei veritate observatum; illud omninò debuit attendere Trutinator, si satis officio voluit facere, ac pertinenter hanc de toto & parte prædicationem Synecdochicam ad Institutum præsens adplicare, quod etiam tyrones in Logicâ cognitum habent *ratio esse prædicata, qualia permittuntur à subjectis*, & versâ vice, utpotè quod omninò fundamenti loco præsupponendum est, si talis prædicatio *totius pro parte* locum habere debeat. Quia verò secundum sæpè citatam Informatoris Basileensis hypothesein hic quoque observandam in carne peccatum non sit, *prout culpa dicitur*, per se patet, Trutinatorem non nisi impertinenter hic illam prædicationem adhibuisse. Nec quidquam juvat distinctio, quâ evadere conatur scribens, *quod caro Virginis Deipara dicatur concepta in originali peccato, non quidem formaliter, sed casualiter & materialiter sumto*, cum ut de distinctionis hic adplicatæ valore, quin & ipsa adplicatione ejusque veritate non dicam, sufficere posset atque deberet, carnem Virginis conceptam esse in peccato originali casualiter (videlicet per influentiam causalem) & materialiter sumto, si de carne merâ & non potius animata hic ageretur, quod hactenus non semel debuit observari. Tandem ubi ex aliis adhuc Augustini testimoniis probare fatigat Trutinator, per concipi in peccato non significari contractionem originalis peccati *in re, sed in debito*, præterquam, quod sanctus Doctor locis à Trutinatore laudatis nulli hujus commendatæ distinctionis facit mentionem, tamen etiamsi eam proponeret, opus insuper esset ex eodem docere, Beatam Virginem debito contrahendi obnoxiam aliquo singulari Privilegio ab ipsâ reali contractione præservatam fuisse, quod iterum inter ea refertur postulata, in cujus demonstratione Conceptionis immaculatæ Patroni adhuc debitores manent, & quod certum est atque indubium, constanter manebunt.

Nunc post Bellarminum, Informatorem Basileensem, & Trutinatorem Panormitanum aliquantò prolixius & ex professo hanc Controversiam ex Augustino tractantes, ad eos veniendum, qui itidem ad ejus explicationem nihil quidem voluerunt videri omisisse, at tamen in exhibendo Patrum, & inter eos Augustini consensu aliquantò pauciores fuerunt, paucis contenti ex eo testimoniis. Legatus certè & Orator ad Sedem Romanam Hispanus, in hoc argumento omni ex parte occupatissimus, unius ex Augustinoloqui vindiciis rem confecisse putavit, ejus nimirum, qui paulò ante finem fecundi contra *Iulianum* libri legitur, quo juxta sententiam præcipuorum ante se Doctorum Pater augustus omnes in universum homines originali peccato scripsit obnoxios, nemine excepto, *nisi quem sine peccati lege legi mentis repugnante Virgo concepit*, ipsam sine dubio Virginem Deiparam excepturus, si excipiendam existimasset. Et tamen, ne hic locus, utut clarissimus, sententiæ, cujus definitionem ultimam nomine Regio Episcopus titulo *Carthaginensis* à Romano Pontifice instantè quidem rogavit, non tamen obtinuit; illatenus repugnare videretur, per

non violentas nec tortuosas explicationes, sed evidentes & genuinas solutiones quas cum pati (scribere vel dicere rectius debuit, suppeditare) putat, obscurare est conatus, præterdicens, Augustinum expresse non de hoc casu loqui, quia & illi Patres, quos nominatim recensuit, adque communem eorum sententiam provocavit, de Maria Virgine nec verbum habuerint, sed tantum de lege & obnoxia successione, omnium mortalium ad contrahendum originale peccatum; ubi insuper de suo contra mentem Augustini & cæterorum Ecclesiæ Patrum addit, singularem hanc Feminam non solum ab omni contagione peccati puram, sed & singularitate nature præventam singulari gratia fuisse, ne peccatum, cui fuerit cum cæteris obnoxia, incurreret, contra quam additionem universalis Augustini propositio laudatorum Patrum autoritate & consensu firmata militat, indè cum neminem exemerit præter Virginis Filium sine peccati lege conceptum, nostrum non est, aliam ei mentem adscribere. Et idem responsum pertinet ad Nierembergium, qui eadem Glossalocum hunc Augustini corrumpere perversa sancti Doctoris mente est ausus. Contra Pozam Elucidatorem quod observetur, super est nihil, cum de singulis, quæ emendare voluit, testimoniis jam in antecedentibus actum sit sufficienter. Atque sic omnibus expensis, quæ Conceptionis immaculatæ, piæ videlicet sententiæ Defensores ex Augustino in auxilium advocarunt, receptui canere licebit, finemque huic capiti imponere, modò lector de eo fiat certus, si plura ad hoc argumentum pertinentia ex recentioribus præsertim scriptoribus legere desideret, cum non pauca nec ubivis obvia in *Vindiciis Evangelico-Thomisticis* inventurum, quæ sitim possint aliquatenus sedare.

In iis autem, dum aliqua etiam ex *Caramuelis Theologiæ Fundamentali* ad hujus Controversiæ illustrationem fuerunt adducta, quæ videbantur præ aliis notatu non indigna; loco coronidis lubet adicere, quæ omnium novissimus, qui in aliis pluribus *Caramuelem* oppugnavit, nuper modò ex Ignatii Societate *Johannes de Cardenas*, Hispalensis, præfixa Collegii Cordubensis Censurâ & Adprobatione Facultatis Parisinæ, in editâ *Crisi contra Caramuelem bipartita*, iis censuit publicè opponenda, ut & hic aliquodamplius jactati inter Doctores ejusdem Ecclesiæ consensus extet documentum. Fund. v. *Caramuelis* verba hæc sunt: *Quæritur hodiè, an Regina Cælorum caruerit originali* § 312. Edit. Lugd. *peccato? Hæc Controversia videtur non fuisse tacta à Patribus ante quingentos annos.* § 183. Edit. Francof. *Multi videntur tenuisse opinionem severam. Hodiè cujus sint Doctores nescimus. Nam, si qui contrariam tenent, præcipiuntur tacere aut loqui nobiscum, qui piam defendimus. Quod ipsum volo notatum contra Pozam, qui frequentissimè adserit, illam, que vocatur pia, esse hoc ævo omnium Catholicorum opinionem. Nam ego, quam opinionem habeam, scio; quam habeas, nescio, nec ex verbis eam colligere possum. Nam si fortè severam tenens, nec licitè, nec impunè illam prodes, & si prudens sis, malles in materia probabili (dammare enim hæreseos piam sententiam, delirare est) te accommodare superiorum dictamini, quàm in conscientia coram Deo, coram Mundo in honore & commoditate pati jacturas & censuras. Plura quidem ibi & in sequentibus de hac Quæstione habet Caramuel, sed AntiCaramuel hæc tantum ad Crisin vocavit, ita de iis censens: Hæc periodus multa continet certò falsâ, primum illis ver-*

Tract. I. Disp. 9. cap. 18.

bis, Videtur non fuisse tacta à Patribus ante quingentos annos; ex multis enim Authoribus (quorum aliqui nominantur) clarè satis constat, ab initio ferè nascentis Ecclesiæ non Controversiam, sed pacificam adsertionem in sinu Veterum Patrum natam esse. Et ex eruditissimo Viro Petro de Alvà (est is sine dubio, qui Informatoris Basileensis de hoc argumento Tractatum edidit) comperies, & falsa esse ea verba. Multi videntur tenuisse opinionem severam; & per summam injuriam prædictis Patribus eam attribui opinionem. Majorem tamen, inquit AntiCaramuel, mihi admirationem ea provocant verba, Hodiè, cujus sint Doctores, nescimus; & ea, quod ipsum volo notatum contra Pozam. Sed cur contra Pozam, & non contra Aegidium Lusitanum, qui hunc esse communem Fidelium consensum ait? cur non contra Granadum, idem adserentem? cur non contra cæteros hujus sententiæ Patronos, qui id passim adfirmant? potius contra Bullam Alexandri Septimi non quidem formaliter quia tunc nondum Bulla è Sacro Romana Cathedra Oraculo fuerat emissa, sed materialiter; quod sufficit, ut videas, quam longe Caramuel iis in verbis aberraverit à veritate. Ecce verba Alexandri: Ita ut accedentibus quoque plerisque Academii celebrioribus ad hanc sententiam omnes jam ferè Catholici eam amplectantur.

tur. Atqui juxta modum discurrendi Caramuelis propositio, quæ omnia fere singularia complectitur, moraliter sumpta æquivaleat universali, & ea universaliter potest affirmari. Est ergo verum moraliter, quod omnes Catholici hanc amplectuntur sententiam. Concinnant alia ejusdem Bullæ verba, quibus dicitur, hanc sententiam & cultum juxta illam (Virgini Deiparæ) exhibitum habere pacificam quasi in Ecclesia possessionem: Imò Ecclesiam Romanam huic sententiæ & cultui juxta illam Beatæ Virginis exhibito negant favere, pios Christi fideles è suâ quasi pacificâ possessione deturbare conando. Vide, an Caramuel benè id notatum velit contra Pozam: imò potius contra ipsum Caramuelem, qui alibi fatetur, quod hic negat. Pergit autem Caramuel. Hodiè, cujus sint Doctores, nescimus. Addit & sequentia: Nam ego, quam opinionem habeam, scio: quam habeas, nescio, neque ex verbis eam colligere possum. Nam quid omnes, qui negant, Beatam Virginem incurrere debitum culpa originalis, nescimus, cujus opinionis sunt in contractione actuali culpa ejus originaria? Nam præter scriptores, qui debitum negant, in omnibus Academiis & Studiorum Collegiis ea est, quæ frequentius propugnatur. Numquid nescimus, cujus opinionis sint Doctores illi, qui propugnant, verum esse Martyrem, qui pro tuendâ Conceptione immaculatâ sanguinem fuderit? Quam sententiam viri quidam doctissimi in Academia Salmanticensi publicè propugnant de sententia sacri Fidei Tribunalis in judicio contradictorio, quam hodiè quamplurimi propugnant. Vix in tanta denuo exorientium librorum copiâ, qua hoc seculo frumatur, aliquis scriptor librum edit de quavis materia, in quo Mysterium Conceptionis immaculatæ non profiteatur, & nescit Caramuel, cujus opinionis sint scriptores? Vix Concionator aliquis unum protulit verbum contra hoc Mysterium, aut silentio precessit solitam pissimi Mysterii in Hispania professionem, cum tota Civitas & totum turbatur regnum, sapientes & insipientes clamant, & nescimus, cujus sint opinionis, qui ita clamant: Vix ulla contradictionis occasio occurrit, cum in vulgus emittuntur quàm plurimæ Tractationes pro immaculatâ Conceptione, & nescimus, cujus sint opinionis earum Authores? Teste ipso Caramuele, qui pro opposita Conclusionè loquuntur, coram Mundo in honore & commoditate patiuntur jacturas: ergo maxima pars Mundi, scilicet Catholici, est quæpiam propugnat sententiam, quando eorum ira timetur in ordine ad jacturam honoris & commoditatis. Insistit Caramuel, ut probet, nesciendum esse, pro qua parte citandi sint Authores, qui exprobrasse loquuntur pro opinione piâ; & in Theologia Fundamentali in Regulis Juris Crollii id probat ex illa Ulpiani Regula, Vellenon creditur, qui obsequitur imperio Patris vel Domini. Vbi postquam notavit, particulam Non cadere supra creditur, & non supra Velle, & ideo idem esse, Non creditur, & non scitur, hæc habet verba: Hinc patet,posito præcepto aut jurisjurandi statuto non posse Doctores pro immaculatâ Conceptione citari, non posse contra; errarem enim, si dicerem, scio, eos loqui ex dictamine, & errarem, si dicerem, scio, eos loqui contra dictamen. Et ne me exponam periculo peccandi, dicam. Quamdiu illi liberè nequeunt loqui, quid sentiant aut non sentiant, non scio. Insisto & ego, scribit porro AntiCaramuel, & eam regulam non esse ad rem demonstrò, primò: Ea regula non comprehendit eos, qui operantur non ex imperio, sed omninò liberè. Sed qui scribunt pro immaculatâ Conceptione non scribunt ex imperio, sed omninò liberum est illis ea scribere, & ea omittere. Ergo qui scribunt pro immaculatâ Conceptione, ea regula non comprehenduntur. Rursum, qui scribunt pro sententiâ piâ, nullo coguntur imperio ad querendum & invenendum alias & alias vel probationes vel demonstrationes, quæ quotidie in honorem Deiparæ augentur, sive ad adferendum, Beatam Virginem fuisse immunem à debito culpæ originalis, sive ad adferendum, verum fore Martyrem, qui pro hac immunitate tuendâ sanguinem funderet, sive ad adferendum, sententiam piâ gaudere plenâ certitudine. Propugno, in Matre Dei formaliter implicare contradictionem originale peccatum. Ad id autem adferendum, nullius imperio sum coactus. Ergo manifestam mihi irrogabit injuriam, quisquis volet dubitare, an contra dictamen loquar. Præterea, vel Petrus de Alva, Eruditionis prodigium, citari potest pro immaculatâ Conceptione, vel non. Si hoc secundum dicas, triumphabo præ gaudio, quod ad negandam Lucem matutinam, imò & meridianam cogaris. Die ergo, hominem, qui animum, mentem, vires & se totum impendit pro hac immunitate Beatæ Virginis promovendâ, nullum penitus dedisse signum, ex quo ejus sententia circa hanc immunitatem colligatur. Quod si primum dicas, illum quidem pro im-

NB.

num. 1150.

maculata Conceptione citandum esse, contra est; nam ut alumnus & Francisca-
nae Familiae, ita & obstrictus propugnare hanc immunitatem, & hac obligatione
non obstante citatur pro hac immunitate. Ergo praedicta obligatio propugnandi
hanc immunitatem non obstat, quominus citetur pro illa Author. *Tertio*, vel po-
tius quarto, praecipuum quod imponitur pro tuenda hac Beatae Virginis immu-
nitate, solum est non negandi hanc immunitatem, non autem positivè scribendi
vel loquendi pro illa; hoc enim praecipuum violatur duntaxat, cum quis adfirmat,
Beatam Virginem in peccato conceptam, & non violatur tacendo, nisi quando ta-
citas ex adjunctis circumstantiis credatur esse adfirmatio peccati originalis in
Conceptione contracti. Ergo qui egreditur praecipui fines, & constituitur in liber-
tate loquendi & non loquendi, scribendi & non scribendi de hac immunitate, &
ita loquitur & scribit pro hac Beatae Virginis immunitate, manifestè declarat, se
sua uti libertate. *Quarto*, vel potius quinto, Filio familias alterutra vestis occurrit
emenda, serica & lanca. Pater imperat, ne lancam emat, si alterutram velit eme-
re, sericam emat. Habet autem filius alias vestes, quibus decenter pro statu suo
ornetur. Filius sericam emit. Numquid de involuntario filii-familias dubitabit
aliquis? Minimè. Numquid ex regula Ulpiani relatà non credetur filius voluisse,
quasi Patris imperio obsecutus, cum Pater non absolute imperaverit emtionem?
Ergo neque dici poterit, juxta regulam praedictam, quod non credatur Author vo-
luisse pia suffragari sententiae, quali obsecutus supremi Patris imperio, cum supre-
mus Pater non praescripserit, quod Author pro pia scribat sententia, sed quod si
velit scribere, pro illa scribat, non contra illam. Itaque cum aliquis interrogatur,
vel loqui cogitur de immaculata Conceptione, tunc quidem utrimque determina-
tur & ex necessitate loquendi, & ex necessitate praecipui, inhibentis partem nega-
tivam; & tunc habet locum dubitatio Caramuelis, an loquatur vi dictaminis vel
praecipui. Quando autem loqui est liberum, & ipse Author sua utitur libertate,
cum non adigatur praecipuo loquendi, adfessio ejus non potest attribui necessitati
praecipui, quae in eo eventu nulla est ad loquendum vel scribendum pro ea immu-
nitate. *Quinto*, vel potius sexto, ille censetur operari sponte, & non ex necessita-
te praecipui, qui multo plus operatur, quam injungit praecipuum. Praecipit Hi-
spanis Romanus Pontifex, ut Mysterium immaculatae Conceptionis festiva solemnitate
celebrent. Obsequuntur Hispani, sed quomodo? Maximo Templorum &
Altarium ornatu, omnigeno Mulicorum concentu, & centuplis aliis publicae le-
ticiae signis. Numquid qui ita obsequuntur, operari creduntur ex mera praecipui
necessitate, an potius ex insita animis & medullis, atque ultronea propensione?
Atqui illi, qui pro immaculata Conceptione scribunt, & quam-plurima argumen-
ta Patrumque testimonia congerunt, multo plus operantur, quam injungit praeci-
puum. Ergo censentur operari sponte, & non ex necessitate praecipui; ergo ci-
tandi sunt pro immaculato Virginis conceptu, tanquam ex dictamine spontaneo
loquentes. *Sexto*, vel potius septimo, qui evidentem scribunt propositionem, non
scribunt coacti praecipuo. Sed qui scribunt pro immaculata Conceptione, Pro-
positionem scribunt evidentem. Ergo non scribunt coacti praecipuo. Consequen-
tia ligat, utpotè syllogismi in secundo modo primae Figurae. Minor constabit ex
sequentibus. Major etiam pater. Nam ubi ad unam adfessionem concurrunt de-
monstratio & praecipuum, plus influit in intellectum evidentia demonstrationis,
quam praecipuum; etenim intellectus antecedenter ad praecipuum determinatus
est vi demonstrationis & evidentiae ad Conclusionem adfirmandam. Responde-
bit Caramuel, negando Minorem, quia tenaciter adfirmat, piam sententiam esse
solum probabilem. Sed praeterquam quod illa patebit ex sequentibus, adhuc ali-
ter convinco responsum, *Primo*, quia negare non potest, omnes eos Authores,
qui adfirmant, piam sententiam esse certam & demonstratam, loqui ex dictamine,
cum nullum sit praecipuum eos obstringens ad adfirmandam piam sententiae certi-
tudinem. Sed omnes hodie, qui scribunt, & qui proximo scripserunt seculo, hanc
adfirmant certitudinem. Ergo omnes ex dictamine loquuntur, & non vi praecipui.
Secundo, quia negare, non potest, illis Authoribus, qui piam sententiae adfirmant
certitudinem, proponi sententiam piam tanquam certam. Ergo antecedenter
ad praecipuum determinantur ad adfirmandam piam sententiam. Pa-
tet consequentia. Nam intellectus aequè determinatur ad adfessionem
vi evidentiae adparentis, atque vi evidentiae realis & verae. Ergo si illi,
qui ha-

qui habent evidentiam realem & veram, determinantur ad adferentiam antecedenter ad præceptum, etiam illi, qui habent evidentiam adparentem, determinantur ad adferentiam antecedenter ad præceptum. Ergo isti Authores non vi præcepti, sed vi evidentiae determinantur. Tandem Alexander VII. in Bullâ citat pro sententiâ piâ plerasque celebriores Academiæ & omnes ferè Catholicas, non obstante præcepto Cathedræ Romanæ, & non obstantibus decretis Academiarum de Jurejurando. Quare autem eos citat, nisi quia quamvis præcepto & jurejurando obstringantur ad non negandam hanc immunitatem, nullo tamen præcepto, nullâ necessitate adiguntur ad ea specialissima signa edenda, quibus mentem suam demonstrant, scribendo, plaudendo, celebrando & adversæ parti stomachando. Ergo non obstante præcepto aut Jurejurando scimus manifestò, quæ sit mens Authorum immunitate Virginis Deiparæ scribentium. Vide etiam, an possis componere hoc adferentum Caramuelis cum iis, quæ alibi in Theologia Fundamentali adferit. Nam cum num. 189. circa ea Concilii Tridentini verba, quibus ait, peccata venialia in Confessione taceri citra culpam posse, impugnet sententiam adferentem, posse esse obligationem per accidens confitendi venialia, urget ex eo, quod locutionem Concilii universalem nemini liceat limitare, ubi hanc sibi objectionem opponit, & in hæc verba: *Dices, ipsa sacra scriptura et testimonia, tametsi universaliter dicta, sæpè solent restringi & aliquas pati exceptiones; omnes enim habere peccatum originale, multi a periodi Canonice insinuant, & tamen plenè & laudabiliter Dei excipimus genitricem. Ergò similiter, tametsi verba Concilii videantur adferere, posse semper (in confessione) peccata venialia, poterit aliqua intelligi exceptio.* Cui objectioni sic facit satis: *Respondeo, nemini privato homini concessum, ut universales à Spiritu Sancto dictas & revelatas positiones restringat; illa enim, quæ hodiè restringuntur, summo totius Ecclesiæ consensu & consilio restringuntur, & hoc propter rationes fortissimas, quæ in presenti locum non habent.* Ubi vides, inquit AntiCaramuel, quàm clarè adferat, locutiones de incurisione peccati originalis, quæ in multis periodis Canonicis insinuantur, summo totius Ecclesiæ consensu restringi in Deiparæ immaculatâ conceptione, in quo verum dicit, nam quod à ferè omnibus Ecclesiæ fidelibus adfirmatur, moraliter ab omnibus adfirmatum censetur. Ergò, cum summus fidelium consensus restringit locutiones scripturæ sacræ universales, ut non comprehendant Virginem Beatam, cujus hodiè opinionis sint fideles, nescimus? Nescimus, cujus opinionis sint in *Questione de immaculatâ Conceptione*, & scimus, summum omnium consensum pro piâ stare sententiâ? Reprehenditur nemerito Poza, quod dixerit, piam sententiam esse hoc ævo omnium Catholicorum opinionem, ab eo, qui fatetur summum omnium fidelium in ea adstruenda consensum?

Hactenus AntiCaramuel pro Poza à ordinis Socio, Indici prohibitorum inserto, quod alias monui. Et possent hæc sufficere ad ostendendum scriptorum ejusdem Ecclesiæ in hac Controversia dissentium. Quia verò post editam Alexandri Pontificis de eâ Bullam Caramuel *Apologema* scripsit pro doctrinâ de probabilitate contra *Eagnanum*, inque eo non semel hujus Controversiæ fecit mentionem, in gratiam curiosis lectoris porro adscribam, quæ juratus hic AntiCaramuel (etsi sub initium præfationis ad lectorem nomen hoc deprecetur) in eis desideravit, scribens: *Clariss adhus, & idè peccatus loquitur in Apologemate, ubi hanc scripsit Periodum:* Propositioni, Deiparam esse in peccato conceptam, est probabile, non opponitur hæc, Deipara non est in peccato concepta, quæ simpliciter sumitur & nullius est; non hæc, probabile est, Deiparam non esse in peccato conceptam, quæ Scoti & plurimorum hodiè est, sed hæc, improbabile est, Deiparam esse in peccato conceptam, quam post alios Pontifices satis clarè condemnat Alexander VII. Atqui hæc nec Scoti, nec ullius hominis prudentis est. *Vbi nota*, inquit AntiCaramuel, improbable ibi debere sumi à Caramuele non positivè pro adferentione certò falsâ, sed negativè, id est, *Non probabile*; quia sic opponitur contradictoriè termino probabili. Inprimis adferit, quod hæc propositio simplex, Deipara non est in peccato concepta, sit nullius. Ubi miror licentiam Caramuelis, quâ coram innumeris sapientibus eam propositionem simpliciter propugnantibus, imò tanquam certam tuentibus, audet illis ipsis suadere, eos non sentire, quod sentiunt, eos non propugnare, quod adferunt. Ergò dum universæ Academiæ Catholicæ, dum omnia Studiorum generalium Collegia, dum ferè omnes familiæ religiosæ, dum ferè omnes sapientium hominum ordi-

ordines facti se jurejurando obstrinxerunt defendendi sanctam Mariæ immunitatem, nihil aliud defendere juraverunt, O res miranda! nisi adferentem ipsam Thomistis communem. Etenim, ut fatetur Caramuel, Thomistæ pleno ore adferunt, probabilem esse sententiam de immunitate Deiparæ; hoc idem jurant Academia, Collegia, religiones & ordines omnes hominum doctorum. Jurarunt ergo defendere, quod Thomistis etiam est commune, & super quo secundum Caramuelem nulla est Controversia. Sed ita dicendum erat, ut dictorum falsitas deprehenderetur evidentiùs. Sed si Caramuel sincerè vult inquirere, an hæc propositio simplex, Deipara est sine peccato originali concepta, sit nullius, legat *Militiam immaculatæ Conceptionis* ab Eruditissimo Viro, *Petro de Alvà* compositam, ubi sex millia Authorum inveniet, qui eam propositionem simplicem adseruerunt. Quod autem dicit, Scotum & Scotistas nihil aliud contendere, nisi quod probabile sit, Deiparam non esse in peccato conceptam; id quidem plus-quàm fallum esse, cæci vident & surdi audiunt, est enim luce meridiana clarius, & formidabilibus tonitruis clamorosius. Quot lites, quantoque fragore sonantes vidit orbis super hoc articulo inter Scotistas & Thomistas: Et omnes nos cæcos, surdos, stolidos vult Caramuel, dum contendit, Controversiam esse de adferentione utriusque partis propugnatoribus communi. Quis crederet, Hispanos Gallosque se acriter usque ad summam internecionem debellare eo fine, ut communi consilio Luteria Parisiorum regi suo subdita permaneret, nisi qui crediderit, Scotistas & Thomistas acerrimè pugnare pro jure probabilitatis, quam communi consilio ab utriusque partis militibus propugnari iste adserit Author: *Vnam Eurvsque Notusque ruunt, creberque procellis Africus, & vastos volvunt ad sidera fluctus.* Et credemus adferenti Caramueli, nullibi tempestatem esse, sed omnia pacata. Sed cum posteriorem proximè relatæ periodi partem relego, quinque propositiones noto, in sequentibus reprobandas. *Prima est*, hanc propositionem, non est probabile, Deiparam esse in peccato conceptam, condemnatam esse ab Alexandro Pontifice. *Secunda*, illam ab eo condemnatam esse satis clarè. *Tertia*, condemnatam esse ab aliis Pontificibus. *Quarta*, eam non esse Scoti. *Quinta*, non esse ullius hominis prudentis. Quo autem sensu illam Scotus adserat & plurimi homines prudentes, explico in sequentibus. *Pergit jam in censendo & perstringendo Caramuele*: Præterea ibidem sic ait, *Hujus actus, Virgo concepta est sine maculâ, objectum est incertum, de illo opinari aut etiam quis potest, forte in Deiparæ conceptione fuit peccatum.* AntiCaramuel repouit, *In his verbis & Bulle Alexandri Pontificis, & sibi met ipsi contrarius est.* Bullæ quidem in illis, quæ paulò ante retulerat Author, nempe, *libros, in quibus præfata sententia, Festum seu cultus secundum illam in dubium revocatur, prohibemus, & ipso facto absque aliâ declaratione pro expressè prohibitis haberi volumus & mandamus.* Itaque Pontifex prohibet libros in quibus præfata sententia de Conceptione immaculata in dubium vocatur. Sed in hoc libro verbis relatis, *fortè in Deiparæ Virginis Conceptione peccatum fuit*, in dubium revocatur præfata sententia de Conceptione immaculata. Est ergo liber prohibitus, & relatæ verba peccant contra Bullæ præceptum. *Sibi etiam contrarius est*, scribit porro AntiCaramuel. Etenim sæpè expostulat cum aliis Authoribus, quod confundant dubium cum probabilitate dum adferunt, *esse dubia, quæ probabilia sunt.* In his autem verbis proximè relatis, cum dixerit, *sententiam piam probabilem*, adhuc vult esse dubiam; & quod in aliis negat opinionibus, in hac sola de Conceptione immaculata dubium cum probabilitate confundit. Accedit, quod ipse docet & sæpius inculcat, *dubium nihil esse aliud, quàm rationem levem.* Si ergo juxta Caramuelem dubitari potest de sententia piâ, infertur apertè secundum ejus doctrinam, rationes sententiæ piæ esse leves. Undè ulterius infertur, eam non esse probabilem; opinio enim, quæ levibus nritur rationibus, probabilis non est, cum opinio probabilis sit illa, quæ gravi falcitur ratione, juxta definitionem ab omnibus, ipso etiam Caramuele admittam. *Hec directè contra Caramuelem.* In sequentibus ubi demonstrare laborat, *sententiam piam à statu probabilitatis ad triplicem gradum certitudinis transisse*, quia hinc indè Caramuelis meminit, quid porro contra eum habeat, breviter excerpemus, de quo ita: *Caramuel milies reperit variis in locis*, hanc sententiam piam non transisse limites probabilitatis, sed præcipuè in Apologemate contendit latè, post Bullam Alexandri Septimi in solo probabilitatis gra-
num. 156.
num. 157.

in materiâ Fidei & Morum ad Conscientiæ securitatem sufficere opinionem probabilem; quod cum sententia pia merè sit probabilis, adhuc ea probabilitate innixus præcipiat Alexander, juxta eam exhiberi publicum Beata Virginis cultum, & oppositam opinionem perpetuo gravari silentio. Imò existimat, declaratum esse ab Alexandro in ea Bulla, *opinionem oppositam esse probabilem*, ait enim, ab Alexandro esse damnatam hanc propositionem, *Non est probabile, Deiparam esse conceptam in peccato originali*. Hæc autem omnia tam longè absunt ab evidentiâ, ut oppositum sit demonstrandum. Itaque Theologi, præcipuè Hispani, jamdiu ostendunt, etiam ante Bullam Alexandri hanc sententiam non esse in gradu probabilitatis, sed ascendisse ad omnimodam certitudinem, *non Fidei, sed moralem physicam & metaphysicam*; post Bullam verò Alexandri sententiam piam esse multò evidentiorum. *Authoribus super hoc laudatis, & consequentiâ exinde deductâ, contra Caramuelem porrò ita scribit: Quod autem dicit Caramuel, sufficere probabilitatem opinionis, ut exhibeatur cultus & celebretur festivitas Conceptionis, evidenter refellitur.* Est enim maximâ certitudine firmum, Beatam Virginem in Nativitate fuisse sanctam, quin relinquatur locus probabilitati, ubi tota ratio certitudinis est, quod Ecclesia celebrat Festum Nativitatis. Sed Ecclesia celebrat (quoque) Festum Conceptionis & præservationis Beata Virginis ab originali; ergo simili certitudine firmum esse debet, quin relinquatur locus probabilitati. *Secundo, non relinquatur locus probabilitati in eo, quod Ecclesia celebrat Festum laude dignum, quale est falsum; sed inde colligitur evidenter, Conceptionem in primo instanti fuisse sanctam. Ergò non relinquatur locus probabilitati in eo, quod Conceptio in primo instanti non fuerit sancta. Tertio, non relinquatur locus probabilitati in eo, quod Ecclesia Deo agat gratias pro Beneficio falso & fictitio; sed Ecclesia agit Deo gratias in sacrificio Missæ, quod Beatam Virginem præservaverit à culpa originali, quod evidens est ex Bulla Alexandri. Ergò non relinquatur locus, probabilitati in hoc, quod Beata Virgo præservata non fuerit. Quarto, non relinquatur locus probabilitati ad hoc, ut non sit verum illud, quod Ecclesia adfirmat, celebrando id cultu sacro. Sed Ecclesia adfirmat, Beatam Virginem præservatam fuisse à culpa originali, cum id, quod profert Sacerdos in Sacrificio Missæ, dicat nomine Ecclesiæ Catholicæ, ut publicus minister & legatus illius in Curia Divina. Ergò non relinquatur locus probabilitati ad hoc, ut non sit verum, quod Beata Virgo fuerit præservata à culpa originali. Sed nondum satis contra Caramuelem, cujus porrò argumentum ad Crisin vocat, quo hanc sententiâ, quam vocant, piâ probabilitatem adstruere laboravit. In verbis, inquit Criticus, supra ex Apologemate relatis hoc continetur argumentum: Alexander Pontifex condemnat hanc propositionem, non est probabile, Virginem esse conceptam in peccato; ergò si illa est certo falsa, hæc erit certo vera, probabile est, Virginem esse conceptam in peccato. Et ibidem refert Caramuel clausulam prohibitionis adferendi, eam propositionem esse peccatum mortale vel hæresim, & idem inde colligit. Et iterum ebidem ait, neutrum adferens, quamdiu purè mentalis sit, esse peccatum mortale definirunt Pontifices, & clarissimè Alexander in Bulla ultima, oppositum adferentes condemnans. Itaque hæc consequentia apud Caramuelem est legitima, Alexander VII. damnat adferentes, esse hæresim aut peccatum mortale propositionem de peccato originali Beata Virginis; ergò definit esse licitum, interne adferenti ei propositioni, adferenti eam conclusionem de conceptione Virginis Deiparæ in originali: *Licitum, inquam, id est, non mortaliter illicitum.* Et ut veritas pateat, ita pergit Criticus, notanda sunt Alexandri verba: *Vetamus autem, Sexti Quarti Constitutionibus inherentes, quempiam adferere, quod propter hoc contrariam tenentes opinionem, videl. gloriosam Virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen aut mortale peccatum incurrant, cum à Romana Ecclesiâ & ab Apostolica Sede nondum fuerit hoc decisum.* Videamus ergò, quam male Caramuel inferat, Alexandrum clarissimè definivisse, licitum esse adferendum internum ad propositionem de Conceptione Virginis cum macula originali. Id autem ostenditur primò. Qui prohibet adferere, quod sit peccatum mortale ea propositio de Conceptione Virginis cum macula non prohibet id sentire. Patet, quia constitutio pœnalis non extenditur, tum quia odia sunt restringenda, tum quia si id est certum in quibuslibet odiosis, multò magis in iis legibus, quæ pœnam infligunt, ut supponunt omnes. Tum sic, ergò ea constitutione solum prohibeor id adferere, ergò non prohibeor sentire; ergò ex vi hujus Constitutionis licitum est mihi, & permissum sentire (verè, aut falso) propositionem de Conceptione cum originali macula esse peccatum mortale.*

NB

num. 229.

num. 157.

num. 86.

NB

mortale, dum non adferam verbo, vel fcripto, vel alio figno manifeflativo. Ergo, quando mentaliter fentio, illicitum eſſe mortaliter adfenſum internum propoſitioni de Conceptione cum maculâ, non contravenio conſtitutioni; ergo licitum eſſe hunc adfenſum non definit ea Conſtitutio Alexandri. *Quinque* ſunt conſequentiæ, & quælibet ex immediatè antecedenti inferitur evidenter. *Primam*, quod ſolum prohibeor adferere; ex antecedenti certiffimè inferri, nemo non videt. *Secundâ*, quod non prohibeor ſentire, manifefte continetur in primâ, attento eo adverbio, ſolum. *Tertiâ*, quod ex vi hujus Conſtitutionis licitum ſit ſentire, patet, quia ex vi hujus Conſtitutionis licitum mihi eſt, quidquid ipſa non prohibet. *Quartâ*, quod non contraveniam Conſtitutioni, quando mentaliter judico, illicitum eſſe adfenſum partis oppoſitæ, conſtat ex præcedenti, quia dum ex vi Conſtitutionis mihi licitum eſt ſentire mentaliter, quod Authores partis oppoſitæ peccant; non contravenio Conſtitutioni ita ſentiendo; nemo enim violat Conſtitutionem; operando, quod eſt licitum ex vi illius, & quia Conſtitutio, quæ duntaxat adſertionem prohibet; non internum prohibet adfenſum. *Quintâ* verò conſequentia evidentiùs adhuc colligitur ex dictis; etenim hæc duæ propoſitiones non componuntur in veritate: Hæc Conſtitutio definit, licitum eſſe adfenſum opinioni minus piæ & non contravenio Conſtitutioni, dum mentaliter judico, eſſe illicitum adfenſum opinioni minus piæ. Quia ſi Conſtitutio definit, licitum eſſe adfenſum opinioni minus piæ, evidens eſt, quod pecco, dum judico eſſe illicitum. Itaque hæc legitima eſt conſequentia, Conſtitutio definit, licitum eſſe adfenſum internum opinioni minus piæ; ergo contravenit Conſtitutioni, qui judicat mentaliter; illum adfenſum eſſe illicitum. Ergo legitima eſt hæc conſequentia ab oppoſito contradictorio conſequentis ad oppoſitum contradicorium antecedentis: Non contravenit Conſtitutioni, qui judicat mortaliter, adfenſum internum opinioni minus piæ eſſe illicitum; ergo Conſtitutio non definit, licitum eſſe adfenſum internum opinioni minus piæ. *Oſtenditur ſecundo*, malam eſſe conſequentiam à prohibitione adſertionis ad prohibitionem adfenſus: Hæc Conſtitutio prohibet adferere, Beatam Virginem conceptam in peccato, & non prohibet ſentire, Beatam Virginem conceptam in peccato; ergo non valet conſequentia à prohibitione adferendi ad prohibitionem ſentiendi. Ergo quamvis prohibeat adferere, eſſe mortaliter illicitam opinionem minus piam, non prohibet id mortaliter ſentire; ergo non definit, eſſe licitum adfenſum internum opinionis minus piæ, cum definitio opponatur contraventioni mentali. *Oſtenditur tertio* ex verbis ipſius Bullæ, cum à Romanâ Eccleſiâ & ab Apoſtolica ſede nondum fuerit hoc deciſum. Rogo enim, ad quid refertur illud pronomen demonſtrativum, *Hoc*? Et quidem quando plura ſunt dicta, pronomen *Hoc* refertur ad poſtremum. Quodnam ergo eſt poſtremum, & ſini periodi proximum? Sanè immediatum eſt hoc, Quod propter hoc contrariam opinionem tenentes; videlicet, glorioſam Virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen aut mortale peccatum incurrant, cum à Romana Eccleſiâ & ab Apoſtolica ſede nondum fuerit hoc deciſum. Eſt ergo ſenſus, quod nemo adſerat, opinionem minus piam eſſe hæreſin aut peccatum mortale, quia hoc non eſt deciſum ab Apoſtolica ſede, ſcilicet, quod id hæreſis ſit vel peccatum mortale. Ergo juxta legitimum hujus clauſulæ ſenſum à ſede Apoſtolica non eſt deciſum, an ſit hæreſis vel peccatum mortale contrarium tenere opinionem; ergo dicitur falſo, eſſe definitum, quod non ſit peccatum mortale; vel quod non ſit illicitum, contrariam tenere opinionem. Ergo contra tenorem Bullæ adſerit Caramuel, eſſe deciſum, licitum eſſe adfenſum internum opinioni minus piæ, cum Pontifex dicat, id non eſſe deciſum. Hinc colliges, plus-quàm falſum eſſe id; quod Caramuel adſumit, ſcilicet damnatam eſſe ab Alexandro hanc propoſitionem; Non eſt probabile, Beatam Virginem eſſe conceptam in peccato; ut patet ex dictis. *Poſt plura adhuc*: Quia Caramuel ſæpè inculcat hoc argumentum; opinio de Conceptione Virginis Deiparæ in originali prohibetur ab Eccleſiâ, & tamen probabilis manet, cum Alexander eam declaret probabilem, ergo opinionès; quæ interduntur, adhuc manent probabiles; operæ pretium eſt; inquit Criticus; ut in examine hujus conſequentiæ aliquantò amplius immoremur. Et do Caramueli gratis, quod antecedens ſit ve-

rum; & ut videas vim consequentiæ, compone opinionem de Conceptione Virginis Deiparæ in originali cum opinione de absolutione datâ in absentia penitentis, & sic arguo. *Primo*, opinio de Conceptione Virginis Deiparæ in originali post interdictionem manet probabilis, idè, quia Pontifex, attestante id Caramuele, illam declarat probabilem. Sed sententiam de absolutione datâ in absentia declarat Pontifex falsam, temerariam & scandalosam, quæ verba cum probabilitate stare non possunt. Ergò nulla paritas est ab unâ ad alteram, sed disparitas luce meridianâ clarior, cum primam declarat Pontifex probabilem, & secundam declarat improbabilem. *Secundo*, opinionem de Conceptione minus piam interdicat Ecclesia ad vitanda scandala, quæ oriuntur ex ejus locutione se auditiones, & opinionem de absolutione inter absentes interdicit Pontifex ob ejus improbabilitatem. Sed dum interdicit opinionem ob scandala ex ejus locutione profecta, non damnat conclusionem ipsam propter se, sed propter effectus externæ affirmationis; & dum interdicit opinionem ob ejus improbabilitatem, damnat ipsammet conclusionem propter ipsam. Ergò stat, quod prima non remaneat in seipsa damnabilis, & quod secunda damnata in seipsa remaneat; ergò ex eo, quod prima non remaneat in seipsa & propter seipsam damnata, passione arguitur ad hoc, quod secunda non remaneat in seipsa & propter seipsam damnata. *Omnia hæc pluribus omiſſis AntiCaramuel*, quæ utut aliquantò prolixiora, lectori tamen idè ingrata non fore spero, quia egregium exhibent specimen, & quidem à typis adhuc calens, quomodo Cadmæi fratres, unius Ecclesiæ filii, circa unam eandemque sententiam, quam sub elogio *Pietatis* commendant & propugnant, semetipsos conficiant, & quàm in explicatione Bullæ Pontificis Romani, quem nomine Patris sanctissimi honorant, diversi sint, alias contra hæreticos, quos ira promiscuè adpellant, unitatis jactatores insolentissimi & superbissimi. Meum nunc non est hos inter eos componere lites, quamvis non deessent, quæ vel pro *Caramuele* vel contra illum ad rei veritatem sine præjudicio ostendendam possent dici; cum lector eruditus ex ante dictis facillè possit discernere, quæ *Criticus* in Antagonista, quem ex professo suscepit oppugnandum, rectè, quæ minus culpaverit, genio & ingenio non semel indulgens.

Et quia Caramuelis *Apologema*, quod pro doctrinâ de probabilitate contra *Fagnanum* scripsit, non sine causa indici prohibitorum est insertum; ex sententiâ eorum, qui huic rei præsumunt, fortè non malè egit, quod ea exindè *Criticus* subiecit examini, quæ non planè nullam præbuisse videatur anam ad id publice proferendum, contra quod itidem ex professo *Franciscus Bone Spet*, ordinis Carmelitarum, Doctor Lovaniensis, *Apologema* retortum pro doctrinâ *Fagnani* edidit, Facultate Generalis, Adprobatione Provincialis, Theologorum ordinis, & Censoris ordinarii unitus. Quod verò Theologiam ejus *Fundamentalem*, Romæ revisam & in non paucis mutatam, àque *Magistro Palatii* & vices ejus gerente approbatam, sicut in aliis pluribus, ita in hac etiam Controversiâ, & quidem cum multa animi commotione & acerbitate adgredi est ausus, adque suam vocare *Crisis*, eorum erit judicare, qui Caramuelis doctrinam hætenus tantum non pro planè infallibili habuerunt. Ex omnibus autem, quæ rigidissimus hic *AntiCaramuel* prolixissimè hætenus observavit, illud unum quasi loco Adpendicis lubet ex alio quodam scriptore novitio ulterius expendere, quod de Martyrio pro sententiâ, quæ pia vocatur, monuit, laudatis eam in rem Authoribus, quibus non immeritò additur, cujus antehac etiam mentio est facta, & qui in sequentibus iterum occurret, *Thomas de Hurtado*, Toletanus, Clericus Regularis, & in Collegiis Complutensi, Salmanticensi, Romano & Hispalensi Professor, qui in suis *Resolutionibus Scholastico-Historicis* de vero Fidei Martyrio, ut plurimum *Theophilo Raynando*, Martyrii per Pestem defensori oppositis, hanc quoque tranctandam suscepit Quæstionem, *Vtrum tuitio, quod Beata Virgo fuerit immans ab originali culpa, causa sit Martyrii?* Is quamvis in resolutione dicat, certum esse debere, quod quis testimonium ferre possit subeundo Martyrium pro defensione legum & decretorum summorum Pontificum & Consiliorum, quæ tempore Sixti Quartii usque ad Urbanum Octavum dicta sunt in favorem opinionis piæ, ad fidelium con-

Resol. 25.
num. 5.
pag. 61.

Concordiam, Pacem & rectum regimen attinentia, pro evitandis inconvenientibus; quæ ex disputationibus, sermonibus & similibus (aliis) actibus publicis in populo oriebantur quotidie; sic enim, *inquit*, qui mortem subit pro illius defensione, dubio procul est Martyr, moritur enim pro actu Virtutis, in qua relucet veritas Fidei, moritur pro defensione Jurisdictionis Ecclesiæ, pro qua mori verum est Martyrium; *addit tamen notanter*, Caterum hoc nihil dicit peculiare, cum non sit Martyr, qui sic moritur pro veritate Conceptionis, sed pro veritate Jurisdictionis Ecclesiæ, pro qua pati licitum est & causa Martyrii, etiam si falsum esset, quod Beata Virgo fuerit præservata ab originali. Quare, *scribit Resolutor*, qui moritur pro Defensione legum & Decretorum hujusmodi, in materia Conceptionis non moritur, nec indirectè per se pro veritate Conceptionis, siquidem illa possunt esse rectissima & prudentissima, & stare cum falsitate in re ipsa ejusdem. *Post hæc ad resolutionem lectori exhibendam ponit sequentia*: Duplex ergo Punctus superest enodandus, *primus*, an si quis moritur pro majore defendenda probabilitate speculativa opinionis piæ, sit verè Martyr? *Secundus*, an qui judicat esse certam sibi etiam speculativè opinionem de Virginis præservatione à maculâ originali, si pro illius defensione mortem subeat, sit verè & propriè Martyr? *An utrumque punctum ubi Raynandum cum Granado*, quem Anti-Caramuel etiam hic laudavit, & quidem verbis hujus lib.I. cap. 8. dubit. 4. *adductis, adfirmare ostendit, ita suam expressit mentem*: In utroque mihi omnino displicent in Authores. *Ante autem rationes hujus sui dissensus prolixum commendavit ex Alphonsi Castrensis, Franciscani, opere de justa hereticorum punitione testimonium, ex quo hic legi merentur sequentia*: Ecclesiæ nihil de Conceptione Virginis Deiparæ hæcenus definit, an fuerit cum peccato originali, vel sine illo concepta; sed liberum cuique dimittit, ut quam voluerit hæc de re teneat opinionem. Sic enim definit Sixtus Pontifex hujus nominis Quartus, in Extravagante, quæ incipit, Grave nimis, &c. quam Decretalem Concilium Tridentinum Sessione quarta confirmavit. Si quis stante hæc Ecclesiæ definitione alterutram opinionem tam firmo tueretur animo, ut illum putaret Fidem Catholicam, & admonitus de hæc re in eadem nihilominus sententiâ tam pertinaciter perseveret, ut pro illâ sit mortem subire paratus; hic talis absque ulla dubitatione censendus erit hæreticus, quia Ecclesiæ definitioni sic parere refugit, ut illam errare pertinaciter credat, cum ea, quæ istius judicio sunt certa, teneat pro incertis. *Subjungit de se hæresum & hereticorum proscripitor*: Ego quidem Deiparam Virginem sine peccato originali fuisse conceptam credo, quia hoc magis pium est, & magis dignitati Matris Dei conveniens, & Filii, generis humani Redemptoris, dignitati nec pilum detrahens; attamen non tam firmo hanc teneo sententiam animo, ut illam putem esse Fidem Catholicam, atque ideo pro hujus sententiæ tutelâ non libenter cervicem gladio supponerem. *Resolutor laudata hæc Castrensis sententiâ ad indicandam de ea mentem suam hæc subjungit*. Suppositâ hæc doctrinâ, dico, *Primò*, si, ut ajunt contrariæ sententiæ Authores, ille qui defenderet, opinionem piæ esse probabiliorem, & pro hujus majoris probabilitatis defensione occumberet, si referret illud in cultum Virginis, & majorem Matris Dei honorem, esset verè ac propriè Martyr; etiam ille, qui defenderet opinionem Thomæ & Thomistarum esse probabilem, & hanc probabilitatem speculativam ordinaret in cultum Christi & singularem ejus prærogativam, ut de factò ordinant Thomistæ, etiam dubio procul erit verè & propriè Martyr. *Probatur manifestè*, quia prior ille ideo est Martyr propriè, quia moritur pro tuenda veritate, qualis est, esse probabile & magis probabile, quod Beata Virgo est ab originali præservata. Atqui etiam est verum, quod sit probabile, non fuisse præservatam, ut definit Sixtus Quartus, Gregorius Decimus Quintus & Urbanus Octavus, (qui) decreverunt, nullatenus suis decretis velle se præjudicare Thomæ sententiæ; cujus probabilitas speculativa perseverat immota & inconcussa, & perseverabit, usque dum Ecclesiâ definiat contrarium. Ex quo fit, quod si quis mortem subeat pro defensione probabilitatis speculativæ utriusque opinionis circa Virginis præ-

NB.

servationem ab originali culpâ, verè & propriè erit Martyr, quia utriusque opinionis probabilitas definita est ab Ecclesiâ multis Pontificiis decretis. *Secundo*, defensio præservationis Beatæ Virginis Dei Matris ab originali culpa non est causa veri & proprii Martyrii, imò vitam perdere pro hoc non est licitum. Hæc fuit sententia Castrensis, quæ adeò mihi certa videtur, ut contrariam non facillè liberarem à censurâ; non quia adprobrem eam, quâ is inurit oppositum, quamvis rationes ejus mihi videantur manifestæ, quas ad hoc unum reduco dilemma: Quia de Fide est, quod utraque opinio sit probabilis, usque dum definitione Pontificiâ liquidum adpareat verum; ergo quantumcunque quis propter adfectum ita adhæreat opinioni Scoti, quod evidens moraliter sibi adpareat, quod Beata Virgo fuerit præservata, semper habet intrinsecam formidinem ex vi medii, cui innititur, imò non potest illam non habere, cum oppositum sit declaratum probabile ab Ecclesiâ, & iudicium de præservatione ab originali semper sit incertum & topicum, & sic nunquam possit esse dictam prudentiæ acquisitæ, nedum infusæ, quod sit licitum pro defensione ejus occumbere, & sic implicat in adjecto, quod sit Martyr verè & propriè. Etenim verum & proprium Martyrium est maximum veritatis testimonium, cum non possit quis majus præbere iudicium, quod aliquid verum sit, quam adpetere mortem pro illius adseveratione & defensione; nam sic eo ipso testatur, se illam veritatem putare certam. Ergo qui putat incertam, non est Martyr, si moriatur pro illâ. Atqui ex vi medii hodie nullus potest certam putare Virginis præservationem; ergo iudicat incertam, cum iudicium suum non sit majus quam opinionis magis probabilis, pro cuius opinionis veritate, utpotè incertâ nullus potest vitam fundere. Nec stantè (hæc) definitione, quod utraque opinio sit probabilis, potest quis iudicare, quod aliqua sit moraliter certa & evidens. *Inter objectiones tertiam & ultimam ponit hæc*, quod opinio pia sit canonizata ab Ecclesiâ. Sed pro defensione sanctitatis canonizati alicujus sancti (quamvis non sit de Fide per se primo, quod sit sanctus, sed hoc solum sit piè credendum, ut Thomas ait), potest quis mortem obire, & erit Martyr verè & propriè. Ergo etiam si moriatur pro defensione præservationis Beatæ Virginis Dei Matris ab originali culpâ. *Antecedens probatur*, quia in honorem præfatæ præservationis institutum est officium & Missa, concessæ (etiam) indulgentiæ, probatæ religiones, tam regulares, quam militares. Ergo canonizata est hujusmodi Conceptio & præservatio, quamvis non sit de Fide. *In respon-*

NB.

sione provocat resolutor ad libellum Innocentio Pontifici, de Definitione non sine Concilio faciendâ in Controversiâ de præservatione Virginis ab originali, oblatum, in quo de materia hujus objectionis latè se disseruisse scribit, negans, opinionem piam esse canonizatam ab Ecclesiâ, canonizatione universali aut particulari, sed solum fovisse devotionem fidelium; & ne ex contrariâ sententiâ dissensiones orirentur, utque pacem conservaret in Ecclesiâ, eâ, quæ refert argumentum, concessit, in nihilo præjudicans oppositæ sententiæ, quam in eodem statu & terminis reliquit; in quibus ante hujusmodi concessiones existerat. Summus enim Ecclesiæ Pastor & Rector, Gregorius decimus quintus in brevi scripto sorori Margaritæ à Cruce, Régis Catholici Philippi Tertii Amitæ; illi adloquens sic fati: *Spiritus Sanctus accuratissimis precibus exoratus nondum tanti Mysterii arcanum sua præsevit Ecclesiæ; nos tamen; nisi eo præeunte, Aeternitatis volumen in Christianâ Sapientia cathedra legere debemus. Quare tam gravi deliberatione à Pontificum maximorum; quibus nos antecesserunt; sententiâ recedendum non esse hoc tempore arbitramur.* Temerarium ergo est adferere, quod Virginis Dei Matris præservatio ab originali sit ab Ecclesiâ canonizata. Quod si Ecclesiæ nondum est posita lex credendi, non potest esse imposta lex supplicandi & colendi; alias Altare & Cathedra Petri non conveniret; siquidem in istâ (hac) non est ultima definitio conclusum hoc arcanum, & in Altari colitur & adoratur cultu religioso supernaturali; & sic fideles haberent colendam sanctitatis excellentiam, quam Pontifex in Cathedra ledens non veneratur, quod dici absolum est. Non enim oves rationales alia ingrediuntur pascua, quam Pastores; omnes enim in Fide & cultu pares sunt & numero æquales. Quam si summus Pontifex nondum definiendo respexit sanctitatem Conceptionis Beatæ Virginis pro instanti primo, nec oves illam venerando queunt respicere & pro illa mortem obire; & sic quousque sit Lex credendi, nequit ab illa dirigi lex supplicandi & colendi. *Tandem ita*

finit

*fnit hanc resolutionem: Quid ergo respiciunt summi Pontifices, dum omnia hæc Privilegia concedunt Opinioni Scoti, si non attendunt præservacionem pro instanti primo? Audi, inquit, Doctores gravissimos, qui Scoti doctrinam sunt amplexati, Eminentissimum Cardinalem Bellarminum: *Fundamentum hujus festivitatis, scribentem, lib. III. de precipuum non esse Conceptionem immaculatam, sed simpliciter Conceptionem Matris Dei cultu sanct. future, qualiscunque fuerit illa Conceptio; eo (enim) ipso, quod fuerit conceptio Matris c. 10. Dei, singulare gaudium adfert mundo &c.* Legantur Suarez & Vasquez, qui manifestum ponit discrimen inter festivitatem Conceptionis & Nativitatis Beatæ Virginis, (ostendens) quod ex festivitate Nativitatis colligatur ejus sanctitas, non tamen ex festivitate Conceptionis. Hæc Cleticus ille regularis, cujus resolutiones quamvis itidem Iudici Romano sint insertæ, ac *Nicolaus du Bois*, Professor Lovaniensis, in suis Tractatibus de damnatis propositionibus & Censuris, nimis rigorosè, si non etiam iniquè videatur de iis judicasse, talibus tamen elogiis operi præfixis sunt munitæ, ut facile aliquem sustinere, imò & superare possint impetum. Ideò autem lubentius ea huc in gratiam lectoris adposui, quia non pauca continent, quæ contra *Anti-Caramuelem* militant, id præsertim, quod ipsum atinet in causa Conceptionis immaculatæ Martyrium, præeunte Castrensi, et si Franciscani Ordinis scriptore, ita limitatum, ut neque dicatur licitum, nedum aliqua ex parte necessarium, neque si hoc etiam sit, illud sententiæ contrariæ & oppositæ eadem ratione possit negari, utrobique autem quam-maximè requiratur definitio Ecclesiæ in Concilio, certe non particulari, sed universali, si modò tale aliquod fideles à Sede Romanâ expectare possunt. Ego nunc post hanc quoque digressiunculam, lectori tamen forte non injucundam, caput hoc finio, ubi prius monuero, *Ephemerides Gallorum* meminisse alicujus libri de Conceptione Virginis à *Raymundo Lullio* (de quo ex variis Authoribus plucula antehac in Dissertatione Epistolari de *Antitheif*, Tom. I. mo notavi) compositi, ac in linguam Hispanicam ab *Alphonso de Zepeda* versi, dialo- p. 73. gum exhibentis, in quo Scopus fuerit demonstrare, *Beatam Virginem conceptam esse absque peccato originali*, demonstratione institutâ per quinque conditiones, quatuor metaphoras & octodecim rationes. Addo, in iisdem nominari librum aliquem Gallico idiomate & Authore scriptum, de *vita sanctæ Virginis Mariæ*, cum notatione Censurorū *ibid. p. 108.* quorundam, id corrigere in primis volentium, quod in observationibus super *Conceptionis Festum à se compositis Author non affirmaverit*, sanctam Virginem à peccato originali fuisse custoditam, sed hoc tantum dixerit, quod *sanctificata sit ante Nativitatem suam*. Subjunxit autem Collector *Ephemeridum: Cum Ecclesia hanc rem absolutè nondum definiverit, cumque vel omnia omnino, que in Conceptionis immaculatæ favorem produci possunt præjudicia, homines ad credenda, que ipsis videntur dubia convincere non possint, id omne, quod hoc in casu potest exigi, in eo consistit, ut ratione ab Authore libri adhibita utamur; quippe qui nihil contra hoc Mysterium statuit, sed honorifico id honoravit silentio.* Hæc ille, quibus hanc claudimus quæstionem controversam, hac protestatione addita, nihil nos ex adductis intellectum velle debito Beatæ Virginis honori contrarium, sed omnia ad sensum Augustini in ea indagandum, quæ lectoris studiosi iudicio committuntur.*

His dudum ad finem perductis, amici opera incidi in *Theologiam Petavii Dogmaticam*, cui inter alias plures hæc etiam Controversa quæstio est inserta, de qua quid scriptor hujus seculi & ordinis sui celeberrimus ad Augustini mentem, quam hic primariò attendimus, observavit, quia opus hoc esse rarum scio, juvat in gratiam lectoris innocenter curiosi post cætera, quæ ex aliis fuerunt adducta, breviter subicere, quantum videlicet ad instituti rationem videbitur pertinere, iis omissis, quæ aliud desiderant tempus & locum. Ita autem in genere de ipsius Controversiæ statu præfatur: *Hæc quæstio postremis his temporibus acrius cepit exagitari, & majores in quibusdam excitavit impetus animorum, quam bene consulta & provisâ ratio pateretur, adeò ut in partes & factiones, atque inde in simultates, & propemodum odia inter necina vis & ardor contentionis eruperit. At qui jam pridem grassantis Belli hujus semina Pontificum Romanorum, imò totius Ecclesiæ auctoritas gravissima compresserat, cum ita decreverit, neutrius partis fautores esse damnandos, neque pro hæreticis aut ullius peccati reis & convictis habendos, eo quod nihil adhuc super Controversa hac Ecclesiæ Romana vel Sedes Apostolica pronuntiavit, &c.* In specie paucis interpositis ad Augustini auctoritatem pertinentia hæc habet: *Princeps inter Latinos enodandi & accuratius explicandi illius Mysterii fuit Augustinus, qui & nominatim in eâ quæstione pertractanda sanctissimæ Dei Matris meminit, sed*

T. 4. part.
 alt. l. 14 de
 Incarn. c. 2.
 p. 388. &
 seqq.

sed ita, ut hanc ipsam communi sorte ac lege originalis noxæ includat. Hujus duplici genere testimonia sunt statimenda. Nam alias generales sunt sententia, quibus solum ab illa excipit peccato Christum, reliquos vulgari parentis utriusque propagatos satum in illud immerfos fuisse contendit, alias de Dei genitrice privatim adserit idem. Et quamvis aliquæ sententiarum & illis similes, quas Dogmaticus scriptor utrobique adducit, supra jam non sine numero occurrerint, non præter rem erit tamen, videre & observare, quantum judiciofissimo huic Theologo, quo nomine & Elogio à non paucis commendatur, visæ fuerint quam-maximè probabiles. Generales, quas vocat, sententias quatuor adducit. Earum prima hæc est, ubi Doctor augustissimus de Christi secundum carnem conceptu disputans ait, *Solus ibi nuptialis concubitus non fuit, quia in carne peccati fieri non poterat sine illa carnis pudenda concupiscentia, quæ accidit ex peccato, sine qua concipere voluit, qui futurus erat sine peccato, non in carne peccati, sed in similitudine carnis peccati, ut hinc etiam doceret, omnem, quæ de concubitu nascitur, carnem esse peccati, quandoquidem sola, quæ non inde est nata, non fuit caro peccati.* Secunda testem laudat Ambrosium, libro de Arcâ Noe adferentem, *solum Christum potuisse justum esse, cum omnis erraret generatio, nisi natus ex Virgine generationis obnoxia privilegio minime teneatur, &c.* Quæcumque jam justum dixerim, nisi horum liberum vinculorum, quem naturæ communis vincula non teneant, omnes sub peccato ab Adam, in omnes regnabat mors. Veniat solus justus in conspectu Dei, de quo jam non cum exceptione dicatur, *Non peccavit in labiis suis, sed, peccatum non fecit.* Ex quibus verbis ita contra Julianum pugnat Augustinus: *Huc die, si audes, quod diabolus fecerit hominum conditorem, qui utriusque sexus commixtione nascuntur, quandoquidem solum Christum, quia sit natus ex Virgine, à vinculis obnoxia generationis excipit, omnibus cæteris ex Adam sub peccati obligatione nascentibus, quod utique peccatum diabolus seminavit.* Tertia hæc habet: *Excepto Lapide angulari (Christo) non video, quomodo edificentur homines in domum Dei, ad habendam in se Deum inhabitantem, nisi cum fuerint renati, quod non esse possunt ante-quam nati.* Addit Petavius, huc spectare locum ex libro de nuptiis primo, quem capite antecedente adduxit, ubi similia ejusdem Ambrosii verba refert Augustinus, quæ neminem delicti expertem esse pronuntiant, qui ex utriusque sexus commixtione sit genitus; tum alia ejusdem Augustini loca ex secundo de peccatorum meritis libro. *Quartum* iterum nititur Ambrosii autoritate, ad quem Augustinus provocat, primi de penitentia libri capite secundo docentem, *Vnum hominem solum Mediatorem Dei & hominum, eo quod sit natus ex Virgine, nec senserit nascendo peccatum, generationis obnoxia vinculis non tenent, omnes autem homines nasci sub peccato, quorum ortus est in vitio, quia concupiscentia voluptate concreti prius subirent contagia delictorum, quam vitalem de hoc aere spiritum ducerent.* Petavius addit, Habes amborum celeberrimorum in Ecclesia Doctorum universè pronuntiatâ Judicia, quibus ab originalis noxæ contagione nullum penitus excipiunt usum communi ac lege conceptum. Et hæc sunt generales sententia, uti vocat, quibus subjungit duas speciales, per quas nominatim ipsam quoque sanctissimam Dei Matrem cum originali labe conceptam tradit Augustinus, utramque ex opere de Genesi ad litteram, libroque ejusdem decimo desumptam. Prior hæc est: *Quid incongruitatis illo Virginis utero, cujus caro etiam si de peccati propagatione venit, non tamen de peccati propagine concepit, &c.* Item, *Proinde corpus Christi, quamvis ex carne femine adsumptum est, quæ de illa carnis peccati propagine fuerat concepta, tamen quia non sic in ea conceptum est, quomodo illa fuerat concepta, nec ipsa erat caro peccati, sed similitudo carnis peccati.* Posteriori de eo differit Augustinus, quod Apostolus capite septimo Epistolæ ad Ebræos scripsit, *Levi in lumbis Abrahami decimatam fuisse, quando Melchisedech ab eo decimas accepit, utpotè cujus rei hanc adfert rationem, quia secundum rationem feminalem Levi in lumbis Abrahami fuit, quâ ratione per concubitum venturus erat in Matrem, secundum quam rationem, inquit sanctus Doctor ibi non erat caro Christi, quamvis secundum ipsam ibi fuerit caro Mariæ, quod statim sic declarat, ut sit secundum concupiscentiam carnalem.* Cum enim sit, ita pergit augustissimus Pater, *in femine & visibilis corpulentia & invisibilis ratio, utrumque cucurrit ex Abraham, vel etiam ex ipso Adam, usque ad corpus Mariæ, quia & ipsum eo modo conceptum & exortum est.* Christus autem visibilem carnis substantiam de carne Virginis sumpsit, ratio vero conceptionis ejus non à femine virili, sed longe aliter ac de super venit. Ad hæc duplicis generis vel speciei testimonia Petavius post & præter alios observat porro; cur ita senserit Augustinus, inter alias causas hanc præcipuam fuisse videri, quam & sancti Doctores Thomas & Bonaventura

lib. I. de
Nupt. &
Concup.
cap. 12.

lib. II. c. 2.

Epist. 57. ad
Dardanum.

lib. II. contra
Jul. cap. 9.

cap. 18.

cap. 20.

ura protulerint, quod alioquin Virgo particeps non fuisset redemptionis Christi, nec pro illa mortuus fuisset, quem pro omnibus Adami posteris esse mortuum scriptura & Fides Christiana testatur; hoc enim argumento Augustinum refelleré Julianum Pelagii discipulum verbis sequentibus: *Commendat, inquit Apostolus, suam charitatem Deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Hoc tu dictum exceptis parvulis vis putari. Vbi si abs te queram, si non sunt inter peccatores habendi, quomodo pro eis mortuus est, qui pro peccatoribus est mortuus? Respondebis, non pro solis peccatoribus mortuum, quamvis etiam pro peccatoribus sit mortuus. Quod quidem nusquam legis in Auctoritatibus divinis, mortuum scilicet esse Christum pro eis etiam, qui nullum habuerunt omnino peccatum. Sed attende, quam validis testimoniis urgearis. Tu dicis, etiam pro peccatoribus mortuum; Ego dico, non nisi pro peccatoribus mortuum. Ita ut respondere cogaris, si nullo peccato parvuli obstructi, non esse pro parvulis mortuum, dicit enim Apostolus ad Corinthios, quoniam unus pro omnibus est mortuus, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus est mortuus, &c. Ex hoc enim probavit, omnes esse mortuos, quia pro omnibus mortuus est unus. Impingo, inculco, infertio recusanti. Accipe, salubre est, Nolo moriaris. Unus pro omnibus est mortuus, omnes ergo sunt mortui. Vide, quia consequens esse voluit, ut intelligantur omnes mortui, si pro omnibus est mortuus. Peravius iterum subiungit, hæc eadem argumentatio potest accommodari, & verò debere est visa sanctis illis, adintegerrimam Dei parentem & Virginem, ut originali labe negetur caruisse. At, ita pergit, non adeò constanter & præfractè originali infectam maculâ fuisse sanctissimam Dei Matrem defendit Augustinus, ut non aliqua interim adspingat, ex quibus contrarium ratiocinando colligi possit. Nam eodem contra Julianum opere de Christo loquens, *Profecto*, inquit, peccatum major etiam fecisset, si parvulus habuisset. Nam propterea nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non fecerit etatis grandioris accessu, quia nullus est hominum præter ipsum, qui peccatum non habuerit etatis infantilibus exortu. Quo in loco, inquit Peravius, etiam B. Virginem originalis peccati inaculâ videtur obnoxiam facere, nihilominus alio ex loco licet argumentando concludere, illam ab ea exceptam fuisse. Siquidem in libro de *Natura & Gratia* nullum, quod actuale dicitur, commissum ab ea peccatum agnoscit Augustinus, idque Fides amplectitur Catholica. Igitur ex superiore sententiâ, quæ originali ex labe semel contractâ consequens esse peccatum actuale statuit, profus ab illa exemptam fuisse consentaneum est Virginem illam, quæ posteriore funditus caruisse creditur. Verum quia de hac argumentatione, quam Logici regressum vocant demonstrativum, statui debeat, & quantum hic valeat, supra ad quintam *Beilarmi* rationem sufficienter ex debito dictum est. Nunc ex *Peravio* addi debet, eum post adductâ *Eusebii* vulgò, at falsò *Emeseni*, *Falgentii*, *Ferrandi*, *Hildepboni*, *Damiani*, *Ruperti*, *Anselmi*, *Hugonis Victorini*, & qui ejus sententiam ac verba plerumque ipsa reddit, *Lombardi*, *Bernardi* etiam, summo in B. Virginem affectu & pietate celebris testimonia Augustini sententiam supra propositam confirmantia, hæc porro notare: *Quamvis antiquioribus illa placuit opinio*, postea tamen contrariam in partem complures iere Christiani, ac paulatim tacito pioque plurimorum ad sensu ita percrebuit, ut tandem in publicam eruperit professionem, adeò ut dies conceptui B. Virginis faceret publico & solemnî ritu per totam constitutus fuerit Ecclesiam, eumque Apostolicâ auctoritate & decreto ratam esse voluerit Sixtus IV. ac Misericordiam & officium Canonicum proprium illi dicaverit, attributis iisdem Indulgentiis, quas Urbanus IV. instituto abs se Festo solemnî Corporis Christi & officio ejus Ecclesiastico concesserat. At idem postea, scilicet Sixtus, cum vehementer eâ de re Catholicos inter orta esset contentio, ac mutuis altercationibus Pax & tranquillitas turbata videretur, alia sanctione huic dissidio intercessit, quâ neutri (inter dissidentes) parti hærens aut lethalis criminis notam sub anathematis pœnâ decrevit esse subscribendam. Utraque Constitutio à Patribus Tridentinis est confirmata, & rixantium ardor impotens eadem moderatione compressus. Securæ sunt alia Pontificum Romanorum Bullæ, quibus illi controversiæ modus quidam est positus, de quibus omnibus legi possunt multorum Commentarii, qui de uno hoc argumento copiosissimi huc utque perscripti sunt, & usu ac manueruntur omnium. De his Commentariis sequentem crisin & censuram notatu dignissimam adponit Peravius: *In eorum plerisque uti pietatem & ornandæ Dei Matris sanctissimæ conatum & studium soleo probare, sic in illa Quæstione tractanda diligentiam & sagacitatem criticam desidero. Nam nec in citandis Auctoribus fidem & delectum adhibent, qui omnium maxi-**

lib. 6. c. 4.

lib. V. c. 13.

cap. 36.

NB.

me ne

» me necessarius est, & quos antiquitate arcessunt idoneos, eorum dicta falsis interpretati-
 » tionibus & alienis ab illorum mente detorqueant. Non est necessum de singulis hoc di-
 » cere loco, satis erit universè de unico capite erroris illorum admonere, quod lucubra-
 » tionum istiusmodi magnam occupavit partem. Etenim si quid apud veteres, Græcos
 » præsertim, increbuit, quod B. Virginem ἀπαύτων, ἀφθάρτων, ἀμίαντων, id est, *immaculatam*,
 » *incorruptam*, *impollutam*, & id genus alia sonare videtur, in hoc avidè tanquam Mercu-
 » rio secundo oblatum sibi involant, & ad rem suam accommodant. Sed non est conse-
 » quens; siquidem illi etiam, quibus placuit, originali labe contactam fuisse Virginem,
 » partim in ipsomet utero ante-quàm nasceretur, partim sub ipsum redemptoris conce-
 » ptum tantà gratiæ sanctitatisque copia superfusam esse putant, ut omnes originalis
 » morbi reliquiæ cum ipso, qui dicitur, fomite concupiscentiæ vel sanata, vel imperpe-
 » tuum compressæ fuerint, quam ob causam immaculata & impolluta dici mereretur, li-
 » cet originali culpâ fuisset perfusa, nam & immaculati & innocentes adpellantur in scri-
 » pturâ, qui præsentem justitiæ & sanctitatis sunt præditi, cum ab originis vitio non fuerint
 » excepti. Frustra igitur sunt, qui iis & similibus ex vocabulis, quæ summam in B. Virgine
 » munditiæ integritatemque significant, confectum sibi putant negotium, ut apud quos
 » ista repererint, eos sibi in testimonium adfiscant illius, quem probare volunt, intacti
 » immaculati que conceptus. Tandem de hac Quæstione controversâ suam sequenti-
 » bus verbis expromit sententiam: *Sanctissimam Dei Matrem ac Virginem existimo non so-
 lum omni proprio & actuali, ut vocant, delicto caruisse, verum originali etiam, sed car-
 nus persuasum istud habeo, ut hoc ad Fidem spectare nolim, neque damnandum credam aut
 severius adpellem, qui seus sentiat.* Cætera, quæ de communi Christianorum circa do-
 » ctrinam hanc consensu, de revelatione huius sententiæ postremis temporibus reserva-
 » tâ, de genere responsonum ad argumenta *Thomæ & Bonaventuræ* quorum supra etiam
 » fecerat mentionem, pro opinione contraria ulterius adnectit *Petravius*, quia à copio-
 » præfixo abludunt, & ex antecedentibus probè consideratis iudicium ferri & fieri potest
 » de illis à quibusvis præsentium lectoribus qualicumque iudicio præditi, igitur ad vitan-
 » dam uberiorem, quæ præter spem ferè in nimiam excrevit, prolixitatem nunc quidem
 » prætermittuntur.

LIBRI QUINTI.
 CAPUT SEXTUM & seqq.
 DE QUÆSTIONE

An Concupiscentia originalis sit verè & propriè peccatum?

Sess. V.
 Can. 5.

AD percipiendam Romanensium de hac Quæstione sententiam ante omnia juvat
 Synodi Tridentinæ Decretum de eâ audire, quod ita habet: *Manere in baptiza-
 tis Concupiscentiam vel fomitem, sancta Synodus fatetur & sentit, quæ cum ad Ago-
 nem sit relicta, nocere non consentientibus sed utiliter per Christi Iesu gratiam repugnan-
 tibus non valet, quin imò, qui legitime certaverit, coronabitur.* Hanc concupiscentiam,
 quam aliquando Apostolus peccatum adpellat, sancta Synodus declarat, Ecclesiam Catholicam
 nunquam intellexisse peccatum adpellari, quod verè & propriè in renatis peccatum sit, sed
 quia ex peccato est & ad peccatum inclinat. Si quis autem senserit contrarium, anathema
 sit. Qui paucos ante annos hoc Concilium edidit, additis Declarationibus Cardina-
 lium, & citationibus *Iohannis Soatelli & Horatii Lucii*, nec non remissionibus *Augustini
 Barbosa*, additionibus quoque *Balthasaris Andreæ*, & Decisionibus Rote Romanensis,
 recentioribus item aliquibus Pontificum Constitutionibus, observavit ad marginem,
 respexisse Concilium hoc Decreto doctrinam *Augustini*, de quâ jam ex instituto agen-
 dum, ubi in antecessum rogandus est lector, ne eum tædio accipiat, si pluscula ex *Bellar-
 mino* adducentur, quia semel est statutum, nihil eorum prætermittere, quæ ad *Augu-
 stini* sententiam pertinere videntur. Ante probationem verò sententiæ, quam *Bellar-
 minus* suscepit defendendam, inter calumnias & mendacia hæreticorum de *Luthero*
 exhibet sequentia: *Lutherus in assertione articulorum imponit Augustino, quod dicitur
 peccatum reatu transire, actu manere. Et rursus in extrema Disputatione, concludamus, in-
 quit, cum pulcherrimo Augustini verbo, peccatum, inquit, remittitur in Baptismo,
 non, ut non sit, sed ut non imputetur. Ecce, est & remanet peccatum, sed non imputa-
 tur.* At nusquam sic loquitur *Augustinus*, neque unum adhuc locum notare po-
 tuerunt adversarii, ubi *Augustinus* dicat, peccatum actu manere, non reatu, vel esse in
 homine, sed non imputari. Dicit quidem, *Concupiscentiam manere post Baptismum,
 sed addit, eam non solum non imputari, sed neque peccatum esse, nisi ratio vitia*
 illi ce-

num. II.